

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

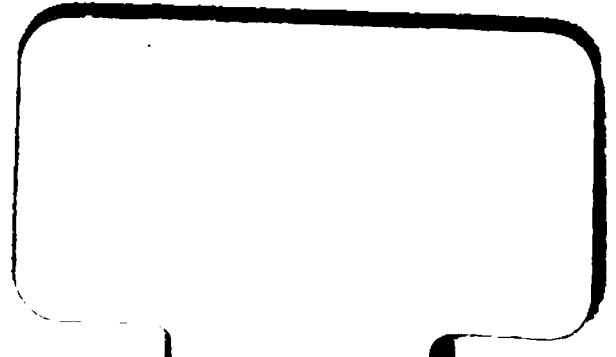
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

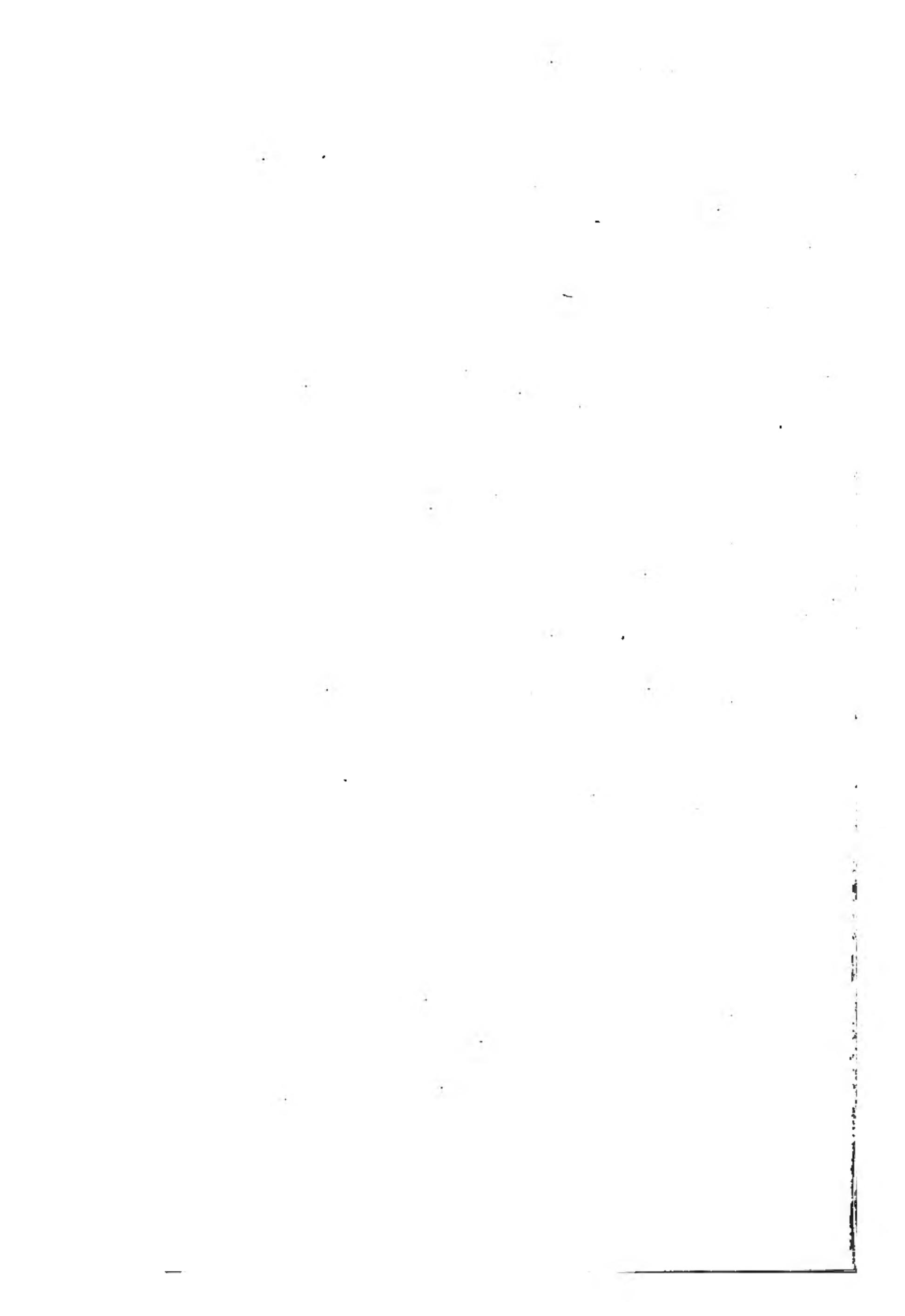
- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

DE
MUSICIS GRAECORUM CERTAMINIBUS
CAPITA QUATTUOR.

—
AD SUMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES
AB AMPLISSIMO PHILOSOPHORUM VINDOBONENSIMUM
ORDINE RITE IMPETRANDOS

SCRIPSIT

AEMILIUS REISCH.

"

VINDOBONAE
SUMPTIBUS ET TYPIS CAROLI GEROLD FILII.
MDCCCLXXXV.

ML254
R375

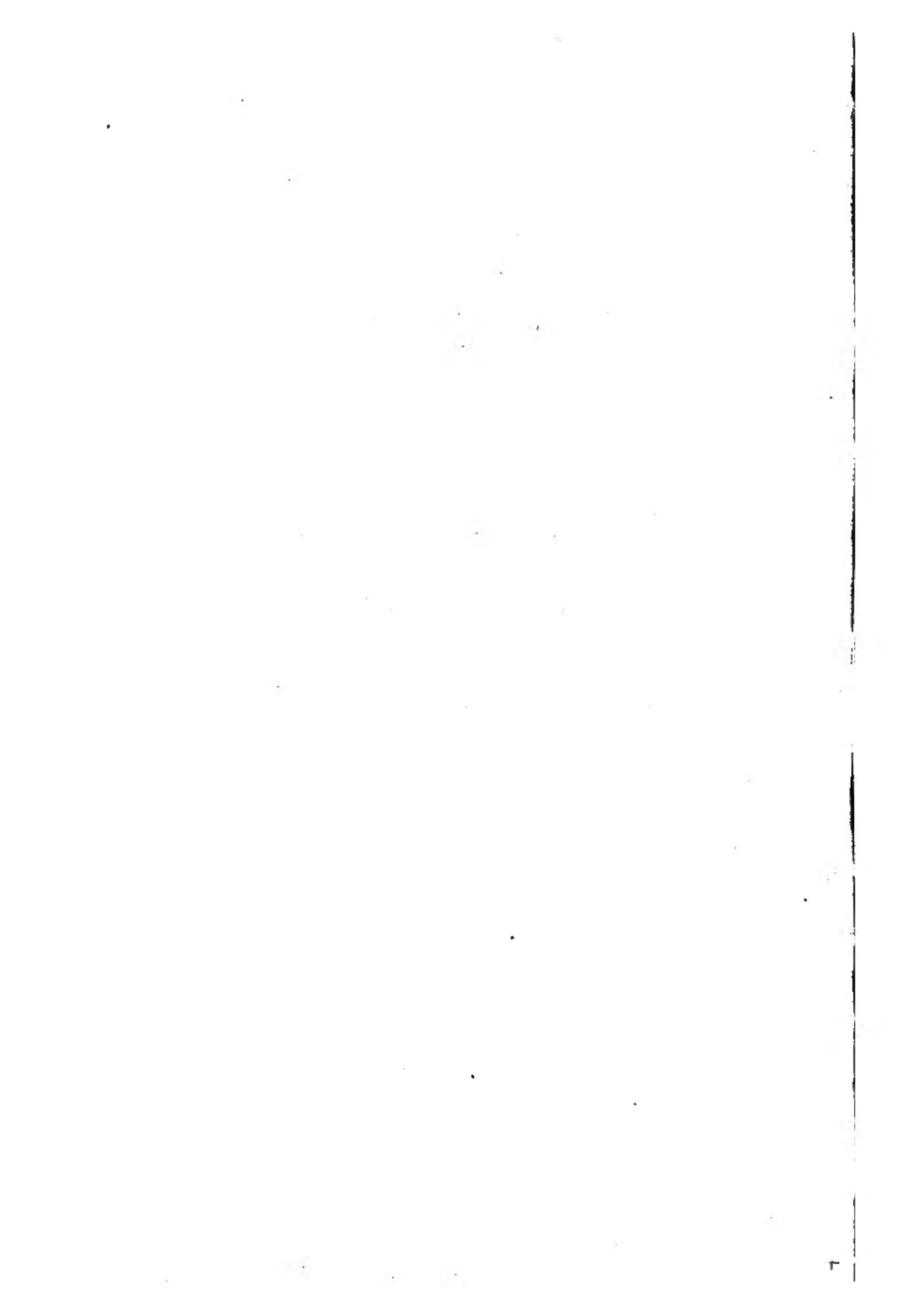
LIBRARY OF THE
LELAND STANFORD JR. UNIVERSITY.
a.47521

JAN 14 1901

GUILIELMO EQUITI AB HARTEL

CAROLO SCHENKL

S.

Ad Graecorum mores recte aestimandos ludorum spectaculorumque, quibus maxime gaudebant, cognitionem haud exigui momenti esse satis constat. Graeci enim summum his rebus impendebant studium neque quicquam praetermittebant, quin commisionum musicarum splendorem amplificarent; in primis praemiis propositis et certaminibus institutis aemulationem studiumque poetarum et musicorum augere conabantur. quem certandi morem cum artibus musicis colendis tam arte conexum qui non respexerit, de tota artium liberalium Graecarum historia rectum iudicium proferre non poterit. eo magis mirari debemus, quod nemo hac aetate accuratius hanc rem tractavit et homines docti, qui de morum Graecorum litterarumque historia dixerunt, eam nisi obiter non tetigerunt. Lafaye enim, qui puper Lutetiae Parisiorum de poetarum Graecorum Latinorumque certaminibus librum edidit, nihil profecit, cum musicorum agonas prorsus neglegeret, poetarum autem Graecorum certamina perpaucis absolvere satis haberet. illi vero libri, qui saeculo ante hoc proximo de his rebus conscripti sunt, hodie fere nullius usus sunt, postquam tot lapidibus inscriptis repertis testimoniorum numerus quam maxime auctus est. facile autem intelligitur non id mihi fuisse in animo, ut artis huius dissertationis finibus omnia documenta complecterer, quibus ludi apud populos Graecos per mille annorum spatum editi illustrantur. immo satis habui prolusionis instar certamina, quae inde ab antiquissimis temporibus usque ad Alexandri aetatem celebrata sunt, accuratius explicare additis quaestionibus nonnullis, quae ad commisiones musicae saeculis III II I a. Chr. in ipsa Graecia habitas pertinent. reliquam materiam ut alio loco tractem, facultatem mihi mox datum iri spero.

Caput I.

De antiquissimis Graecorum certaminibus musicis.

Ut omnium fere institutorum primordia, sic certaminum quoque musicorum origines antiquitatis tenebris obrutae sunt. posteriore aetate grammatici et rerum gestarum scriptores, qui ea, quae aut nesciebant aut parum comperta habebant, variis fabulis exornare solebant, poetarum quoque certamina ad antiquissima tempora rettulerunt; quibus de narratiunculis plura dicere supersedeo¹⁾.

Apud Homerum certaminum musicorum nullum occurrit vestigium; nam quae de Thamyride musisque certantibus in Iliidis carmine altero narrantur (vv. 594 sq.), navium qui dicitur catalogo inserta sunt, quem recens additamentum esse nemo nescit. antiquissimum autem testimonium, quo de musicis agonibus certius aliquid compemus, versus illi esse videntur in Hesiodi Opp. et dieb. 654 sq., qui versus, quamquam eos ab ipso Hesiodo scriptos esse recte homines docti negare videntur, tamen sine dubio iam antiquissimis temporibus interpolati sunt. neque ea, quae ibi de Amphidamante traduntur, omni fundamento carere Rohde monuit Mus. Rhen. XXXVI 420 sqq. (cf. 427). accedit, quod multae illae fabulae²⁾, quae de

¹⁾ cf. Lobeck Aglaophamus I 327 sq., E. Rohde Mus. Rhen. XXXVI 419 adn., Lafaye: De poetarum et oratorum certaminibus apud veteres (Lutetiae Parisiorum 1883) p. 1 sq. — Lafayo sane grammatici, qui Homerum, Chrysothemis, Eleutherem in agonas descendentes inducunt, non satisfecerunt, sed Amphionem quoque, Demodocum, Creophylum, alios certaminibus interfuisse veri simile esse opinatur (p. 4).

²⁾ Hygin. fab. 272, Plut. Quaest. conv. V 2, Bernhardy Hist. litt. gr. I⁴ 302.

virorum clarorum exequiis hoc modo celebratis traduntur, testari videntur aetate antiqua in honorem mortuorum nonnumquam non modo gymnicos, ut apud Homerum legimus, sed etiam musicos agonas celebratos esse.

Certamina vero certo ordine primum in deorum diebus festis celebrandis instituta esse cum per se patet, tum hymni, qui dicuntur Homerici, luculenter testantur. constat enim inter homines doctos hymnos illos ad deorum sollemnia celebranda compositos esse ita, ut maiores in certaminibus musicis recitarentur, minores carminibus epicis prooemiorum loco praemitterentur¹⁾. atque in quibusdam hymnis etiam coniectura adsequi possumus, quibus in certaminibus primum recitati sint. ita hymnum in Apollinem Delium Deli, hymnum in Apollinem Pythium Delphis cantatum esse consentaneum est; ita carmina VI et X ad certamen Salamine in Cypri urbe actum, carmen IX ad Colophonum agona spectare videntur (cf. Baumeister l. c. p. 335, 344).

Carmina igitur epica et hymni in deorum honorem composita ea poesis genera fuerunt, quae prima ad certamina admittebantur. θυνω²⁾ igitur se vicesse gloriatur Hesiodus versibus illis antea adlatis; Delphis iam antiquissimis temporibus hymnus in Apollinis honorem cithara succinente canebatur, cf. Strabo IX 421, Paus. X 7, 2 et 3³⁾. primum autem in artibus musicis excolendis locum saeculo septimo Sparta tenet, ubi a Terpandro ars citharoedica exulta primu[m]que citharoedorum certamen institutum est; cf. Plut. de mus. 3. quae certamina inde ab olympiade 26 = 676/2 a. Chr.⁴⁾ Apollinis Carnei diebus festis acta esse Sosibius

¹⁾ cf. quae A. Baumeister dixit in prolegg. editionis hymnorum Homer. p. 102 sq.

²⁾ Vocem θυνως antiquioribus temporibus non tantum de carminibus in deorum honorem compositis usurpatam esse constat; cf. Baumeister l. c. p. 100. rhapsodorum quoque, qui Homeri carmina recitabant, agonas inde ab antiquissimis temporibus in usu fuisse, viri docti nonnulli adfirmaverunt (Welcker Cycl. ep. I² 347, Bergk Hist. litt. Graec. I 499.); cf. autem Volkmann (Geschichte und Kritik der Wolff'schen Prolegg. p. 273, 308).

³⁾ cf. A. Mommsen Delph. p. 174 sq. Pythium agona demum post Terpandi aetatem institutum esse putat Flach (Griech. Lyrik p. 88); ipsius Terpandi aetate sed iam ante ol. 26 citharoedorum certamen instauratum esse Bergk conjectit l. c. II 148 adn. 132; cf. Westphal Musik des griech. Altert. p. 52.

⁴⁾ Quam temporis definitionem non extra omnem dubitationem positam esse saepius monuerunt homines docti; cf. Engelbrecht Zsch. f. d. ö. Gymn. XXXV 828 sq., XXXVI 185.

memoriae tradidit, cuius testimonium Athenaeus servavit **XIIII** 635e: τὰ Κάρνεια πρῶτος πάντων Τέρπανδρος νικᾷ, ὡς Ἑλλάνικος ἴστορεῖ ἐν τε τοῖς ἐμμέτροις καὶ τοῖς καταλογάδην. ἐγένετο δὲ ἡ θέσις τῶν Καρνείων κατὰ τὴν ἔκτην καὶ εἰκοστὴν ὀλυμπιάδα, ὡς Σωσίβιός φησιν ἐν τῷ περὶ χρόνων. cf. Iul. Afric. Olympion. p. 9. ed. Rutgers. ad ol. 26: Κάρνεια ἐτέθη πρῶτον ἐν Αακεδαίμονι κιθαρῳδῶν ἀγών. ac diu post Terpandrum Spartae nomorum citharoediorum ars viguit a musicis Lesbiacis in primis exculta, qui usque ad saeculi sexti finem semper in Carneis prima præmia rettulerunt¹⁾; cf. Plut. de mus. 6. paulo autem post Terpandrum Thaletas Xenodamus Xenocritus Polymnestus Sacadas Spartae secundam quam vocant artis musicae aetatem instituisse dicuntur. quorum aetate chorica quae dicitur poesis maxima cepit incrementa gymnopædiarumque sollemnia in novum ordinem redacta sunt (Plut. de mus. 9); in quibus num re vera, id quod Westphal Musik d. griech. Alterthums 1883 p. 116 adfirmat, poetæ aut chori ipsi inter se certaverint, quam maxime dubium est²⁾. isdem temporibus tibiarum quoque cantus, qui antea a Graecis spretus neglectus iacebat, maiorem dignitatem obtinuit et in deorum cultum receptus est ita³⁾, ut mox isdem honoribus atque ars citharoedica dignus haberetur.

Neque vero sola saeculo septimo Sparta artibus musicis colendis studebat, sed in omnibus fere Peloponnesi urbibus idem factum esse audimus. et certe pro antiquissimo agone musico Ithomaea, Messeniorum sollemnia, habenda essent, si Pausaniae fidem habere liceret, qui de Messeniis III 33, 2 haec narrat: ἀγουσὶ δὲ καὶ ἔορτὴν ἐπέτειον Ἰθωμαῖα· τὸ δὲ ἀρχαῖον καὶ ἀγῶνα ἐτίθεσαν μουσικῆς τεκμαί-

¹⁾ Nescio num neglegentiae tribuendum sit, quod Flach l. c. p. 211, 212 de Pythiis citharoedorum Lesbiacorum victoriis verba facit.

²⁾ Bergk l. c. II 149 adn. 136. Plutarchus quidem (Ages. 29) de gymnopædiarum celebratione haec dicit: τὸν ἀγῶνα τῶν χορῶν ἐπραττον (cf. antea: ἀγωνιζομένων τῶν χορῶν ἐν τῷ θεάτρῳ); sed scriptores posterioris aetatis vocabulis ἀγῶν et ἀγωνίζεσθαι saepe usos esse, ubi de certaminibus cogitare non licet, satis constat. de gymnopædiis dixit Sosibius ἐν τοῖς περὶ θυσιῶν Athen. XV 678 b; cf. etiam Herod. VI 67.

³⁾ Clonas primus αὐλῳδικοὺς etiam νόμους condidisse dicitur (Plut. de mus. 3, Bergk l. c. II 218); quem argumentis nisus non satis firmis Flach l. c. p. 254 pro fabula habendum esse opinatur. cf. etiam Hiller Mus. Rhen. XXXI 75, Guhrauer „Zur Gesch. der Aulodik b. d. Griechen“ (progr. gymn. Waldenburg. 1879) p. 8, Fleckeis. Ann. 1880 p. 692, Engelbrecht l. c. XXXVI 186.

ρεσθαι δ' ἔστιν ἄλλοις τε καὶ Εύμηλου τοῖς ἔπεσιν ἐποίησε γοῦν καὶ τάδε ἐν τῷ προσοδίῳ τῷ ἐς Δῆλον·

Τῷ γὰρ Ἰθωμάτᾳ καταθύμιος ἐπλετο μοῖσα
ἀ καθαρὰ....¹⁾ καὶ ἐλεύθερα σάμβαλ' ἔχοισα²⁾.

οὐκοῦν ποιησαὶ μοι δοκεῖ τὰ ἔπη καὶ μουσικῆς ἀγῶνα ἐπιστάμενος τιθέντας. sed Eumeli versus Messenae quidem commissiones musicas habitas esse demonstrant, de certaminibus autem institutis nihil inde colligi potest. eiusdem generis commissiones Polymnesti Saca-dae Echembroti temporibus Argis quoque et in oppidis Arcadiae³⁾ actas esse compertum habemus ex Heraclide Pontico Plut. de mus. 9 τούτων γὰρ εἰσηγησαμένων τὰ περὶ τὰς γυμνοπαιδίας τὰς ἐν Λακεδαίμονι λέγεται κατασταθῆναι καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιδείξεις τὰς ἐν Ἀρκαδίᾳ, τῶν τε ἐν Ἀργεί τὰ ἐνδυμάτια καλούμενα⁴⁾. Sicyone iam ante Clisthenis tyranni aetatem rhapsodorum certamina habita esse Herodotus V 67 demonstrare videtur, unde eius modi recitationes Argis quoque usitatas fuisse conici potest; ac Sicyonios iam antiquitus carminibus choricis Adrastum celebrasse idem Herodotus testatur. et dithyramborum artem Sicyone et Corinthi initia cepisse Epigenis Arionisque nominibus demonstrari potest. ipsos quoque utriusque urbis tyrannos artibus musicis colendis operam dedisse inde colligere possumus, quod Periander Arionem adscivit, Clisthenes autem Pythia Sicyonia instituisse dicitur⁵⁾.

¹⁾ ἀ καθαρὰν κίθαριν καὶ ἐλ. Bergk Poet. lyr. Gr.⁴ III p. 6 acutius quam verius coniecit.

²⁾ Satis confuse de Eumeli verbis dis putat Flach l. c. p. 94, qui, quod agona illum auleticum fuisse dicit, manifesto fallitur.

³⁾ De Arcadum sollemnibus cf. Polyb. IV 20. huc referenda videntur ea, quae apud Philodemum leguntur de mus. I 19 p. 10 Kemke; cf. Plut. de mus. 32. de Argivis apud Herodotum III 131 legimus: κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ Ἀργεῖοι ἥκουν μουσικὴν εἶναι Ἑλλήνων πρῶτοι (Poly-cratis scilicet Samii aetate). quae verba quamquam pro interpolatis editores recte habent, tamen ea ab antiquo et docto grammatico inserta esse videntur; cf. etiam Gevaert: Histoire et théorie de la musique de l'antiquité II (1881) p. 355 sq.

⁴⁾ ἐπιδείξεις pro codicum lectione ἀποδείξεις scripserunt Hiller (Mus. Rhen. XXXI 78) et Bergk. l. c. II 226 adn. 85; καὶ post vocem κατασταθῆναι inseruit Hiller, κατασταθῆναι τά τε coniecit Bergk, qui post enuntiatum ἐν Ἀργεί vocem Ἡραίων vel aliud sollempnium nomen excidisse suspicatus est l. c. Sacadam Argis, Echembrotum in Arcadia agonas musicos instituisse probabiliter homines docti coniecerunt.

⁵⁾ Schol. Pind. Nem. VIIII 2 (p. 491 sq. Boeckh.); cf. Boeckhii adn. l. c., Krause Pythien Nemeen Isthmien p. 76 sq. ipse Pindarus Adrastum Pythia illa

in conscribenda certaminum musicorum historia fun-
nanciscimur, quae de Pythiorum instaurazione nar-
ta enim deleta Amphictyones ipsi antiqua illa Delpho-
ia splendidiore modo quinto quoque anno celebranda
; et ol. 48, 3 primum novo modo ludis gymnicis
men musicum ab Amphictyonibus actum esse idque
χτίτην fuisse Pausanias tradidit X 7, 3¹). primum
rūm quem dicunt agona quadriennio post (ol. 49, 3)
sse omnes rerum gestarum scriptores consentiunt.
as, qui his in rebus narrandis auctorem locupletem
videtur, genera quoque commissionum musicarum
edocuit X 7, 4: τῆς δὲ τεσσαρακοστῆς δλυμπιάδος
..ἔτει τρίτῳ ἀθλα ἔθεσαν οἱ Ἀμφικτύονες κιθαρωδίας
ἐξ ἀρχῆς, προσέθεσαν δὲ καὶ αὐλωδίας ἀγώνισμα καὶ
ιρεύθησαν δὲ νικῶντες Κεφαλλήν τε Μελάμπους²) κιθα-
ρωδὸς Ἀρκὰς Ἐχέμβροτος, Σακάδας δὲ Ἀργεῖος³) ἐπὶ
illo igitur anno primum tibiarum cantus in certamen
etur atque inde tibicines in certaminibus Delphicis
ερ florebant dignitate⁴). aulodorum⁵) autem agon cum

Nem. VIII 9. annalibus Sicyoniis ad conscribendam artis musicae
est Heraclides Ponticus, cf. Plut. de mus. 3 et 8 (ἡ ἀναγραφὴ
ἰποκειμένη, δι' ἡς τὰς τε λεπίας τὰς ἐν Ἀργεί καὶ τοὺς ποιητὰς
κούς δνομάζει).

anno Pythiades computandas sint, grammatici dissentient.
ius sententiam A. Mommsen amplexus est (Delph. p. 124, 174),
indaricorum fide nisus, inde ab anno olymp. 49 tertio Pythiadas
sse putavit (Poet. lyr. Gr.⁶ I p. 14 sq. 480), Boeckh contra (Ex-
p. 205) Pausaniam secutus a certamine aerario quod dicunt a.
o initium faciendum esse adfirmat. quam Boeckh sententiam
Schmidt (Comment. in hon. Th. Mommseni p. 48 sq.) et Niese
e Solona, Histor. Untersuch. f. A. Schäfer 1882 p. 18) novisque
firmare studuit Dopp Qnaestiones de marmore Pario 1883 p. 59.
μπους coni. Boeckh, 85 λάμποι codd. Bekk.

Hiller „Sacadas der Aulet“ Mus. Rhen. XXXI 78 sq. Sacadas ter
is ol. 48, 3—50, 3. (Paus. X 7, 8, VI 14, 4, Plut. de mus. 8);
ocritas Sicyonius ol. 51, 3—56, 3 series continuo) in tibicinum
e praemio ornatus est; cf. Paus. VI 14, 4 sq.

omo quem dicunt Pythio cf. quae disputaverunt Hiller l. c.,
Pythische Nemos (Fleckens. Ann. 1880 p. 689 sq. et Suppl.
C. de Jan (Fleckens. Ann. 1879 p. 577 sq., Philol. XXXVIII 378).
Jum eum dici, qui cantat altero tibiis succinente, cum alii
t, tum K. Keil Mélanges grécorom. II (1859) p. 78 adn. 9 et Gub-
ch. d. Auledik b. d. Griechen, p. 1 sq.

iam altera Pythiade abolitus esset, octava Pythiade ol. 55, 3 citharistarum certamen primum Delphis institutum est; cf. Paus. X 7, 4¹). quae tria certaminum musicorum genera omni tempore in Pythiis locum suum retinuerunt²) et inde in aliis quoque sollemnibus celebrandis recepta sunt; nam ad Pythiorum exemplum ceteris quoque locis nova certamina instituta, vetera immutata sunt³). ita paulo post Pythia instaurata Isthmia quoque et Nemea splendidiore modo acta esse videntur. neque vero in annorum definitione chronographi consentiunt; modus autem, quo illa sollemnia celebrata sint, prorsus incertus est⁴), et iure nostro antiquiore illa aetate certaminibus musicis in Isthmiis Nemeisque locum fuisse negare possumus, qua de re in capitibus III et IIII accuratius disputabo⁵).

¹) Minus accurate Strabo VIII 3 p. 421 de prima instaurazione rettulit; cf. Guhrauer l. c. p. 323 sq. de prima Pythiorum celebratione prorsus eadem, quae Pausanias narravit, traduntur in quarta Pindaricorum Pythiorum carminum hypothesi (p. 298 Boeckh.).

²) Imperatorum Romanorum aetate scaenicos quoque artifices Pythiis interfuisse docemur a Plut. Symp. quaest. V 2, Philostr. Vit. sophist. p. 62 et 115 Kayser, Vit. Apollon. VI 10 p. 213. qui quando primum admissi sint, quamquam ignoramus, tamen quin id non ante Alexandri aetatem factum sit, dubitari non potest; cf. Lüders Dionys. Künstler p. 109. Pausanias, qui omnia, quae in agonibus Pythiis usque ad 69. Pythiadem (X 7, 8) = ol. 116, 3 = 314 a. Chr. novata aut immutata sunt, enumerat, nihil de tragoedis dicit. in Soteriis, quae inde ab anno 276 Delphis celerabantur, comedos tragicosque histriones in scaenam prodiisse scimus; cf. A. Mommsen Delph. p. 213 adn. 1.

³) De Aristotelis libro, cui inscripsit Πυθιονικαὶ, et de aliis certaminum musicorum annualibus dixit Rose Aristot. Pseudep. p. 545 sq. iam quaenam fuerit singulorum agonum ratio et quaenam in eis celebrandis leges observatae sint, nusquam comperimus. Lucianus adv. ind. 8 sq. certamen quoddam citharoedicum Pythiis habitum describit, cui tres citharoedi interfuerunt, Eumelus Eleus, Euangelus Tarentinus, Thespis Thebanus; quem numerum usu receptum fuisse veri simile est. sed ignoramus ad quam aetatem haec Luciani narratio referenda sit. neque per quot dies agones musici acti sint, cognitum habemus.

⁴) Isthmia et Nemea trieterica fuisse atque inde altero quartoque quoque olympiadis anno acta esse satis constat. ac Nemea et maiora et minora aestate habita esse Unger speciosis argumentis demonstrare studuit (Philol. XXXIII 51 sq., XXXVII 529 sq. Sitz. Ber. d. bair. Acad. 1879 p. 117 sq.), cf. Volquardsen Bursians Jahresb. XVIII 115, Droysen Herm. VIII 1 sq., Bergk Poet. lyr. Gr.⁴ I p. 17; idem Isthmia verno semper tempore celebrata esse probavit Philol. XXXII 1 sq.

⁵) Nihil enim tribui potest fabulae illi, quam de Nemeis in Archemori honorem conditis narrat Hyginus 273 (p. 147 Schmidt) ‘...his quoque ludis

um usque ad medium saeculum sextum Sparta ceteraeque
civitates in artibus musicis colendis primum locum obti-
t, Pisistratidis regnibus Athenae earum in locum succes-
qua de re cum infra expositurus sim, restat, ut breviter
iam, quae de certaminibus musicis extra ipsam Graeciam
II et VI actis memoriae traduntur; dubitari enim nequit,
n multis Asiae minoris insularumque urbibus, quae aetate
ibus florebat, commissiones musicae habitae sint, quamquam
plerumque de his rebus ad nos pervenit memoria. veluti
qualis fuerit ille agon Τριοπίου Ἀπόλλωνος, in quo tripodas
o datos esse Herodotus I 144 narrat, neque quo modo Panonia
talensi promunturio aut Posidonia in insula Teno antiquitus
celebrata sint, compertum habemus. accuratius de Deliaca tan-
tum panegyri edocti sumus, quam in primo Hymno homeric
i satis constat. quo in carmine vetustissimo varia certamina
illinis honorem facta his verbis commemorantur vv. 148 sq.:

οἱ δέ σε πυγμαχίῃ τε καὶ δρχηθμῷ καὶ δοιδῇ
μνησάμενοι τέρπουσιν, ὅταν' στήσωνται ἀγῶνα.

um Homerum Delum venisse ibique una cum Hesiodo carmina
se narratur (cf. Hes. fr. 227 F.). et ante bellum Messeniacum
n Eumelum Corinthium Messeniis προσόδιον εἰς Δῆλον com-
e scimus. Atheniensibus quoque iam antiquitus cum Delo
commercium fuisse ea, quae Herodotus I 65 de Pisistrato
t, demonstrant. ac probabiliter etiam Pollucis testimonium
07¹), sine dubio e vetusta lege petitum, ad maiora quaedam
nia quinto quoque anno Deli celebrata homines docti rettu-

es [qui Pythia cantaverunt] septem habuit palliatos, qui voce cantave-
nde postea appellatus est chorales'. nec quicquam scimus de Aristote-
llius aetate, de qua Plut. Quaest. conv. V 2 e Polemonis libro περὶ
Δελφοῖς θησαυρῶν (fr. 27 Preller) haec memoriae tradidit: ἐκεῖ
τε γεραμμένον, ὃς ἐν τῷ Σικουνίᾳ θησαυρῷ χρυσοῦν ἀνέκειτο βιβλίον,
μάχης ἀνάθημα τῆς Ἐρυθραίας ποιητρίας Ἱσθμία νενικηκύιας. quam
ribus demum temporibus vixisse puto. sic Εἰράνα (?) quaedam Σμυρναία
νίας ποιητρία intra ol. 125 et 147 a Lamiae urbis incolis propter carmina
morata est; cf. Rangabé Ant. hellen. tit. 741. accuratos Isthmiorum
namque annales extitisse negat Pausan. VI 18, 4. Ἱσθμιακαὶ ἀναγραφαι
schol. Pind. Isthm. I 11, Νεμεονίκαι schol. Pind. Nem. VIII arg. cf.
I arg.; Εὐφορίων ἐν τῷ περὶ Ἱσθμίων saepius ab Athenaeo citatur
32 e, 183 f, XIII 633 f, 635 a f), ubi de instrumentis musicis verba fiunt.
1) ἱεροποιο... ξθυν θυσίας τὰς πεντετηρίδας, τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν
ὑνι, τὴν τῶν Ἡρακλειδῶν (?) τὴν Ἐλευσίνι.

lerunt¹⁾). Deli in insula etiam Polycratem paulo ante mortem suam agona celebrare voluisse e Suida comperimus s. v. ταῦτά σοι καὶ Πύθια καὶ Δήλια. inter ceteras autem insulas primo loco nominanda esse videtur Lesbos, in qua certamina musica acta esse ut statuamus, facile adducemur, si praeclara illa poetarum Lesbiacorum nomina magnumque civium, qui in agonibus Carneorum vicerunt, numerum respexerimus. in Samo quoque Polycratem tyrannum artibus musicis quam maxime favisse constat; Chios belli Ionici temporibus centum adulescentium chorum Delphos misisse Herodotus VI 27 narrat. in insula Paro Archilochum hymno in Cererem composito primum praemium reportasse tradit interpres quidam Aristophanis (ad Av. v. 1764). Carthaeae in Ceo insula Simonides adulescens chori magistri munere functus esse dicitur (inter ol. 60 et 64) ac χορηγεῖον quoque ibi extitisse narratur (Athen. X 456 f). simili modo aliis etiam locis²⁾ in deorum honorem commissiones musicas habitas esse coniectura adsequi possumus. cum autem Persae saeculo sexto Asiae minoris insularumque finitimarum incolas in dicionem suam redegissent, aurea illa artium liberalium aetas interrupta est, donec libertate post bella Persica restituta hi quoque Graeciae populi novas opes ad artes illas colendas sibi paraverunt.

¹⁾ cf. Bergk Poet. lyr. Gr.⁴ I p. 483.

²⁾ De fabuloso Leschae Arctinique certamine cf. Bergk Hist. litt. Gr. II 48 adn. 50, Robert Bild u. Lied p. 226, Wilamowitz Homer. Untersuchungen p. 370.

Caput II.

certaminibus musicis, quae Athenis inde
sistrati temporibus usque ad Alexandri
aetatem celebrabantur.

Certamina musica Athenis non ante Pisistrati tempora fuisse
et omittendum enim puto, quod Solonem Athenis recitatio-
nem carminum instituisse Brauronisque antiquitus rhapsodi-
um publicum prodiisse narrant, quod de certamine commisso
anno licet statuere¹). cum vero saeculo sexto ineunte magna
hiorum Isthmiorum Nemeorum certamina instaurata essent
odem tempore in Peloponnesi urbibus commissiones musicae
maxime florarent, consentaneum est Athenas, quae inde a
aetate magna ceperant incrementa, iam in eo studio ceteris
suisse. itaque Pisistratus, qui nihil praetermittebat, quin
cum opes auctoritatemque augeret, festos deorum dies omni-
plificare et exornare studebat. veluti Eusebius ad ol. 53,
3 a. Chr. (II 94 Schöne) haec adnotat: ὁ τῶν Παναθηναίων
δῆμος ἤχθη, id quod a Pisistrato factum esse testatur schol.
p. 323 D. τὰ δὲ μεγάλα Πεισίστρατος ἐποίησε²). nec multo
minus his ludis maioribus musicos quoque agonas coniunctos
i simile est (cf. Bergk. I. c. II 499)³). huc enim referenda
sunt, quae de recitationibus rhapsodorum certis legibus insti-

Nihil enim de agone narrant Suid. s. v. Βραυρών, Hesychius s. v.
σίους; cf. Volkmann, Gesch. u. Kr. d. Wolff'schen Proleg. p. 308.

Wilamowitz Homerische Untersuchungen p. 248 adn. 13. De Panatheneis
certaminibus cf. Meier Hall. Encycl. III 10 284 sq., A. Mommsen
p. 116 sq., Breuer de musicis P. certaminibus diss. Bonn. 1865,
Der Parthenon App. II p. 318, 322.

ἡ τῶν Παναθηναίων γραφή ἡ περὶ τοῦ μουσικοῦ δῆμονος citatur a
mus. 8, ubi de auleodorum artis primordiis verba flunt.

tutis scriptores narrant¹⁾), cum alii Pisistratum, alii Hipparchum novi instituti auctorem nominant; cf. Diog. Laert. I 57, (Plat.) Hipparch. 228 B, Aelian. V. H. VIII, 2, Lyc. Leocrat. 102; tum etiam certamina rhapsodorum, quae saeculo quinto viguisse Ionis Platonici initium testatur, instituta esse facile ut sumamus adducimus. neque vero commissionibus musicis prorsus Panathenaea caruisse statuere licet. nam quamquam Periclem demum musicum certamen addidisse statuunt Plutarchi nisi testimonio, (Per. 13), tamen Wachsmuthio²⁾ adsentior, qui Leakii et Gerhardi sententiam amplexus iam Pisistratidarum temporibus odeum Athenis fuisse putat ibique rhapsodos et citharoedos certasse collato Hesychii testimonio s. v. Ψδεῖον· τόπος ἐν ᾧ πρὶν τὸ θέατρον κατασκευασθῆναι οἱ ράψῳδοὶ καὶ οἱ κιθαρῳδοὶ ἤγωνίζοντο. ac vix tibi persuadeas citharoedos, quos inde ab antiquissimis temporibus ad certamina descendisse scimus, Athenis medio demum quinto saeculo ad agonas admissos esse. qua de re infra pluribus disputabo: nunc ad Pisistratum redeo. is igitur auram popularem captans non modo deae summae sollemnia exornavit, sed Bacchi quoque cultum in primis auxit et amplificavit. atque acute observavit Wilamowitz l. c. p. 248 adn. 13 (cf. p. 310) Dionysia prima instaurata esse, cum prima tragedia in scaenam producta sit, id est a. ol. 61, 3 (534 a. Chr.)³⁾ (marm. Par. l. 58 ep. 43). neque vero chororum certamina illa aetate Athenis ignota fuisse nobis persuadebimus, si et tragediam tum floruisse resputaverimus et Lasum Simonidem Anacreontem in Pisistratidarum regia versatos esse meminerimus. atque de Laso Suidas s. v. Λᾶσος haec habet: πρῶτος δὲ οὗτος ... διθύραμβον εἰς ἀγῶνα εἰσήγαγε, quae ad certamina Athenis Pisistratidis regnantibus habita referenda esse Bergkio (l. c. II 377 adn. 152) adsentior. sed alio prorsus modo sine dubio certamina illa in tyrannorum regiis instituebantur, atque ea quae liberatae iam celebrabant Athenae. quare suo iure auctor chron. Parii demum ol. 68, 1 (508 a. Chr.) (ep. 46 l. 61) primos virorum

¹⁾ cf. A. Mommsen l. c. p. 138, Wilamowitz l. c. p. 263, eundemque de verbis ἐξ ὑποβολῆς et ἐξ ὑπολήψεως p. 264 sq.

²⁾ Stadt Athen p. 503 adn. 1. ac similia iam protulerat Breuer l. c. p. 19, 20. aliter statuit Hiller Herm. VII 395; cf. Lipsius Bursiani Ann. 1873, 2 p. 1399. sed hanc quaestionem intricatam sane hic pluribus pertractare ab instituto meo alienum esse videtur.

³⁾ Idem quae apud Eusebium (II 98 Schoene) ad ol. 61, 3 adnotantur sic restituenda esse suspicatur: Ξενοφάνης φυσικός [καὶ Θέσπις] τραγῳδιοποιὸς ἤγωνίζετο.

choros certasse tradidit. nescio autem, cui tempori Simonidis Lasique certamen adscribendum sit, cuius, si quidem re vera actum est, memoriam servavit Aristophanes Vesp. 1410 sq.:

Λᾶσός ποτ' ἀντεδίδασκε καὶ Σιμωνίδης·
ἔπειθ' δὲ Λᾶσος εἶπεν· δλίγον μοι μέλει.

Denique Thargeliorum quoque sollemnia, quae posteriore aetate chororum agonibus celebrata esse scimus, a Pisistrato eiusque filiis maiore splendore instaurata esse pro explorato habere possumus. (cf. E. Curtius Das Python in Athen Herm. XII 492 sq.) Πύθιον enim, quod cum Thargeliorum celebratione arte cohaerere constat, Pisistratus aedificasse narratur¹⁾.

Pisistratidae igitur Athenas artium domicilium ac sedem musicorum et poetarum reddiderant. neque vero tyrannis expulsis ille artium musicarum flos siti exaruit; immo libera res publica poetarum certamina liberalius adeo ac sollemnius instituit. atque inter prima civitatis popularis instituta choragia videtur numeranda esse, quae cum novo tribuum ordine quam artissime cohaeret²⁾. vide quae in chron. Par. I. 61 ep. 46 leguntur: ἀφ' οὗ χοροὶ πρῶτον ἡγωνίσαντο ἀνδρῶν, δν διδάξας Υπό(δι)κος δὲ Χαλκιδε(ὺς) ἐνίκ(ησεν) ἔτη ΗΗΔΔΔΔ[Γ] ἄρχοντος Ἀθήνησιν [']Ισαγόρου (i. e. ol. 68, 1 = 508). hoc ergo anno primum non a choreutis mercede conductis, sed a liberis civibus carmina cantata sunt, primum tribus inter se certaverunt ipsique cives electi iudicium munere functi sunt. neque his in certaminibus defuerunt magni poetae. veluti Lasum etiam post Hippiam expulsum iterum Athenis degisse inde concludere possumus, quod inter Pindari magistros Athenis versantis nominatur³⁾, quamquam mirum est eum, siquidem in urbe adfuit, a. 508 non in primo chororum certamine viciisse. praeterea Agathocles et Apollo-dorus hac aetate Athenis choros docuisse dicuntur; cf. quae narran-

¹⁾ cf. Suidas s. v. Πύθιον, Hesych. ἐν Πυθίῳ χέσαι. in Pythio aram consecraverat Pisistratus, Hippiae filius, titulo adiecto, qui a Thucydide VI 54 commemoratus nuper repertus est CIA IIII 373 a. atque hunc titulum ipsum Pisistratum, postquam Thargeliorum sollemnibus praesedit, scripsisse coniecit E. Curtius I. c. p. 495.

²⁾ cf. Wilamowitz Herm. XX 66 sq.

³⁾ Non tamen extra dubitationem ea res posita esse videtur. et in eis, quae apud Suidam s. v. Λᾶσος leguntur, „diversa misceri et ol. 58 (i. e. Sardium excidium) quadrare in septem sapientium consortium, Darii aetatem convenire cum Herod. VII 6“ Gutschmid monuit in Hesychii onomatologi ed. Flachiana p. LXIX.

tur in Pindari vita codicis Vratislav. A (Pindari opp. ed. Boeckh II 199) διδάσκαλον δὲ αὐτοῦ Ἀθήνησιν οἱ μὲν Ἀγαθοκλέα, οἱ δὲ Ἀπολλόδωρον λέγουσιν, δν καὶ προιστάμενον κυκλίων χορῶν ἀποδραμόντα πιστεύσαι τὴν διδασκαλίαν τῷ Πινδάρῳ παιδὶ δντι, τὸν δὲ εὑ διακοσμήσαντα διαβόητον γενέσθαι. Simonides quoque saeculo quinto ineunte ex Thessalia Athenas rediisse videtur. cuius victoriam ol. 72, 4 (489 a. Chr.) reportatam chron. Parium l. 64 ep. 49 his verbis commemorat: ἀφ' οὗ Σιμωνίδης ὁ Σιμωνίδου πάππος τοῦ ποιητοῦ ποιητῆς ὃν καὶ [αὐτός, νικᾷ] Ἀθήνησι, ν. ἀρχοντος Ἀθήνησιν Ἀριστείδου¹⁾). quam victoriam, cum sine dubio non prima fuerit poetae tum fere septuagenarii neque scriptor Parius eius modi victorias commemoret nisi aliqua de causa memorabiles, homines docti summa cum probabilitate ad elegiam illam rettulerunt, qua Aeschylum ab eo victum esse narrant²⁾) (cf. vita Aesch. p. 380 Kirchhoff: ἀπῆρε δ' ὡς Ἱέρωνα ἐν τῷ εἰς τοὺς ἐν Μαραθῶνι τεθνηκότας ἐλεγείω ἡσσηθεὶς Σιμωνίδῃ). quantus autem poetarum certantium certaminumque fuerit numerus, inde potest colligi, quod Simonides se quinquaginta et sex victorias chororum in agonibus reportasse ipse gloriatur (epigr. 145 B.), quarum maior pars sine dubio Athenis parta est. et celeberrima in primis ipsius poetae epigrammate (147 B.) victoria erat illa Adimante archonte comparata, cf. ehron. Par. l. 70 ep. 54, ubi verbis ..Σιμωνίδης ὁ Λεωπρέπους ...ἐνίκησεν Ἀθήνησιν διδάσκων ipsa poetae verba respiciuntur:

¹⁾ De his verbis sententiam perversam proposuit Flach (Chron. Par. p. 23. Griech. Lyrik p. 612 adn. 1), qui hominem illum ita ineptum fuisse putat, ut pro Σιμ. ἀπόγονος Σιμωνίδου ποιητοῦ δντος καὶ αὐτοῦ ea scripserit, quae nunc leguntur. sed de Simonidis nepotis victoria nullo modo potest cogitari, quippe qui, etsi a. 489 circa viginti annos natum eum fuisse concedamus, non lyricus fuerit poeta, sed γενεαλογίαν ἐν βιβλίοις γ', εύρηματα ἐν βιβλίοις γ' (Hesych.) scripserit. qua autem de causa scriptor Parius Simonidem summum illum poetam eis verbis additis ab altero Simonide obscuriore distinguere studuerit, nescio neque hercle interest scire; cf. Bergk. Hist. litt. Gr. II 358 adn. 96. Simonidem vero genealogum neque a. 489 neque postea epicis suis carminibus Athenis viciisse probabiliter satis statuere licet.

²⁾ Eius modi certamina propius ad eum, qui est hac aetate, concertationum poeticarum accedebant morem. monuit Benndorf (Ueber das Cultusbild der Athena Nike p. 35 adn.) in monumentis saepius tria epigrammata, in eiusdem rei honorem condita, coniuncta esse, id quod e certamine instituto explicandum esse videtur. idemque contulit Athenaei locum XV 697 a.

ἀμφὶ διδασκαλίῃ δὲ Σιμωνίδῃ ἔσπετο κῦδος
όγδοκονταέτει παιδὶ Λεωπρέπεος.

Iudem tempore Pindarus quoque Athenis saepius versatus est. Dionysiis magnis cantatus est dithyrambus ille, cuius initium rimum nobis servavit Dionys. Hal. de comp. verb. c. 22 . fr. 75 B.)¹⁾ et Simonidem quondam a Pindaro victum esse scholiasta Pind. Ol. VIII 74; cf. Bergk. ad Simon. fr. 75 G.⁴ III 420), adde quod Antigenis²⁾ cuiusdam vicioriam epigramma illud, iniuria inter Simonidis vel Bacchylidis receptum (148 B. P. L. G.⁴ III p. 497), de quo nuper Switz docte et sagaciter exposuit Herm. XX 62 sqq.; itis tunc tribus virorum choro, quem instruxerat Hipponicus nis filius choragus, vicerat Dionysiis magnis³⁾.

Elegantissimum carmen in chororum certamine poetam docuisse certius e possemus, si verae essent coniecturae a Bergkio propositae ad vv. 7 sq.:

ἀμοιβάν Διόθεν τέ με σὺν ἀγλαῖᾳ
ἴδετε πορευθέντ' ἐς σμιλλαν δεύτερον.

Apud Diogenem Laertium II 5, 26 (46) haec legimus: τούτῳ τις, οὐν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ περὶ ποιητικῆς, ἐφιλονείκετ Ἀντίλοχος καὶ Πινδάρῳ Ἀμφιμένης δοκιμάζει. οὐδὲ nomine eundem virum significaverunt Hecker Schneidewin Bergk. sed in epigrammate nomen non nuntare.

Eidem aetati adsignandum videtur epigramma, quod sub Anacreontis circumfertur (106 B.)

Παιδὶ φιλοστεφάνῳ Σεμέλας ἀνέθηκε Μέλανθος
μνᾶμα χοροῦ νίκας νιός Ἀρητίλου

versibus cuius regionis certamina respiciantur, definiri nequit. aliud rictoriae musicae testimonium nancisceremur, si pro certa vendere liceret am Bergkii coniecturam, quam de constituenda chronici Parii linea 61 (p. 22 F.) proposuit (Hist. litt. Gr. II 636 adn. 89): ἀφ' οὗ Μελανίππησιν Ἀθήνησιν.... ἀρχοντος Ἀθήνησιν Πυθοκρίτου (ol. 71, 8) ΙΠΠΙΑ, quae exhibuerunt Chandlerus et Semlerus. hodie vero ta scripturae pars in lapide evanuerit neque in Doppi et Flachii ectypis eius epochae vestigium adpareat nisi sola littera N, certum de lacunae ento iudicium profetri nequit; constat enim in lapide illo neque e m magnitudine neque e litterarum numero quicquam posse colligi, et Bergkii coniectura multo mihi praestare videtur Chandleri et Boeckhii sentis novissimoque Flachii invento: ἀφ' οὗ νέον πόλεμον] Ἰππία[

Τέρσας ἔπεισ]εν Ἀθηναῖοις i. e. πρὸς Ἀθηναῖους. sed ad irritum nictura illa speciosa, si recte Rohdium Mus. Rhen. XXXIII 213 sq. concedamus Melanippidem illum priorem, quem Melanippidis praeclarae avum Suidas dicit, numquam vixisse eiusque nomen tantum a icis confictum esse.

Dignum autem memoratu videtur, quod in vetustissimis publicis victoriarum choriarum testimentiis (CIA II, 2 971 *a b*, Dittenberger Syll. 405, 406) tribus tantum et choragus nominantur, non chorodidascalus vel tibicen, contra in comoediis et tragediis poetae nomen non omittitur¹⁾. qui mos, cum antiquitus institutus esse videatur, posteriore quoque valebat aetate (cf. CIA II 971 *c d e*), quamquam in eiusdem aetatis titulis choragicis poetae vel magistri et tibicinibus nomina addi soleant.

Isdem tabulis (CIA II 971) etiam manifesto evincitur certamina, quae magnis Dionysiis celebabantur, eo ordine sese exceptisse, ut praemitterentur puerorum et virorum chori lyrici, sequerentur comoediae et tragediae²⁾, quibus de rebus antea vel maxime homines docti dubitaverant. et de choricis certaminibus, quae saeculi quinti parte altera et saeculo quarto habebantur, infra pluribus disputabo; scaenica autem hic verbo tetigisse sat habeo, quippe quae separatim tractanda sint et accuratiore, quam hic mihi instituere licet, disputatione egeant³⁾. quare iam ad alia comissionum musi-

¹⁾ Vel maxime dolendum, quod prima tituli illius linea non servata est, in qua et tempus et certamina accurate erant definita. qua de re postquam varias homines docti protulerunt conjecturas, nuper Koehler in CIA II, 2 p. 395 scribendum proposuit:ἀφ' οὐ πρῶτον κῶμοι ἦσαν τῶν τραγῳδῶν καὶ τῶν κωμῳδῶν. recte vero contra dixisse videtur Wilamowitz (Homer. Untersuchungen p. 248 adn. 13) hanc formulam ab usu dicendi abhorrere contendens; qua re scribere mavult: (ἐπὶ — ἀρχοντος πρῶτον κῶμοι ἦσαν τῷ[ι Διονύσῳ]. ipse vero sic fere primam lineam redintegrandam esse cogitabamἀφ' οὐ πρῶτον κῶμοι ἦσαν τῷ[ι ἀγῶνι τῶν Διονυσίων αὐτ τῷ[ν ἐν ἀστεῖ Διονυσίων τῷ ἀγῶνι]). exemplum autem prorsus conveniens non inveni. Koehler enim et Dittenbergero, qui in hoc laterculo victores tragicos inde ab eo anno, quo primo chorus tragicus datus sit, scriptos fuisse dicunt, adsentiri non possum; immo in lapide nobis servato victores certaminum Dionysiacorum inde ab eo anno enumeratos esse puto, quo et lyrici et tragicci et comici acti sunt agones; contra in alio iam deperdito tragicci et lyrici victores recensiti erant inde a primis certaminibus Dionysiacis instauratis usque ad eum annum, quo comoedia quoque inter agonum genera recepta est; id quod acute perspexit Wilamowitz l. c.

²⁾ cf. legem Euegori Demosthenis orationi Midiana insertam (§. 10): καὶ τοῖς ἐν ἀστεῖ Διονυσίοις ἡ πομπὴ καὶ οἱ παῖδες καὶ ὁ κῶμος καὶ οἱ κωμῳδοί καὶ οἱ τραγῳδοί, ubi Foucart (Revue de philologie 1877 p. 179) post vocem κῶμος verba καὶ ὁ ἀγῶν, Bergk (Mus. Rhen. XXXIII 331) rectius, ut mihi quidem videtur, post παῖδες καὶ οἱ ἄνδρες inserenda esse censuit.

³⁾ Aristoteles Polit. VIII 6 (1341 *a*), ubi tibiarum artem saeculi quinti parte priore quam maxime cultam esse Athenis dicit, haec addit: δῆλον δὲ ἐκ τοῦ πίνακος, δν ἀνέθηκε Θράσιππος Ἐκφαντίδη χορηγήσας. quae Bergk (l. c.

enera, quae Athenis illa florebant aetate, tractanda transeo.
ibicinum et auloedorum, citharistarum et citharoedorum
iam certamina non cum festis Bacchi diebus, sed cum
e sollemnibus coniuncta erant. atque ut quondam Pisistra-
to medio saeculo quinto Pericles Panathenaeorum splendorem
modo augere studuit. quem primum agona musicum Pana-
instituisse Plutarchus narrat his verbis (Per. 13): φιλοτιμού-
δ Περικλῆς τότε πρώτον ἐψηφίσατο μουσικῆς ἀγῶνα τοῖς
τοίοις ἀγεσθαι καὶ διέταξεν αὐτὸς ἀθλοθέτης αἵρεθεις καθότι
εἰς ἀγωνιζομένους αὐλεῖν ἢ ἄδειν ἢ κιθαρίζειν. haec igitur
parte vera esse iam antea negavi; citharoedorum enim
iones Athenis antiquitus usitatas esse cum alia demon-
ium colligi potest ex titulo CIA I 357 (cf. CIA IV p. 40):
εἰς | ἀνέθηκεν | κιθαρῳδὸς | Νησιώτης. quem propter vetustis-
tlerarum formas ad extrema sexti saeculi decennia referen-
te Schütz (Hist. alph. attici Berolini 1875 p. 14) demon-
strat ac praeclarissimum quemque artificem musicum Athenis
esse ibique maximo civium favore floruisse demonstrant
Plutarchus (Them. 5) de Themistocle memoriae tradidit:
φιλοτιμίᾳ πάντας ὑπερέβαλεν, ὥστε ἔτι μὲν νέος ὅν καὶ
Ἐπικλέα τὸν ἐξ Ἐρμιόνης κιθαριστὴν σπουδαζόμενον ὑπὸ¹
θηναίων ἐκλιπαρῆσαι μελετᾶν παρ' αὐτῷ, φιλοτιμούμενος
τὴν οἰκίαν ζητεῖν καὶ φοιτᾶν πρὸς αὐτόν. denique tibicines
iam saeculo sexto exeunte aut ineunte quinto certaminibus
naicis interfuisse recte Furtwängler (Arch. Zeit. 1881 p. 303)
llegit, quod vas parvum aetati illi adscribendum adhuc
(orthamptoniae), in cuius uno latere Minerva inter duas
estā specie, qua semper in vasibus Panathenaicis cernitur,
tibicen inter duos iudices conspiciuntur²). cuius argu-

n. 21) ad victoriam dithyrambo partam referre voluit. et re vera haud
ellegitur, quo modo ex titulo ad comoediam spectante colligi possit
ies illa aetate omnes tibiarum cantui studuisse. neque tamen propterea
hantidi poetas comicos (cf. Meinekii Hist. com. gr. p. 85 sq.) dithyrambos
, praesertim cum tabula dedicata optime conveniat victoriae scaenicae
κ. l. c. III 60 adn. 205).

cf. etiam Kirchhoffum ad CIA I 372.

Auloedos quoque iam antiquitus Panathenaeis in scaenam prodiisse
asse colligere licet, quod ἡ τῶν Παναθηναίων γραφὴ ἡ περὶ τοῦ
ἀγῶνος tamquam testimonium adhibetur, ubi de antiquissimis auloedis
at (Plut de mna. 8).

menti vis eis non infringitur, quae dixit Urlichs Beitr. z. Kunstgesch. p. 56 adn. 76. accedit quod Aristotele teste ipsi quoque cives Athenienses tibiarum cantui saeculi quinti parte priore quam maxime operam dabant (Polit. VIII 6 (1341 a), cf. Ath. III 184 d). causam igitur non habemus, cur fidem scholiastae in dubium vocemus, qui Pind. Pyth. XII arg. Midiam Agrigentinum, quem ol. 71, 3 et 72, 3 Pythiis tibiarum cantu viciisse scimus, Panathenaeis quoque primum praemium rettulisse narrat.

Quae cum ita sint, Periclem non primum certamina musica in Panathenaeorum sollemnia induxisse, sed maiore tantum splendore ea instaurasse statuimus, ita ut plures prodirent artifices certoque ordine certisque legibus de praemiis publice propositis certarent. quae certaminum genera tum primum, quae iam antea instituta sint, in tanta testimoniorum penuria accuratius definire nequimus. neque de anno, quo Pericles has res novavit, certum quicquam licet statuere. scimus quidem Periclem novum odeum extruxisse ad certamina illa celebranda¹⁾ satisque veri simile est extucto demum novo odeo primum agonas novo ordine et maiore magnificentia institutos esse²⁾. cf. Plut. Per. 13 ἐθεῶντο δὲ καὶ τότε καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἐν ὥδειώ τοὺς μουσικοὺς ἀγῶνας (cf. Wachsmuth Stadt Athen p. 554 adn. 2). neque vero quo tempore odeum aedificatum sit, satis constat, neque argumentum illud quicquam valet, quod ex scholio ad Aristoph. Nub. 971 homines docti repeterem studuerunt. ibi enim haec de Phrynde citharoedo traduntur: οὗτος

¹⁾ Plut. Per. 13. — Phot. et Suidas s. v. ψδεῖον. in Cratini comoedia cui Θράτται inscriptum erat, hi recitati sunt versus: (fr. 71 Kock I p. 34)

ο σχινοκέφαλος Ζεὺς δδε προσέρχεται
Περικλέης, τψδεῖον ἐπὶ τοῦ κρανίου
ἔχων, ἐπειδὴ τούστρακον παροίχεται.

quos cum ad testarum suffragium a. ol. 83, 4 (445/4 a. Chr.) habitum referrent, fabulam illam anno 446 in scaenam inductam eodemque anno oedeum extuctum esse homines docti statuerunt (Wachsmuth l. c. 554 adn. 2). sed temporis definitionem minime certam esse monuit Wilamowitz (Herm. XIII 319 adn. 3). Sauppe (Götting. Nachr. 1865, p. 247) ingeniose coniecit titulum illum, qui nunc extat in CIA I 300 sq., in quo a curatoribus operis alicuius publici ἐπὶ τῆς τετάρτης καὶ δεκάτης βουλῆς Cratete archonte (ol. 86, 3 = 434/3) rationes redduntur, ad opera Pericle auctore extracta referendum atque oedeum primo quattuordecim senatum illorum anno i. e. ol. 83, 2 (= 447/6 a. Chr.) incohatum esse.

²⁾ De certaminibus musicis a Pericle primum institutis cf. Breuer l. c. p. 18 sq., A. Mommsen Heortologie p. 138 sq.

τοκεῖ πρῶτος κιθαρίσαι παρ' Ἀθηναίοις καὶ νικῆσαι Παναθηναίοις
Καλλίου ἀρχοντος (ol. 81, 1, 92, 2, 93, 3). quae Meier l. c. p. 285
emendanda esse putabat, ut pro ἐπὶ Καλλίου scriberetur ἐπὶ Καλλί-
ου (ol. 83, 3 = 446/5 a.Chr.). verum scholiasta Phrynim non primum
athenaeis viciisse, sed primum Athenis citharam pulsasse narrat,
quod falsum esse cum per se patet, tum ea, quae antea dixi,
onstrant. qua re, etiam si πρῶτος ad νικῆσαι referri posse con-
s, tamen narratione tam dubiae fidei tamquam novae conjecturae
lamento uti vix audeas. archontis denique nominis mutationem,
mquam satis speciosa est, cum Callimachus maiorum Panathe-
norum anno munere suo functus sit, necessariam esse nego¹); nam
athenaeis quoque minoribus singulorum hominum certamina
ica non defuisse veri simile est, cum choricae commissiones
is habitae sint. sed hanc rem in medio relinquamus.

Quamquam igitur certis de tempore, quo Pericles certamina
ica instauravit, testimoniis destituti sumus, novum illum ludorum
nem intra annos 450 et 440 institutum esse recte ex rebus
te illa gestis homines docti statuerunt.

Restat, ut de certaminum generibus, quae Panathenaeis insti-
uantur, paucis agam, cum diversas de his rebus sententias ho-
es docti protulerint. duo igitur nobis servata sunt fragmenta tituli
uli quarti parte priore exarati, quo praemiorum, quae victoribus
Panathenaeis maioribus data sunt, descriptio continebatur²).
priorem lapidis partem, quae ad certamina musica spectat, hic
nonam necesse videtur; iure enim fere omnia, quae saeculi quarti
o instituta valebant, ad Periclis aetatem referemus.

.....
... πρώτῳ στέφανος³)
... (δευτέρῳ
... (τρίτῳ
κιθαρῳδοῖς
πρώτῳ στέφανος

¹) cf. Breuer l. c. p. 19, Bergk l. c. II 587 adn. 44.

²) Rangabé 961; nunc melius CIA II, 2 965.

³) In vv. 6 sq. sinistram versus nihil amplius scriptum fuisse videri
et Koehler, qui in ceteris numeris restituendis e varia notarum magni-
ne aliquantum iudicium fieri posse dicit. praemiorum varios gradus recte
pexit et definivit Boeckh Staatshaush. I 299. cf. praeterea, quae de hoc
o dixerunt Sauppe ind. schol. aest. Gotting. 1858, Breuer l. c. p. 22 sq.,
umsen l. c. p. 139 sq., Bergk l. c. II 500 adn. 11.

Χ θαλλοῦ χρυσοῦ¹⁾
 Γ^π ἀργυρίου
 (Χ) ΗΗ δευτέρω
 (Γ^π Η) τρίτω
 (ΗΗ) ΗΗ τετάρτω
 Η ΗΗ πέμπτω
 ἀνδράσι αὐλῶδοῖς
 ΗΗΗ πρώτω τούτ(ου στ)έφανος
 Η δευτέρω
 ἀνδράσι κιθαρισταῖς
 Γ^π πρώτω τούτου
 στέφανος ΗΗΗ
 (— ΗΗ) δευτέρω
 Η τρίτω
 αὐληταῖς
 (— Η) πρώτω τούτου στέφανος
 (δευτέρω)

ante citharoedorum praemia quae scripta sunt, ad rhapsodos spectare
 Rangabé recte suspicatus est, id quod nunc confirmatur titulo nuper
 Oropi reperto²⁾, qui infra iterum mihi commemorandus erit: quem
 tamen iam hoc loco proponam, cum accuratissime cum hoc, quem
 tractamus, titulo consentiat:

. . ΩΜΕΤΑΛ.

с Πάμφιλος Ἀθη(ναῖος

... Λ.... Λύσανδρος Θηβαῖ(ος· δαψ
 ωιδὸς..... στρατος Σικυώνι· ἀνὴ(ρ κι
 θαριστὴ(ς....)с Θετταλός· ἀνὴρ αὐλωιδὸ(с Χ
 αρίας Ἀθη(ναῖος· αὐλητὴς Κλείταρχος Ἀθ(η
 ναῖος· κιθαρωιδὸς Κλεόνικος Ἀθηναῖος·
 σοφι(στ)ὴς (Π)αυσίμα(χ)ος Ἀθηναῖος.

(secuntur victorum gymnicorum nomina).

etsi enim ordo artificum, qui tibiis citharaque usi sunt, paulum di-
 versus est, tamen in utroque titulo prorsus eadem certandi genera
 enumerantur, unde rhapsodos in utroque titulo ante artifices musicos

¹⁾ Titulum edidit Kumanudis Eph. arch. ser. III (1884) 128 n. 5., qui eum propter litterarum formas saeculo quarto a. Chr. adscribit.

²⁾ Cum titulus στοιχηδὸν scriptus sit, in vs. 2 : 16. in vs. 3 : 15 litterae suppleri debent.

scriptos fuisse colligere licet... citharoedos autem inter omnes summo honore floruisse videmus, cum quinque eis destinentur praemia, quorum primum MD drachmas pretio aequabat. miramur hercle Athenienses tantam pecuniam his rebus impendisse vel ea aetate, qua opibus iam non multum floruisse videntur: sed etiam in tabulis quaestorum Minervae anni ol. 95, 3 (398/7 a. Chr.) CIA II 652 vv. 36 et 37 inter multas alias res haec quoque traduntur: στέφανος θαλλοῦ χρυσοῦς, δν ἡ πόλις ἀνέθ(ηκε τ)ὰ γικητήρια τοῦ κιθαρώδοντού σταθμὸν τούτου ΓΙΔΔΔΓ. cum corona LXXXV drachmarum auri respondeat fere M drachmis argenti, Panathenaeis anni ol. 95, 3 (398/7 a. Chr.) idem praemium destinatum fuisse citharoedo videmus, quod nescio quae causa Minervae dedicatum est¹). (Boeckh Staatshaush. I 299, II 252, Bergk l. c. II 500 adn. 11) citharoedos denique victores apud Athenienses in ore omnium fuisse demonstrari potest Execestidis illius exemplo, qui cum exeunte saeculo quinto bis Panathenaeis vicisset, saepissime ab Aristophane aliosque comicis poetis commemoratus est²). de Phrynidis victoria ante a dixi; quem si a Timotheo adulescente victum esse audimus³), hoc in citharoedorum certamine Panathenaico factum esse nostro iure statuemus⁴).

Citharoedos in titulo Attico excipiunt ἄνδρες αὐλωδοὶ et ἄνδρες κιθαρισταῖ, quos minoris aestimatos esse praemia eis proposita demonstrant. Bergk (l. c. II 501 adn.) vocibus ἀνδρῶδοις, ἀνδρισταῖς, αὐληταῖς choros citharistarum et auloedorum intellegendos esse putat. quae sententia manifesto falsa est. neque enim verba πρώτῳ δευτέρῳ τρίτῳ, cum antecedat ἄνδρασι κιθαρισταῖς, alio modo explicari possunt nisi suppleto substantivo ἄνδρὶ κιθαριστῇ (vel αὐλωδῷ) πρώτῳ, δευτέρῳ, prorsus eodem modo, quo primo alteri tertio citharoedo praemia designata sunt. neque ipsa praemia chorus

¹) Vasa quae dicuntur Panathenaica, in quibus citharoedi depicti sunt, L. Stephani (Compte rendu de la commission arch. 1876 p. 52 et 107) tria enumerat (Gerhard Etrusc. u. campan Vasenb. 1; Vas. gr. of the brit. mus. 573***. Catal. Campana IV 513); quibus addi potest vas Nolanum, quod nunc extat in museo Berolinensi (Arch. Zeitl XXXVII 105). musicis autem victoribus non amphoras oleo repletas, sed coronas; et pecuniam praemiis data esse titulus CIA II 965 demonstrat.

²) Locos collegit Th. Kock in comment. ad Aristoph. Av. 11.

³) Plut. de se ips. laud. 1. Timoth. fr. 11 B.

⁴) Ad idem certamen quoque referenda videntur, quae Plutarchus memoriae tradidit de aud. poet. 4 (22 A): Τιμοθέω μὲν γάρ ἔδοντι τὴν Ἀρτεμιν ἐν τῷ θεάτρῳ... Κινησίας εύθὺς ἀντεφώνησε..., cf. de superst. 10 (170 A).

conveniunt; quibus alia quae dicuntur νικητήρια data esse veri simile est; cf. eiusdem tituli l. 71: νικητήρια παισὶ μπυριχισταῖς βοῦς ἐνάνθριᾳ φυλῇ νικώσῃ βοῦς ε. q. s. si autem pecuniae praemia chorus designata fuisse concedimus; trecentae drachmae exiguum sane atque indignum erat praemium chorus victoris; qui utique duodecim vel quindecim viros complectebatur. certe posteriore aetate Lycurgi oratoris temporibus, in Posidoniis Piraeensibus, quae Panathenaeis sine dubio auctoritate cedebant, chorus cyclis M et DCCC et DC drachmas praemio datas esse scimus; cf. (Plut.) vit. X or. Lyc. 13. neque denique usquam de citharistarum choro quicquam audimus neque perspicere possumus, quid interfuerit inter chorū aulodorum et chorū αὐλητῶν, quem Bergk tibiis accinentibus carmina cyclia cantasse putabat. quibus argumentis nunc accedit gratissimum tituli Oropii testimonium, in quo cum ἀνὴρ αὐλωιδός, ἀνὴρ κιθαριστῆς scriptum sit, singulos viros certasse extra omnem dubitationem positum est. restat tamen alia quaestio de aulodis et citharistis eaque difficilior dijudicatu; aulodis enim et citharistis ἀνδράσι additum videmus, cum apud citharoedos et tibicines accuratior definitio desideretur. quam rem ita explicaverunt homines docti, ut viros aulodos et viros citharistas opponi pueris aulodis et pueris citharistis, quibus separata praemia proposita essent, statuerent; cf. Breuer l. c. p. 24. neque negari potest ἀνδράσι adiectum re vera eo nos deducere. decerni autem fortasse res poterit accuratius inspectis tituli Oropii lineis primis, quibus certamina puerorum, si re vera habebantur, commemorata fuerunt¹⁾, cum hīc quoque citharista et aulodus verbis ἀνὴρ κιθαριστῆς, ἀνὴρ αὐλωδὸς designati sint. iniuria vero sine dubio Breuer l. c. adiciendum

¹⁾ Iure nostro miramur, quod summo deae festo singuli pueri certaminis initio prodibant quae in citharistae ludis didicerant demonstraturi neque eum modum iam Periclis aetate valuisse mihi persuadere possum. Apaturiorum quidem in sollemnibus iam antiquitus pueros rhapsodiis de praemiis propositis certasse Plato Tim. 21 B testatur; παῖς vero κιθαριστῆς aut. π. αὐλωδὸς nusquam commemoratur. παῖδες κιθαρωδῷ praemium designatur in titulo Aphrodisensi CIG 2768 aetatis Romanae; atque imperatorum Romanorum temporibus etiam παῖς κωμῳδὸς in certamina prodiit (Wood Discov. at Ephesus, Inscriptions from the site of the temple of Diana p. 16 n. 15) cf. etiam CIG 3088. Κιθαρισμός inter certaminum genera apparet, quae in titulis Teis CIG 3088 (cf. 3059) et Chio CIG 2214 ad puerorum agonas spectantibus enumerantur, ubi aulodiae non fit mentio. verum tamen negari nequit Athenis, ubi pueri totiens in chorus cyclis cantabant tibiis accinentibus, saeculo quarto singulos adeo pueros hoc cantus genere publice certavisse.

vit ἄνδρας etiam substantivo αὐληταῖς, quae coniectura et alii apographo et titulo Oropio refellitur. tibicinum autem orum certamen Athenis, ubi pueri inde ab Alcibiadis temporibus iurum cantum non edocebantur, saeculo quinto exeunte institutum fuisse pro certo potest adfirmari. quod vero Bergk etiam praemia γιταις designata ad choros cyclios referenda esse putavit, id antea refutatum est; singuli enim viri assis tibiis certabant e ipso sibi quisque victoriam comparare studebant¹⁾.

Haec igitur sunt, quae de hominum singulorum certaminibus iis comperta habemus²⁾. num autem praeter rhapsodos, citharistas et citharistas, auloedos et tibicines etiam ἐπῶν ποιηταὶ aut τοδίων ποιηταὶ prodierint, num posteriore tempore praeconum que tubicinemque certamina adiecta sint, decernere nequimus. εἰ per longum temporum decursum in Panathenaeorum celebrae haud pauca novata vel immutata sunt³⁾. ita titulum illum, n tractavimus, eo tempore lapidi incisum esse, quo in certaminibus aut praemiis discriptis graviores quaedam immutationes ae sunt, satis veri simile est.

De choriciis Panathenaeorum certaminibus paucissimas tantum cognitas habemus. veluti is, pro quo Lysiae oratio XXI scripta se Panathenaeis minoribus anni 409/408 chorum cycium in-

¹⁾ Non enim huc referre licet ἄνδρας αὐλητάς, qui commemorantur oeth. XXI 158, quibus verbis cycium virorum chorom significari recte erunt homines docti. cf. Bergk l. c. videtur autem is usus dicendi inde a othenis temporibus initia cepisse, ea autem, qua ille praeiorum index tus est, aetate nondum valuisse. nam si hic verbo αὐληταὶ chorus signatur, necesse erat aetatem certantium accuratius definire.

²⁾ Quid Pollux III 83 significaverit his verbis: Ἀθήνησι δὲ καὶ συναυλία μαλεῖτο. συμφωνία τις αὕτη τῶν ἐν Παναθηναϊοῖς συναυλούντων, iam tempore expisciari non licet; cf. Breuer l. c. p. 29 sq.

³⁾ Belli Peloponnesiaci aetate parodiarum quoque poetas certamina se scimus Hegemone Thasio, ut videtur, auctore, cf. quae Ath. XV 699 a olemonis libro περὶ τῶν τὰς παρῳδίας γεγραφότων duodecimo desit: τούτων δὲ πρώτος εἰσῆλθεν εἰς τοὺς ἀγῶνας τοῦς θυμελικοὺς μων, καὶ παρ' Ἀθηναϊοῖς ἐνίκησεν ἀλλοις τε παρῳδίαις κατ τῇ Γιγαντοφ. quae certamina non Dionysiis (Athen. VIII 407 a), sed Panathenaeis esse ipsius Hegemonis verba demonstrare videntur, cf. vv. 18—20 apud n. XV 698 f servatos: Ταῦτα μοι δρμαίνοντι παρίστατο Παλλάς νη, χρυσὴν ράβδον ἔχουσα, καὶ ἥλασεν εἶπέ τε φωνῇ· Δεινὰ παθοῦσα, ή βδελυρή, χώρει 'ς τὸν ἄγωνα. cf. H. Schrader Mus. Rhen. XX 186 sq., k l. c. II 487 adn. 3, 6, qui Chamaeleontis Heracleotae narrationem (Athen. II 407 b c) omni fide carere demonstrant.

struxisse dicit¹⁾; Demosthenes quoque Panathenaeis choragi munere functus est²⁾; nescimus autem, qualis fuerit chorus. titulus denique, qui duabus basibus anaglyphis ornatis, apud Propylaea repertis, inscriptus est³⁾:

- a. Νική[σας κυκλίω χο]ρῶι,
- b. πυρριχ]ισταῖς νικήσας Ἀταρβος Λυ[σίου ἀνέθηκεν? Κ]ηφι-
σόδωρος [ἡρχεν]⁴⁾.

propter pyrrhichistarum mentionem ad victorias Panathenaeis reportatas spectare videtur⁵⁾.

Sine dubio in his sollemnibus certamina chorica multo minoris momenti⁶⁾ erant quam Dionysiis et Thargeliis; dithyrambus⁷⁾ enim, qui saeculo V. et IIII. vel maximo a populo studio colebatur cum

¹⁾ §. 2 καὶ ἐπὶ Διοκλέους (ol. 92, 4 = 409/8 a. Chr.) Παναθηναῖοις τοῖς μικροῖς κυκλικῷ χορῷ τριακοσίας (δραχμὰς ἀνήλωσα); cum in ceteris choragiis enumeratis addi soleat choreutarum aetatis significatio, unum tantum chororum genus Panathenaeis minoribus in scaenam prodiisse videtur.

²⁾ Dem. XXI 156; choragi in Panathenaeis commemorantur etiam in libello de rep. Ath. III. 4 et in schol. Dem. Lept. 465, 28.

³⁾ Post Beuléum (l'acropole d'Athènes II 315) et Rangabéum (Ant. hell. 987) Michaelis hunc titulum accuratius edidit (Mitth. d. d. arch. Inst. I 295), qui id monumentum privatum fuisse recte perspexit. cf. Sybel Katalog d. Sculpt. z. Athen p. 385.

⁴⁾ Cephisodorus archon fuit a. ol. 103, 3 (366/5 a. Chr.) et ol. 114, 2 (328/2 a. Chr.); quorum alterum propter litterarum formas hoc loco significari censem Michaelis Annali 1862 p. 216.

⁵⁾ Iniuria Breuer l. c. p. 12 titulum Eph. arch. ser. II 1862 n. 219, cuius medium partem hic propono

Νικοκλῆς Ἀριστοκλέους	
Παναθηναῖα τὰ μεγάλα	
Πύθια Πύθια Πύθια	Πύθια Πύθια Πύθια
Λήναια	
διθυράμβῳ	

ad chorica Panathenaeorum certamina spectare putat; διθυράμβῳ enim cum Λήναια tantum coniungendum est; ceteras victorias in citharoedorum certaminibus Nicocles reportavit, cf. Koehler Mus. Rhen. XXXVII 298 et quae infra disputavi. ad Panathenaeorum agonas referendos esse dicunt versus Eurip. Heracl. 777 sq., e quibus nihil omnino certi colligere licet (cf. Mommsen l. c. p. 170 adn. Bergk l. c.).

⁶⁾ Chorus ille apud Lysiam commemoratus non plus trecentis drachmis constituit; contra chorus Dionysiis institutus 100 drachmarum, chorus Thargeliis proditus MM drachmarum sumptu ab eodem chorago instructus erat; Lys. XXI 1 sq.

⁷⁾ Lenaeis quoque dithyrambos in certamina productos esse solus testatur titulus in adn. 4. adlatus, qui exeunti saeculo quarto adsignandus est. qui mos num iam antiquioribus temporibus institutus sit, iure dubitari potest.

niunctus est. eis igitur in ludis

Timotheus Philoxenus Melanip-
mmi quidem viri, Plato Aristom-
usicam corrupisse questi sunt¹⁾,
exornavit laudibus²⁾. sed pauca
onia, id quod fortasse inde expli-
um Dionysiaceorum indicibus poe-
ti inscribebantur³⁾ ideoque victo-

licebat definire quam in poetis
bus Panathenaicis antea dixi. ad
sint quae de Timotheo a Philota
) narrantur dubium est. Telestis
. Chr.) marmore Pario l. 79 ep. 65
. Par. p. 36), quam primam fuisse
que ex eodem fonte poetam quen-
95, 3 et 99, 4 Athenis dithyrambo
alterum⁴⁾ ol. 102, 3 primum praef-

m fecerunt aut adeo mutationes factas
(ph. X. 3, Poet. 2), Hermesianax poeta
(Athen. XIII 643 d e), cf. Gevaert l. c.

n expetere poetae musicique studebant,
apud Plut. de mus. 15 et 27, Aristot.

stoteles in opere, cui διδασκαλίαι in-
respererit; cf. Meineke Hist. crit. com.
ose Arist. pseudopigr. p. 551 sq. de ago-
ripsit (Schol. Ar. Av. 1408, Phot. s. v.
abulisque in tabulariis adservatis chor-
runt; cf. Koehler Mitth. d. d. arch. Inst.

σεμνυνομένου ὡς ἐνίκησε Τιμόθεον
· ἔφη εἰ ἀγνοεῖ, δτι αὐτὸς μὲν ψηφί-

conjecturas proposuerunt homines docti;
i. Par. p. 31., quae omnes ad iuritum
is haec in lapide scripta fuisse demon-
sterarum 8—9 Σ (secuntur duas litterae
ἐνίκησεν Ἀθήνησιν ἔτη Η..., ita ut
erto adfirmari possit. de nomine autem
in litteram Ξ, quam Chandlerus sibi
.. PIANOΣ), ex effigie chartacea elici-

ρος ὁ Ἰμεραῖος ὁ δεύτερος ἐνίκησεν

mium reportasse compertum habemus. maiorem poetarum musicorumque numerum e titulis choragicis cognoscimus, de quibus paulo accuratius agam necesse videtur. ac de ipso choragiae instituto eiusque mutationibus cum alio loco dicere in animo sit, pauca hic exponere satis habeo¹⁾. nam titulos, qui huc referendi sunt, tantum tractabo, quatenus ad historiam agonum musicorum conscribendam pertinent.

Titulos choragicos igitur eos vocamus, qui monumentis inscripti erant a chorago quodam in victoriae ab eo reportatae memoriam dedicatis. quorum duo genera distinguere debemus, publica et privata. cum autem tituli qui dicuntur privati variis monumentis dedicatoriis inscripti varias exhibeant formas, tituli, qui ad tripodas tribui victrici praemiis datos publiceque a chorago dedicatos pertinent, certis quibusdam legibus compositi sunt. et cum nusquam in aliis quoque festorum dierum certaminibus tripodas publice dedicatos esse compertum habeamus²⁾, ad sola Dionysia et Thargelia omnes publicas dedicationes choragicas iure nostro referre licet. certamina chororum Dionysiis et Thargeliis instituta prorsus eodem modo

'Αθηνησιν. nulla prorsus causa est, cur Flachium (Griech. Lyr. p. 317) sequamur, qui hoc nomen fictum esse arbitratur propterea, quod hoc uno loco commemoratur; cf. Dopp, l. c. p. 38, Bergk l. c. II 287 adn. 46.

¹⁾ cf. Böckh Staatshaush. I 600 sq., Köhler Mitth. d. d. arch. Inst. III 229 sq., Thumser de civium Atheniensium muneribus p. 83 sq., Dittenberger Syll. ad tit. 410—419. prorsus nullius pretii est Rosenkranzii dissertatione: De choregia (Rostockii 1873). multa recte exposuit Bergk l. c. II, 502 sq., III 73 sq., sed veris falsa haud pauca immiscuit. choragiae institutum saeculo quarto exeunte abolitum esse post acutam Koehleri disputationem nunc constat. sed multae adhuc restant quaestiones solvendae. sic, ut unam tangam, prorsus falso choragiae scaenicae lyricaeque ab omnibus fere, qui de hac re scripserunt, commiscentur. quas satis diversas fuisse argumentis quibusdam probari mihi posse videtur.

²⁾ Victoriae Panathenaicae in censum venire nequeunt: quamquam factum est, ut privatim nonnumquam aliquis monumentum quoddam Minervae dedicaret, cf. p. 23. Prometheis et Hephaestiis choros lyricos ad certamina prodidisse (Bergk l. c. II 502 adn. 11) demonstrari nequit. nihil enim colligi potest e loco (Xenophontis) de rep. Athen. III 4: πρὸς δὲ τούτοις χορηγοῖς διαδικάσαι εἰς Διονύσια καὶ Θαργήλια καὶ Παναθήναια καὶ Προμήθεια καὶ Ἡφαίστεια δσα ἔτη. et quamquam in titulo CIA II 553 (Dittenberger Syll. 420) decernitur: ἀναγράψαι δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος νενίκηκεν ἀπ' Εὐκλείδου ἀρχοντος παισιν ἢ ἀνδράσιν Διονύσια ἢ Θαργήλια ἢ Προμήθεια ἢ Ἡφαίστια, tamen in indice subiecto nulla omnino Prometheorum vel Hephaestiorum fit mentio; cf. Boeckh Staatsh. I 615 et ad CIG 213, A. Mommsen l. c. p. 311 adn.

atur¹⁾) (cf. Foucart Rev. de phil. I. 179 sq.); rat primus archon, in utrisque virorum et puerorum²⁾, in utrisque tripus praemio dabatur³⁾), qui impositus titulo adiecto deo dedicabatur. sed ad Thargelia spectabant, in Pythio, eae, quae minum causa vovebantur, in Dionysi sanctuario de Athenienses facile intellexerunt, quibus in e illae reportatae essent. hodie autem, cum de loco inventi sint nesciamus multosque lapides ecursum in alia loca transportatos esse constet, ad quae sollemnia unusquisque spectet titulus. Ith. Leptin. 465, 27, quo res satis confuse ex-

em non debemus certamina musica Dionysiis multo ata esse, cum eodem tempore splendidissima certamina ne undique convenirent spectatores. et chorum virorum nis in Thargeliis MM drachmis constitisse Lysias testa- ero chororum, qui in utrisque sollemnibus prodibant, Mommsen l. c. p. 395 Bergk l. c. II 501 adn.

titulus antea citatus (CIA II 553), cui index chorus est his verbis praescriptis: Διονύσια | ἀνδράσι παισι ταισι. certamina musica Thargeliis iam antiquitus antea dixi veri simile est; saeculi quinti parte altera in Antiphontis oratio VI 11 sq. Θαργηλίων δέ γάμνι com- egori (Dem. XXI 10) et CIA II 800 a, v. 199; cf. A. I.

2, Isaevus V 41, Plato Gorg. 472 A, Ath. II 37 f., Plut. 35 B., Nic. 8, Suidas s. v. Πύθιον, Harpocrat. s. v. fr. 138 M.) schol. Aesch. Timarch. 10, Simonid. epigr.

Πύθιον: ιερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὑπὸ Πεισιστράτου ρίποδας ἐτίθησαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ Boeckh CIG I p. 342, O. Müller Kunstarchäol. Werke hischer Dreifuss p. 86, Bergk l. c. II 505. choragiistarum pud oratores, quorum locos huc spectantes omnes enuntatum hic adscribo. is, pro quo Antiphontis oratio VI erorum Thargeliis adornaverat; qui se oratione Lysiaca oros virorum, alterum Dionysiis, alterum Thargeliis et um instruxerat praeter alias choragias, quas enumeravit . primis Demosthenis choragis, quam a. 350 praestitit emosthen. Studien I 27 sq.). in oratione contra Midiam orum quoque virorum choragiae commemorantur. Ando- Dionysiis adornavit (Plut.) vit. X orat. 835 B, collato que puerorum chorum instruxit Plut. Dio 17, Arist. 1; en. Comm. III 4, 4.

plicantur, legimus haec: καὶ ἐξηγήσαντό τινες, ὅτι τοῖς Θαργηλίοις δυοῖν φυλαῖν εἰς μόνος καθίστατο χορηγός, τοῖς δὲ μεγάλοις Διονυσίοις Ἀνθεστηριῶνος μηνός, πλείονος αὐτῷ γιγνομένης τῆς δαπάνης, εἰς χορηγὸς ἔκαστης φυλῆς καθίστατο. unde collendum esse putabant homines docti (cf. Foucart l. c.) binas semper tribus coniunctas unum chorūm praebuisse Thargeliis, singulas tribus Dionysiis in certamen descendisse. et re vera ex Antiphonte VI, 11 choragum quendam saeculo quinto exeunte duarum tribuum coniunctarum chorūm instruxisse Thargeliis compertum habemus: et in tribus quoque in Pythii regione ad Ilissum repertis titulis binae semper coniunctae sunt tribus. sed etiam in titulo ad radices meridionales arcis invento (Mitth. d. d. arch. Inst. II 189) duas tribus coniunguntur idemque valet de titulis CIG 216 et 220, qui quo loco inventi sint, ignoratur. nihil igitur certi inde concludi potest; hoc autem statuere licet, quod adhuc homines doctos fugit, binas tribus coniunctas nusquam inveniri nisi in puerorum choris¹⁾. quando autem et quibus de causis binas vel singulas tribus puerorum choros praebuisse statuendum sit, fortasse novi tituli inventi olim demonstrabunt. qui dum praesto non sunt, ingenue fateri debemus nos dedicationes, quae ad Dionysia quaeque ad Thargelia spectant, distinguere non posse. sed fortasse hic quoque diversis temporibus diversa instituta valebant.

Verum antequam ipsos titulos choragicos proponam, pauca de singulis eorum partibus praemittenda videntur: de variis formulis in eis usurpatis infra dicturus. etenim solet in his titulis commemorari tribus victrix (vel tribus victrices) addito certaminis genere (ἀνδρῶν, παίδων²⁾); praeterea semper commemoratur choragus, qui tribui certanti adscriptus est, et χοροδιδάσκαλος, quibus saeculo quarto additur tibicinis nomen; denique nomen archontis addi solet. neque vero casu una vel altera res additur aut omititur neque ordo mutatus casui tribui potest; immo eodem modo, quo in actis senatus populi Atheniensium e formulis mutatis nos

¹⁾ Virorum autem choros a singulis tribubus eodem modo, quo Dionysiis, Thargeliis quoque instructos esse veri simile fit e titulo CIA II 553 quo Nicias quidam a Pandionide tribu laudatur: ὅτι εὖ καὶ προθύμως ἔχορήγησεν τοῖς παισὶ καὶ ἐνίκα Διονύσια καὶ Θαργήλια ἀνδράσιν, et ex choragi verbis apud Lysiam XXI 1 sq.

²⁾ Etiam eos titulos choragicos, in quibus certaminis genus ita designatum non est, ad choros lyricos pertinere pro certo adfirmari potest, cum in choragiis scaenicis numquam tribus commemoretur; cf. CIA II 971, Plut. Them. 5.

orum aetate coniecturas facere posse' viri docti demonstra-
(cf. Hartel Studien üb. attisches Staatsrecht u. Urkundenw.
I.), etiam in titulis choragicis certis temporibus certas for-
usitatas fuisse demonstrari potest. ac minoris quidem me-
est in titulis ante Euclidis annum exaratis numquam addi-
tis nomen, quod inde a saeculo quarto omitti non solet;
in eo, quod in aliis titulis choragus, in aliis tribus viciisse
, certum aetatis discrimen, ut Koehler (Mitth. d. d. arch.
II 231) putabat, positum esse docuit Dittenberger (Syllog. 411
). sed gravissimum aetatis indicium e tibicinis nomine addito
rdine, quo chorodidascalii tibicinisque nomina ponuntur, capere
us, id quod neminem adhuc accuratius exposuisse miror.

enim quinto semper solus chorodidascalus nominatur, quarto
s nomen semper fere additur idque ita, ut priore saeculi
parte nomen chorodidascalii, altera tibicinis nomen priore
ni soleat. quae optime convenient cum eis, quae de artium
rum historia comperta habemus. antiquioribus enim tem-

idem homines et carmina lyrics et modos composuerunt,
i non de Laso tantum et Pindaro, sed etiam de Melanippide
eo Teleste valet. atque scaenicos quoque poetas usque ad
aloponnesiaci aetatem ipsos carminum melicorum modos com-
e ipsosque choros docuisse scimus (cf. Helbig Quaest. scaenic.
Euripides autem primus chorum aliis docendum commisso
nuscos modos carminibus aptandos aliorum auxilio usus esse
(Bergk l. c. III 486). quam maxima enim saeculo quinto ars
ceperat incrementa, iam artos transgressa artis antiquioris
oris perfectionibusque instrumentis adhibitis. atque in primis
iis canendi magis magisque exulta, cum antea arti poeticae
ubiecta esset, in primarium locum ascendere coepit, quamvis
acriter a poetis quibusdam impugnata esset¹⁾. cuius rei gra-
ui extat testimonium in Plutarchi libro de musica c. 30:
ἀρ καὶ αὐλητικὴ ἀπὸ ἀπλουστέρας εἰς ποικιλωτέραν μετα-

Iam Pratinas temporibus tibiarum cantum primas in choriciis carmi-
nites sibi arripere poetae, qui pristino mori addicti erant, questi sunt;
iae fr. 1 B et Ath. XIII 617 b Πρατίνας δὲ οὐ Φλιδσιος....ἀγανάκτειν
τῷ τοὺς αὐλητὰς μὴ συναυλεῖν τοῖς χοροῖς, καθάπερ ἦν πάτριον,
θες χοροὺς συνέδειν τοῖς αὐληταῖς. iam cum modi musici primarium
continuerint, consentaneum erat non modo eos, qui modos illos artifi-
cios posuerant, sed illos quoque, qui eos tibiis cantabant, maiorem
item manatos esse.

βέβηκε μουσικήν τὸ γὰρ παλαιὸν ἔως εἰς Μελανίππιδην, τὸν τῶν διθυράμβων ποιητήν, συμβεβήκει τοὺς αὐλητὰς παρὰ τῶν ποιητῶν λαμβάνειν τοὺς μισθοὺς πρωταγωνιστούσης δηλονότι τῆς ποιήσεως, ὅστερον δὲ καὶ τοῦτο διεφθάρη. itaque usque ad Melanippidis aetatem tibicines quasi addicti erant poetis, neque igitur nominibus eorum locus erat in titulis choragicis¹⁾; tum vero paullatim mutatio illa facta est. atque ut saeculo quinto poetae tragicī sibi optimum quoque histrionem devinciebant, sic Philoxenum dithyramborum poetam saeculo quinto exeunte sibi Antigenidam tibicinem adiunxisse scimus²⁾. quartum deinde saeculum ea fuit aetas, qua tibicines praeclarissimi floruerunt: Antigenidas Dorio Telephanes Timotheus Euius Ismenias Caphisias alii.

Eodem autem modo, quo medio saeculo quarto in commissionibus tragicis praeter novas fabulas antiquiorum poetarum fabula quaedam in scaenā committebatur, chori quoque lyrici non novis semper carminibus modisque musicis certabant, sed antiquiorum quoque poetarum dithyrambos repetebant. ita Lucianus (Harm. 1) Harmonidem de Timothei Thebani prima victoria, quam is medio saeculo quarto reportavit, haec dicentem facit: Ὅσπερ δτε καὶ σύ, ὦ Τιμόθεε, τὸ πρῶτον ἐλθὼν οἴκοθεν ἐκ Βοιωτίας ὑπηύλησας τῇ Πανδιρνίδι καὶ ἐνίκησας ἐν τῷ Αἴαντι τῷ ἐμμανεῖ, τοῦ δικαιούμου σοι ποιήσαντος τὰ μέλος, οὐδείς ἡν, δει γνόσει τούνομα Τιμοθέου ἐκ Θηβῶν. veteribus autem carminibus tibicen fortasse nonnumquam novos modos accinere aut veteres ex arbitrio suo amplificare poterat. quae cum ita essent, chori magistros auctoritate tibicinibus cessisse consentaneū erat; cum enim tibicen primum obtineret locū neque eius nomen cuiquam esset ignotum, διδάσκαλος, quo nomine iam non poeta, sed magister chori significabatur, pro ministro tantum choragi habebatur. Demosthenes, qui anno 350 choragi munere functus erat, in oratione, quam in Midiam habuit, magistrum chori nominare operae pretium non habuit; tibicinem autem Telephanem honorifice commemoravit et collaudavit, quod magistro a Midia corrupto ipse chorūm docere non abnuisset (§. 17).

¹⁾ Hanc quoque legem exceptione non carere nemo mirabitur. sic in epigrammate Pseudo-Simonideo 148 saeculo quinto monumento choragico inscripto commemoratur Ἀρίστων Ἀργεῖος ἥδὺ πνεύμα χέων καθαροῖς ἐν αὐλοῖς; hic igitur modos, Antigenes sola carminis verba composuerat.

²⁾ Suid. Ἀντιγενίδης Σατύρου, Θηβαῖος μουσικός, αὐλωδὸς Φιλοθένου, ubi pro voce αὐλωδὸς nomen αὐλητῆς reponendum esse Dinse demonstravit (De Antigenida Thebano musico Berol. 1856, p. 39).

ut Antiphontis temporibus choragi poetas sortiebantur¹⁾, sic
henis aetate ii, qui chorum ornaturi erant, sortiebantur tibi-
. id quod optime titulis choragicis illustratur, in quibus
ontis temporibus διδασκάλου solius nomen adscriptum est,
thenis autem aetate tibicen ante magistrum commemoratur.
s posteriore quoque tempore semper valebat.

It igitur haec ceteraeque formularum mutationes clariores fiant
s titulis schema, quod dicunt, litteris expressum additurus
n quo

littera A significatur formula δ δεῖνα ἡρχε

B	—	—	ἡ δεῖνα φυλὴ ἐνίκα
b	—	— τῇ δεῖνι φυλῇ....
C	—	—	δ δεῖνα χορηγῶν ἐνίκα
c	—	—	δ δεῖνα ἔχορήτει
D	—	—	δ δεῖνα ἔδιδασκε
E	—	—	δ δεῖνα ηὔλει.

π adscripta litteris B et b significatur chorum puerorum
v), littera α chorum virorum (ἀνδρῶν) fuisse (B_α , B_π , b_α , b_π);
2 suprascripto litterae b (b^2) significatur chorum a binis
is coniunctis instructum esse; littera β adscripta litteris C, c,
patris nomen hominum eorum nominibus additum (C_β , D_β , E_β),
γ patriae nota addita (C_γ , D_γ , E_γ) litteris β + γ utrumque ad-
significatur ($C_{\beta+\gamma}$, $D_{\beta+\gamma}$, $E_{\beta+\gamma}$).

Titulos igitur choragicos eo ordine exhibeo, ut primi ponan-
uli, quos ante Euclidis annum scriptos esse litterarum formis
ir (I—III), hos excipient ceteri, qui propter archontis nomen
um certis annis adsignari possunt. deinde de titulis frag-
que nonnullis incertae aetatis dicturus sum: denique titulos
ivatis monumentis subscripti erant, adiciam.

) Antiph. VI. 11: καὶ Ἑλαχὸν Παντακλέα διδάσκαλον (ubi de puerorum
erba fiunt cf. § 12 sq.) cf. Bergk l. c. II 503 sq. adn. 19 et 20, qui
inesiae verba (Arist. Av. v. 1404): δε ταῖς φυλαῖς περιμάχητός εἰμ'
rettulit.

) Dem. XXI 13: παρούσης δὲ τῆς ἐκκλησίας, ἐν δὲ τὸν δροῦντα
οὐν δ νόμος τοῖς χοροῖς τοὺς αὐλητὰς κελεύει.... κληρουμένων
αἱρεῖσθαι τὸν αὐλητὴν Ἑλαχὸν. ad τονισμὸν quendam ignotam referenda
nse homo quidam in Amphiidis Dithyrambi fr. 14 (II p. 239 Kock)
φυλὴν περιμένω σφόδρα φιλονεικοῦσαν λαχεῖν τιν' vidit Bergk l. c.

I. ed. Boeckh CIG 212¹⁾, Kirchhoff CIA I 336.

Οἰνεῖς | ἐνίκα | παίδον |
Εύρυμένε(ς) | Μελετεῶνος | ἔχορέγε |
Νικόστρατος | ἐδίδασκε.

B_πc_βD

II. ed. Boeckh CIG 1037, Kirchhoff CIA I 337, Dittenberger Syll. 410.

....ος Δοροθέο Ἀλαιεὺ[ς ἔχορέγε]
Παντακλῆς ἐδίδα(σκε). ²⁾

...c_{β+y} D.

III³⁾ ed. Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. VIII (1883) 34.

Κλεισθένης ἔχορέγε Αὐτοκράτος
Ἐρεχθῆδι Αἰγηῖδι⁴⁾,
Κεδείδης⁵⁾ ἐδίδασκε.

c_βb²D.

¹⁾ De titulis choragicis praeter eos, quos antea enumeravi, dixit etiam K. Keil Mél. gréco-rom. Petersb. II (1859) 65 sq. titulorum praecipuas tantum editiones enumeravi, ubi de lapidum singulorum fatis accuratiora inveniri possunt.

²⁾ Duarum aliarum quoque choragiarum, quibus Pantacles interfuit, testimonia extare Kirchhoff monuit. quorum unum est apud Steph. Byzant. s. v. Ἀτήνη. Πατροκλῆς Ἀτηνεὺς ἔχορήγει καὶ Παντακλῆς. qui titulus manifesto corruptus sine dubio eiusdem generis fuit atque I. et II. ([ἐδίδασκε] Παντακλῆς coniecit Bergk l. c. II 503 adn. 17, ('Αντιοχίς) ἐνίκα Παντακλῆς [ἐδίδασκε] Meineke Hist. crit. com. Gr. p. 6). alteram Pantaclis didascaliam testatur Antiph. VI 11: ἐπειδὴ χορηγὸς κατεστάθην εἰς Θαργήλια καὶ ἔλαχον Παντακλέα διδάσκαλον; cf. Harpocr. s. v. διδάσκαλος.

³⁾ Medii belli Peloponnesiaci aetati titulum adsignat Koehler.

⁴⁾ Quam maxime dolendum est, quod genus chori hic nominatum non est. nullum adhuc titulum repertum esse, in quo duae tribus coniunctae essent, nisi in puerorum choris iam antea monui. ceterum quamquam de victoria reportata in hoc titulo nihil dicitur, dubitari nequit, quin re vera Clisthenes choragus et Erechtheis Aegeisque tribus primum rettulerint praemium. noluit autem illa aetate choragus sibi ipsi adscribere chori victoriam (cf. Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. III 231), binas vero tribus in uno eodemque certamine victrices praedicare a Graecorum mente abhoruisse acute monuit Dittenberger (ad Syll. 411).

⁵⁾ Κηκείδης quidam nominatur ab Aristophane Nub. 984 (cf. scholia), ubi Κηδείδης scribendum esse iam Nauck coniecit. coll. Hesych. s. v. Κηθείδης. quem cum hoc Cedide componendum esse Koehler probabiliter statuit; iam cum ille apud Aristophanem antiquus dicatur poeta ideoque eum ante 450 a. Chr. vixisse pateat, Κηδείδης, qui hic nominatur, pro nepote illius e Koehleri sententia habendus est.

rīst. 1 (CIG 211, Le Bas Att. 459)¹).

Ἄντιοχίς ἐνίκα,
Ἀριστείδης ἔχορήγε,
Ἀρχέστρατος ἐδίδασκε.

γαβέ Ant. hell. 972, Pittakis Ephem. arch
l. 2792 (Le Bas Att. 464), cf. Keil l. c. p. 68²)

.....ο³) Περιθοίδης χορηγῶν ἐνίκα
ἀνδρῶν, Φιλόφρων Φιλοκράτος [ἐδίδασκεν,
ης⁴) Προνόμο ηὔλε, Διετρέφης ήρχεν.

E_ρ A. ol. 99, 1 (384 a. Chr.)

in CIG 223 (Le Bas Att. 469)⁵).

mi hic titulus inscriptus erat, ἐν Διονύσου extitiss.
c.; Aristidem choragam non summum illum virum, Theumi
l alium quendam eiusdem nominis fuisse Panaetiu
emonstravit, cuius argumenta Plutarchus l. c. rettulit
δν εἰς τὴν τελευτὴν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμοι
ἀναγράφεσθαι νικώντας, μν οὐδέτερον εἶναι τῷ Λυσὶ⁶
λλὰ τὸν μὲν Ξενοφίλου πατρός (Simonides fr. 147B)
νεώτερον, ὡς ἐλέγχει τὰ γράμματα τῆς μετ' Εὐκλείδῃ
προσγετραμμένος δ' Ἀρχέστρατος, δν ἐν τοῖς Μηδικοῖ
Ιοποννησιακοῖς συχνοὶ χορῶν διδάσκαλον ἀναγράφουσι
co inserendum est. secundam tertiamque tituli lineam s-
mphas⁷ vidisse et descripsisse narrat Cyriacus Anconitanus
es haberi possit iure dubitabimus.

linea minus accurate iam antea edita erat CIG 21.
ιος ηὔλει Διετρέφης...

nomen non defuit.

δαι tribus Oeneidis pagus siuit, Οἰνηΐδι supplendum ess-
res tam confidenter potest decerni; nam si respicimu-
tumque singulae tribus singulos choros praestarent, ipsa
iunctae essent, choragi victores scriberentur, (cf. auten-

Dittenberger l. c. monuit — duas tribus hoc quoqu-
se suspicari possumus. alia vero ex parte nullum ades-
sum virorum a binis tribubus coniunctis instructum esse
so lapide inspecto fortasse licebit e versuum longitudin-
conjecturam facere.

οἱ Οἰνιάδης nomen supplevit tibicinemque pro Pronom
. filio habuit, cuius patri nomen Οἰνιάδης fuisse demon-
28.

tanter hoc loco inserni propter versuum dispositionen-
li aetati convenire videtur. Cephisodorus enim unus ol-
chon fuit; olympiadi 114, 2 Boeckh titulum adscripsit

Λυσικλῆς Βιότου Ὁηθεν ἔχορήγει,
Οἰνηῖς φυλὴ¹⁾ παίδων ἐνίκα,
Πάμφιλος Ἀγνούσιος ἐδίδασκεν,
Κηφισόδωρος ἥρχεν.

c_{β+γ} B_π D_γ [E] A. ol. 103, 3 (366/5 a. Chr.) (?)

VII. ed. Kumanudis Ἀθηναίου I 169 n. 2, Dittenberger Syll. 411. cum tituli VII. VIII. VIII. ad dextram Ilissi ripam repertisint, tria quibus inscripti erant monumenta, Apollini Pythio dedicata, ad Thargelia spectasse certum est.

Αἴσιος Μνησιβούλο Σφήττιος
χορηγῶν ἐνίκα Ἀκαμαντίδι²⁾)
Πανδιονίδι παίδων³⁾, Εὔκλῆς
ἐδίδασκε, Εύδαμίσκος ηὔλε,
Χίων ἥρχεν.

C_{β+γ} b²_π D E A. ol. 103, 4 (365/4 a. Chr.).

VIII. ed. Kumanudis Ἀθηναίου I 170 n. 3, Dittenberger Syll. 412.

¹⁾ In titulo vasis cuiusdam Nolani, qui propter litterae Σ formam ante ol. 86 scriptus videtur, legimus: Ἀκαμαντίς ἐνίκα φυλὴ (cf. Boeckh opusc. IV 395. Jahn Vasensammlung d. K. Ludwig p. CXXIV); antiquum igitur morem imitatus esse videtur, qui verbum φυλὴ addidit; cf. autem tit. XIII.

²⁾ Ubicumque binae tribus coniunctae sunt, priore loco semper ea nominatur, cuius ipse choragus fuit (cf. Kumanudis l. c.).

³⁾ Singulos choragos pro binis tribubus coniunctis choragiae munus subiisse, quod opes familiares post bellum Peloponnesiacum magno opere imminutae essent, homines docti coniecerunt. neque vero video, quo modo tali ratione singulorum impensa minora facta sint. sed si respexerimus modo singularum modo binarum tribuum choros commemorari, potius ea de causa binas tribus coniunctas esse suspicabimur, quod haud facile quotannis in unaquaque tribu quinquaginta pueri idonei inveniri poterant. accedit, quod iam Antiphontis aestate binae tribus in puerorum choris coniungi solebant; cf. Antiph. VI 11 sq.; quod Dittenberger ad Syll. 413 adn. 2. coniecit, legis praecepto, quae tribus coniunctae singulos choros praeberent, constitutum fuisse, ita ut altera cum quarta, tertia cum quinta, septima cum nona, octava cum decima, prima cum sexta coniungerentur, acutius quam verius excogitatum est. nam eodem modo, quo saeculo quinto primam et septimam (Antiph. VI 11), primam et alteram (tit. III) coniunctas esse videmus, quarto quoque saeculo tertiam primae (CIG 216), primam octavae (CIG 220) adiectas invenimus. nisi igitur quis certum ordinem per breve quoddam temporis spatium aut ad Thargelia sola celebranda valuisse conicere mavult, casu explicandum esse videtur, quod in titulis VII. VIII. XI. eaedem tribus coniunctae sunt. ac variae profecto cogitari possunt causae, cur certae quaedam tribus consociatae sint.

‘Ιερώνυμος Λάχητος ‘Εκαλήθεν
χορηγῶν ἐνίκα Λεωντίδι Αἰτηίδι
παιδῶν, Εὐκλῆς ἔδίδασκε¹),

Τιμοκράτης ἦρχεν.

C_βγ, b² π D..A.

ol. 104, 1 (364/3 a. Chr.).

III. ed. Kumanudis Ἀθηναίου I 169 n. 1, Dittenberger
.3²).

ιλόμηλος Φιλιππίδο³)
αιανιεὺς χορηγῶν
ίκα Πανδιονίδι
καμαντίδι παιδῶν,
λέξιππος ηὔλει,
Ἰκλῆς ἔδίδασκε.

C_βγ, b² π E.D.

Φιλόμηλος Φιλιππίδο
Παιανιεὺς χορηγῶν
ἐνίκα Πανδιονίδι
Ἀκαμαντίδι παιδῶν,
Εὐκλῆς ἔδίδασκε,
Ἀλέξιππος ηὔλει.

C_βγ, b² π D.E.

. ed. K. Keil Mélanges Gréco-Romains Petersbg. II (1859)
Ross Archäol. Aufs. II 479 n. 7. lapis Hypatae repertus
thenis oriundus sit dubitari nequit.

Cum inter versus 3 et 4 lacuna extet, qua ceteri tituli persi-
rent, Kumanudis l. c. p. 172 recte coniecit eos, qui titulum lapidi-
dum curaverunt, hoc loco tibicinis nomen inserturos fuisse, postea
litos esse. ita in titulo VIII. verba Εὐκλῆς ἔδίδασκε eadem quidem
ad alia manu addita esse idem monuit p. 170.

Ut tituli VII. et VIII. aversis lapidum partibus repetiti sunt,
III. quoque in aversa lapidis parte iterum scriptus est mutato versuum
ordine. animadvertis velim ea aetate, qua exaratus est hic titulus,
ante magistros scribi coepitos esse. propter Euclis magistri nomen
or litteram Ο pro ΟΥ positam (va. I.) non multis annis eum recen-
se titulis VII. et VIII. patet. cum eadem tribus, quae in tit. VII.
sunt, hic inverso ordine scriptae sint, Kumanudis utrumque titulum ad
victoriam referendum esse suspicatus est, ita ut duarum tribaum con-
n duos quoque choragos in certamen descendisse putaret. quam sen-
timo iure reiecerunt Thumser l. c. p. 87 adn. 4 et Dittenberger ad
adn. 2. ad quorum argumenta gravissimum accedit hoc, quod non in
le Alexippus, in altero Endamiscus tibicen vicisse dici potuit in eodem
, cum sine dubio unus solus modos musicos componisset aut tibiis
(cf. Wieseler Satyrspiel p. 45); nihil enim ad rem faciat, si eum ab
itum esse concedamus.

De Philomelo eiusque patre egit Koehler Herm. V 347. in titulo
53 (Dittenberger Syll. 420) inter Pandionidis tribus victorias haec
victoria non recensetur.

Οινηī(?)]c παίδων [ένίκα,
 Ἀπολλόδωρος Πασί[ωνος Ἀχαρνεὺς¹⁾
 ἔχορήγει, Λυσιάδ[ης Ἀθηναῖος ἐδίδασκεν, (?)²⁾
 Ἀριστόδημος ἥρ[χεν.

B_π c_{β+γ} D_(γ) (?) A. ol. 107, 1 (352/1 a. Chr.).

XI. ed. Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. II (1877) 189. Dittenberger Syll. 414. haec basis ad meridionales arcis Atheniensis radices inventa est.

- Χ]άρης Θεοχάρους Ἀγγελῆθεν³⁾ χορηγῶν ἔ[νίκα
 Π]ανδιονίδι Ἀκαμαντίδι παί[δων,
 Σ]άτυρος Σικυώνιος ηὔλει,
 Ἐ]πίκουρος Σικυώνιος ἐδίδασ[κεν,
 Λυκίσκος ἥρ[χεν⁴⁾.

C_{β+γ} b²_π E_γ D_γ A. ol. 109, 1 (344/3 a. Chr.).

XII. ed. Boeckh CIG 221 (Franz Elem. epigr. Gr. 64, Le Bas Att. 467, Dittenberger Syll. 415). titulum, qui monumento choragicō notissimo inscriptus est, ad Dionysia spectare patet.

Λυσικράτης Λυσιθείδου Κικυννεὺς ἔχορήγει,
 Ἀκαμαντίς παίδων ἐνίκα, Θέων⁵⁾ ηὔλει,
 Λυσιάδης Ἀθηναῖος ἐδίδασκε, Εὐαίνετος ἥρχε.

c_{β+γ} B_π E D_γ A. ol. 111, 2 (335/4 a. Chr.).

¹⁾ Apollodorum, Pasionis filium, qui saepe in Demosthenis orationibus nominatur, hic intellegendum esse homines docti probabiliter coniecerunt. qui cum Acharnensis dicatur in documento orationi Demosth. XXXXV 46 inserto, v. 1 Oeneidis nomen suppleverunt; sed de fide documenti illius dubitari potest.

²⁾ Cum in titulo XII. haec legantur: Λυσιάδης Ἀθηναῖος ἐδίδασκε, hic quoque Λυσιάδης Ἀθηναῖος ἐδίδασκε scribendum esse editores dixerunt. at cum tibicinis nomen medio saeculo quarto iam non soleat omitti, Lysiadem a. 352/1 et tibicinis et magistri munere functum esse statuere debemus, id quod nonnumquam factum esse Telephanis tibicinis demonstrat exemplum, qui a. 350 a. Chr., ut Demostheni gratificaretur, chorum etiam docuit (Dem. XXI 17). eodem igitur iure verbum ηὔλει in v. 3 supplendum esse suspicari possumus; mente enim nobis fingere possumus Lysiadem aetate proiectum publice tibiis cantare desiisse magistrique tantum munere functum esse.

³⁾ Atheniensium ducem notissimum hic comimorari Koehler agnovit.

⁴⁾ Le Bas Att. 465 fragmentum exhibet hoc:

..ώνιος ηὔλει Ναύπλιος ἐδιδ...

Λυκίσκος ἥρχε,

quod pro corrupto tituli XI. apographo facile aliquis habeat; sed Koehler l. c. p. 188 titulum XI. anno 1877 „nuper“ demum repertum esse dicit.

⁵⁾ Θέων Θηβαῖος tibicen commemoratur in titulo CIG 225 anno 271/70 scripto, quem eundem esse ac Theonem tituli XII. haud recte dixit

ekh CIG 222 (Franz Elem. epigr. Gr. 65, Le Bas ger Syll. 416; cf. Rangabé Ant. hell. 975).

· ἐνίκα, Εὐαγίδης Κτησίου Φιλαῖδης ἔχορήτει,
Ἐπιδάμνιος ηὔλει, Χαρίλαος Λοκρὸς ἔδίδασκε,
·ος ἡρχε.

L. ol. 113, 1 (328/7 a. Chr.).

ekh CIG 224 (Franz Elem. epigr. Gr. 67, Le Bas ger Syll. 423). titulus cum monumento choraridionalis Athenarum arcis posito incisus sit, iectet dubitari nequit¹⁾.

ος Θρασύλλου Δεκελεεὺς ἀνέθηκεν
νικήσας ἀνδράσιν Ἱπποθωντίδι φυλῇ :
αλκιδεὺς²⁾ ηὔλει, Νέαιχμος ἡρχεν: Καρκίδαμος
·ος ἔδίδασκεν.

L.D_β. ol. 115, 1 (320/19 a. Chr.).

L'acropole d'Athènes I 102 (C. F. Hermann Le Bas Att. 470), Rangabé Ant. hell. 986. ta dissentunt in linearum dispositione, ut, quae cripta extiterint, diiudicari nequeat; cf. Keil quamquam multa insunt, quae potius ad monoplectare videantur, hoc loco insero, cum eadem n., quae ad titulum XIII. eiusdem anni ad-

motius huius nepos esse posset. Theonem quendam tibilio laudibus elatum esse memoriae tradit Ath. IIII 176 c. enberger monet aetate illa publicas et privatas dedi accurate distinctas esse videri, cum in hoc titulo, quem catum spectare monumenti forma ac locus demonstret, atis privatis commemorari solent, inveniantur. id quod illa dedicatoria (ἀνέθηκεν νικήσας), deinde de dativo is titulis similibus genetivus ἀνδρῶν adhibetur, tum o inusitato posito. accedit denique, quod chorago, qui iavit, nasquam ipsi victoria tribui solet (Dittenberger dixi de titulis V. et XV.

etatis praeclarissimus; cf. Plut. Eum. 2, Ath. XII 536 f,

venitur formula dedicatoria: νικήσας ἀνέθηκεν, quae adhiberi solet, hic choragus, qui, quamquam unius instruxit, sibi victoriam adrogat, in primis autem offendere sit, dubitare debemus; nam aut ante Sicyonii supplendum est, ita ut scribamus ἔδίδασκεν δεῖνα

a. (Beulé)

Ἄριστοδήμου Ξυπεταιῶν ἀνέθηκεν νικήσας χορηγῷ,
ν Κεκροπίδι παίδων, [ἐδίδασκ]ε Πανταλέων Σικυώνιος ἦν
ι αἷμα Ἐλπήνωρ Τιμοθέου, Νέαιχμος ἦρχε.

b. (Rangabé)

ητου Ξυπεταιῶν ἀνέθηκεν νικήσας χορηγῶν Κεκροπίδι παίδων
ΑΣΑΞΩΝ Σικυών|| ..ηλει αἷμα Ἐλπήνωρ Τιμοθέου, Νέαιχμος ἦ
οι. 115, 1 (320/19 a. Ch

His igitur titulis certa quaedam aetatis indicia nancti si
iam cum de singulis rebus in adnotationibus ad singulos tū
dixerim, restat, ut ex temporum ordine iterum omnes quas in
mus formulas componam:

I.	Ante annum 403 a. Chr.	$B_\pi c_\beta D$.
II.	— — —	[B] $c_{\beta+\gamma} D$.
III.	— — —	$c_\beta b^q D$.
III.	cc. 400 a. Chr.	$B c D$.
V.	384/3 a. Chr.	$C_{\beta+\gamma} b_\alpha D_\beta E_\beta A$.
VI.	366/5 (?) a. Chr. ¹⁾	$c_{\beta+\gamma} B_\pi D_\gamma [E] A$.
VII.	365/4 a. Chr.	$C_{\beta+\gamma} b^q \pi D E A$.
VIII.	364/3 a. Chr.	$C_{\beta+\gamma} b^q \pi D [E] A$.
VIII.	ante annum 350 a. Chr.	$C_{\beta+\gamma} b^q \pi E D$.
	— —	$C_{\beta+\gamma} b^q \pi D E$.
X.	352/1 a. Chr.	$B_\pi c_{\beta(\gamma)} (E=D) A$.
XI.	344/3 a. Chr.	$C_{\beta+\gamma} b^q \pi E_\gamma D_\gamma A$.
XII.	335/4 a. Chr.	$c_{\beta+\gamma} B_\pi E D_\gamma A$.
XIII.	328/7 a. Chr.	$B_\alpha c_{\beta+\gamma} E_\gamma D_\gamma A$.
XIII.	320/19 a. Chr.	$C_{\beta+\gamma} b_\alpha E_\gamma A D_\beta$.

Archontis igitur nomen saeculo quinto nusquam, saeculo q
titulo VIII. excepto semper additum est, tibicinis nomen ind

Σικυώνιος — ηλει ἄσμα Ἐλπήνωρ Τιμοθέου, aut post vocem ηλει
pungendum est, ut ἄσμα ad magistrum referatur, quod utrumque difficult
impeditum est. si vero apographis fidem habere liceat, priorem explicat
praeferam, ita ut ηλει ἄσμα idem significet ac: »modos tibiis cantavit
nominum ordo sit hic: (C $\beta+\gamma$) b π D γ E β A. Elpenor filius esse potest Tin
tibicinis (Luc. Harm. 2 sq.).

¹⁾ Si Boeckbium secuti Cephisodorum archontem anni 323/2 put
titulus inter XIII. et XIII. inserendus est. cui aetati titulo XII. collato cho
ante tribum nominatus convenire videtur. sed huic rei minus tribuendun
pato quam ei, quod tibicinis nomen post magistrum inscriptum est, quae i
titulum annis 390—350 adscribamus, suadere videtur.

saeculi quarti semper inscribitur, ita ut parte saeculi priore V.—VIII.), parte altera ante (VIII.—XIII.) magistri nomen moretur; medio saeculo ordo fluctuabat (VIII.). choragus, qui i quarto semper patris pagique nominibus additis designatur, loco commemoratur, ubi duas tribus coniunctae nominantur, i loco saeculo quinto semper, quarto saepe eius nomen ; ubi una tribus victrix celebratur. patris aut patriae comatio in tibicinum magistrorumque nominibus quarto saeculo idita, mox omissa est, certis legibus non observatis; neque thenienses putare licet omnes, in quibus patria non signifi- cf. V 3, VI 3, XII 3 (X 3). de aliis rebus in adnotationi- ki.

am pauca de aliis nonnullis titulis choragicis additurus sum, rum aestate definienda aut lacunis supplendis nonnulla rectius se mihi videor. ac primum de duobus titulis agam, in quibus tum nomina leguntur, quae manifesto ex eorum, qui lapides serunt, errore profecta esse demonstravit Koehler (Mitth. arch. Inst. III 239 sq.). horum priorem edidit Boeckh CIG b (I p. 909) et paulo plenius¹⁾ Pittakis Anc. Ath. p. 183 bē Ant. hell. 973, Le Bas 474, cf. Keil l. c. p. 70).

(...ις ἐνίκα)

Πυθόδωρος Ἐπιζήλο ἔχορήγε²⁾,

Ἀρίσταρχος ἐδίδασκε, Χαρίας ἡρχε.

ir titulus cum propter choragi mentionem nullo modo saeuarto recentior esse possit, Charias autem archon illa aestate mmemoretur, errorem subesse in ultima linea patet, monuit-oehler propter litteram Ο pro ΟΥ positam titulum priori quarti parti adscribendum esse; sed cum Koehler nomen corruptum esse putet, leniorem medelam mihi proponere ut pro ἡρχε scribatur ηύλε; pro ΗΥΛΕ enim, cum litterae tere coepissent, qui non accurate lapidem inspexit, ΗΡΧΕ potuit; Ε pro Ει scriptum optime convenit tituli aetati; for-ntem, quae est (B)c_βD E., medium quoddam tenet inter saeculi quinti exeuntis (c_βb²D in tit. III, B c D in tit. IIII)

In Pittakis exemplo, quod Rangabe expressit, duabus lineis, quas Boeckh b edidit, praemittuntur verba: Ἀρετῆς ἐνέκα, quae Koehler l. c. a ex arbitrio addita esse putat. sed recte Rangabeum et Keilium in his scripturae genuinae: ή δεῖνα φυλὴ (Αἰγαῖς;) ἐνίκα vestigia subesse puto.

¹⁾Ἐπιζήλο ἔχορήγε Pittakis. ²⁾Ἐπεζήλο ἔχορήγε CIG 226 b.

et ineuntis quarti ($C_{\beta+\gamma} b_\alpha D_\beta E_\beta A$ in tit. V), ita ut Pythodori victoriam annis 400—385 adscribere non dubitem¹).

In altero titulo qui inest error expediri nequit. haec enim in lapide extitisse dicunt (Pittakis l'anc. Athènes p. 91, cf. Rangabé Ant. hell. 976, Le Bas Att. 474, Keil l. c. p. 76):

ΛΤΡΕΥΣ²) ἔχορήγει
ἀνδρῶν ἐνίκα
ἔδιδασκεν Λύκος Θηβαῖος ηὔλε
'Αρισταρχος ἥρχεν.

Aristarchi nomen a Pittaki ex arbitrio suppletum esse certissimis argumentis Koehler l. c. demonstravit: ac temerarium esset de genuino, quod hic scriptum fuerit, nomine coniecturas facere. propter dispositionem autem tituli ($c_{\beta+\gamma} B_\alpha D E, A$) priori saeculi quarti parti eum adsignare licet. eidem aetati propter diphthongos ου et ει per Ο et Ε scriptos adsignandus est titulus CIG 216 (Le Bas Att. 463):

Ἐρυξίας³) Ερυξιμάχο
Κυδαθηναιεὺς ἔχορήγε
Πανδιονίδι Ἐρεχθηΐδι παίδων⁴).

ubi notandum est choragum duarum tribuum non victorem praedicari, eodem modo quo in tit. III. scriptum est: Κλεισθένης ἔχορήγει Αὐτοκράτους Ἐρεχθηΐδι Αἰγηΐδι. duae tribus coniunctae in fragmento quoque aetatis incertae leguntur, quod Boeckh edidit CIG 220 (Le Bas Att. 490):

ΣΦ⁵)
c Εὐφιλήτο(υ)
'Ἐρ]εχθηΐδι Ἰπ[ποθωντίδι⁶)
Θηβαῖος ηὔ[λει.

Propter chori magistri nomen tibicinis nomini praemissum priori saeculi quarti parti tribuendum puto etiam titulum, quem Boeckh e Fourmonti schedis edidit CIG 218 (Le Bas Att. 489):

¹) Animadvertis velim pagum in choragi nomine non esse significatum.

²) Λαμπτρεὺς supplavit Rangabé; tum in vs. 2. Erechtheidis nomen supplendum est.

³) Eryxiae nōmen Boeckh restituit. quod nōmen cum desit in Pandionidis choragorum indice CIA II 553, titulus a Boeckhio intra annos ol. 104—106 ponitur.

⁴) Tertia et prima tribus coniunctae sunt. tertiae choragus fuit; haec igitur priore ponitur loco.

⁵) Quid sibi velint litterae ΣΦ, non expedio.

⁶) Prima igitur et octava tribus coniunctae sunt.

Ιπποθωντ]ις ἀνδρῶν: ἐνίκα,
λου Πειραιεὺς [έχορήγει,
...Σκ]αρφικός (?) ¹⁾ ἐδίδα[σκ]ε,
c Σικυώνι[ος ηὔλει].

etustiorem titulorum choragicorum formam exhibuisse videtur
atum, quod ediderunt Pittakis Ephem. arch. fasc. 36 (1853)
4, Rangabé l. c. 2355 (Le Bas Att. 483):

τος Φαληρεὺς ²⁾ ἔχορήγει,
Κινησίας ἐδίδασκεν.

inesias ³⁾ num idem sit, qui saepe numero a poetis comicis
moratur (cf. Meineke Hist. crit. com. I 227), nisi litterarum
accurate examinatis non poterit diiudicari. vixit ille Cinesias
auco annos post Euclidis annum, quod decretum CIA II 8
a. ol. 96, 3 (394/3 a. Chr.) propositum demonstrat. inepte
titulum suppleverunt Pittakis Ephem. arch. (1853) n. 1840
gabé 2352:

ΡΟΙ . ΣΤΑΙΑ
ΕΣΙΠΤΟΣΧΑΒΡΙΟΥ
ΕΧΟΡΗΓΕΙ,

Illo modo in linea prima ρο...c Παιανιεὺς scribere licet, cum
us l. 2 et 3 nominetur. rectius titulum iam antea ediderat
Worth (Athens and Attica [1844] p. 577), qui haec exhibuit:

ΡΟΙΣΤΑΙΔ	Κεκ]ροπὶς παίδ[ων ἐνίκα
ΣΙΠΤΟΣΧΑΒΡΙΟΥ	Κτή]σιππος Χαθρίου...
ΙΓΕΙΔΑ	έχο]ρήγει...

Estio eo confirmatur, quod Ctesippus Chabriae filius, qui sine
praetoris praeclarissimi filius est ⁴⁾, Aexonensis est ⁵⁾; Αἰξωνὴ⁶⁾
pagus est tribus Cecropidis.

1) Σκαρφαῖος scripsit Boeckh.

2) Cum Φάληρον pagus Aeantidis sit, in prima linea scriptum fuisse
lum est: Αιαντὶς ἀνδρῶν (s. παίδων) ἐνίκα.

3) Cinesiam quendam minorem natu hic intellegendum esse putavit Bergk
z. Gr. II 544 adn. 74. Aristotelem quoque duos Cinesias poetas dithy-
rum nominasse ex scholio ad Ar. Αν 173 sq. perquam obscurum non potest
cf. Meineke l. c. I 227, Rose Aristot. pseudopigr. p. 558.

4) Colligi nequit inde legem Leptineam abolitam non esse Dionemque
tomum (XXXI 128) falsum esse; cf. Westermann, Zschr. f. Alterthumsw.
p. 677, Schäfer Demosthenes u. seine Zeit I 873; cf. etiam Thümser
148.

5) CIA II 804 vs. 73: τριήραρ: Κτήσιππος (X)αθρίου Αἰξωνεύς.

Titulus, quem Pittakis (Anc. Ath. p. 445) edidit, (unde eum expressit Rangabé l. c. 970):

ΟΙ

Θεόδωρος Μελιτεὺς ἐδίδασκεν
Λυσικλῆς ηὔλει
‘Ιπποθοοντίς

inepte fictus est sine dubio e fragmento, quod postea ille edidit Ephem. arch. 1842 et 3380 (Rangabé Ant. hell. 2353, Le Bas 462):

ΟΙ

ΩΡΟΣ ΜΕΝ¹⁾
ΙΚΛΗΣΗΥ
ΙΠΠ

in versu extremo nullo modo tribus nomen locum habet, cum nusquam in titulis choragicis talem linearum dispositionem inveniamus; immo litterae ΙΠΠ reliquia videntur nominis magistri aut archontis (‘Αρχιππος? archon a. 321 et 318). titulus fortasse hoc modo constitutus erat:

Κεκρ]οπ[ίς ἐνίκα . . . ,

Θεόδ]ωρος Μεν[. ἔχορήγει,
Λυσ?]ικλῆς ηὔ[λει, δ δεῖνα
[. . . ἐδίδασκε, δ δεῖνα ἥρχε].

sed possunt etiam alia excogitari.

Item falso suppletus est a Rangabeo titulus Thebis repertus, quem ediderunt Pittakis Ephem. arch. 1845, Rangabé l. c. 2358, Le Bas Att. 480:

Λεοντίς παί[δων ἐνίκα,
Τιμογένης Ἀθ[μονεὺς ἔχορήγει,
Μοιραγένης Ὁπού[ντιος ἐδίδασκε.

v. 2 Rangabei supplementum nullo modo stare potest; neque enim usquam in saeculi quarti titulis choragicis choragus pagi nomine addito designatur patris nomine omisso²⁾ neque choragum

¹⁾ Pittakis Ephem. arch. n. 1842 exhibuit ΜΕΛ; sed n. 3380 cum a. 1858 iterum titulum exhibuit, ΜΕΝ scripsit, quae lectio verior habenda esse videtur.

²⁾ Aliter res se habet in victorum Dionysiacorum catalogo CIA II 971, ubi etiam in fr. e choragis anni 331/0 annorumque antecedentium patris nomen additum non fuisse patet. servatus enim videtur esse vetustior mos, ne singulae catalogi partes inter se nimis discreparent. nam fragmenta a b, quamquam ea quoque demum saeculo quarto lapidi insculpta sunt, tamen sine dubio ex actis publicis multo antiquioribus transcripta sunt.

Athmonensem chorum Leontidis tribus exornasse statuere licet; "Αθμονενσις οντος Λεοντιδης παγος εστι, της Κεροπεδιας. immo υπ. 2. et 3. nomina chori magistri et tibicinis ¹⁾, patriae nomine addito, nescio quo ordine scripta erant, choragi ²⁾ autem nomen initio tituli positum erat ita, ut hanc eius tituli formam fuisse colligas $c\beta +$, $B\pi D, E$, (aut $cB\pi ED$).

In similem errorem nescio quo casu incidisse videtur Koehler,
cum Mittb. d. d. arch. Inst. III 250 tituli fragmentum

ΜΑΝΤΙΣΤ/
ΔΕΙΝΩΝΑΙΓΙ
ΚΛΕΑΡΙΤΟΣΛ

hoc modo supplevit:

Ακα]μαντίς πα[ίδων ἐνίκα,
Δείγων Αἰγι[λιεὺς ἔχορήγει,
Κλεάριτος [...., ἐδίδασκε.

neque enim choragus solo pagi nomine addito designari potuit, neque Αἰγαλία pagus Acamantidis est, sed ad tribum Antiochida pertinet. vv. 2. et 3. igitur tibicen et chori magister scripti erant, choragi autem aut, quod mihi verius videtur, agonothetae nomen ante tribum victricem commemoratum erat.

Sed iam satis de his titulis dictum esse puto. nam omnia titulorum choragicorum fragmenta congerere ab instituto meo alienum est³). restat igitur, ut pauca addam de titulis monumentis privatis incisis. quos cum varias exhibere formas consentaneum sit, patet nihil in universum de eis statui posse. quare iam singulos proponam et quae

¹⁾ Veri simile enim non videtur litteras 'ΑΘ ad nominis cuiusdam proprii primam syllabam referendas esse, ita ut Timogenes choragus habendus sit, qui patris pagique nominibus additis designetur.

³⁾ Aut agonothetae, quae res litterarum formis solis potest decerni; trium enim linearum dispositionem optime in titulum agonotheticum quadrare infra videbimus. titulus Ephem. arch. 1846 (Rangabé 2356, Le Bas 487), quem hoc modo suppleverunt:

ας Φιλίνου Λακιάδης ἔχορητει,
Ἐρεχθῆτος ἀνδρῶν ἐγίκα.

non ad choragiam, sed ad agonothesiam referendus est; Aakidai enim non Erechtheidis, sed Oeneidis pagus est; de tituli forma cf. quae infra disputabo.

³⁾ Nonnullos titulos hic summatim recenseo, qui fere omnes ita mutilati sunt, ut nihil inde possimus lucrari: CIG 227 (Le Bas 491), Le Bas Att. 480. 482. 482 bis. 484—486, Eph. arch. 1841. 2296 (?). 3037. 3380., Eph. arch. ser. II 120. 176 (?), Bull. de corr. hellen. II 416 n. 4, Philol. XXIII 541.

memoratu digna videntur adnotabo¹⁾. primus igitur propter antiquissimas litterarum formas ponendus esse videtur titulus CIA I 421, qui, cum prope fontem Callirhoen haud procul ab Ilisso repertus sit, ad Thargelia spectare videtur:

Καλλι...[νικήσας ἀνέθηκεν²⁾
χορεγ[ῶν...
Κεκρο[πίδι...
Νικο.....³⁾

neque vero an is titulus publico monumento insculptus fuerit, extra omnem dubitationem positum est. collatis enim titulis III. et V. (p. 31 sq.) is, de quo agitur, hoc quoque modo potest suppleri:

Καλλ..[.. τοῦ δεῖνος
χορηγ[ῶν ἐνίκα
Κεκρο[πίδι Αἰαντίδι⁴⁾
Νικο[... ἐδίδασκε.

ita ut iam eam, quae in monumentis publicis usitata est, formam habeamus.

Sine dubio autem privatus habendus est titulus CIA I 422 (Dittenberger Syll. 22) :

Ἄριστοκράτης | Σκελίο | ἀνέθηκεν | νικήσας | Κεκροπίδ[ι....⁵⁾ | ἐν
έορτ[ῇ...⁶⁾] . i ...

¹⁾ Hic commemorari debent etiam epigrammata illa, quae inter Simonidis reliquias 147. 148. recepta sunt, et epigramma, quod inter Anacreontis reliquias extat CVI. quo autem referendum sit epigramma Theocriteum XII: Δημομέλης δ χορηγός, δ τὸν τρίποδ', ω Διόνυσε, | καὶ σὲ τὸν ἡδιστον θεῶν μακάρων ἀναθείς, | μέτριος ἦν ἐν πᾶσι· χορῷ δ' ἔκτήσατο νίκην | ἀνδρῶν καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ προσῆκον δρῶν, euidem nescio.

²⁾ Ita enim supplendum est, si titulus ad monumentum privatum spectat.

³⁾ v. 2 certaminis genus designatum fuisse videtur, v. 3 fortasse altera tribus nominata erat, v. 4 artificis nomen insculptum fuisse Kirchhoff suspicatur: at chori quoque magister hoc loco potuit commemorari.

⁴⁾ Aut aliis tribus nomen; additum erat fortasse παῖδων, quod nonnumquam omissum esse demonstratur titulo III.

⁵⁾ Utrum post Κεκροπίδ(ι) secutum sit aliis cuiusdam tribus nomen an vox χορηγῶν aut φυλῆς, decerni nequit.

⁶⁾ Supplendum est Ἀπόλλωνος aut Διονύσου. Kirchhoff attulit locum Platonis Gorg. 472 A: Ἄριστοκράτης δ Σκελίου, οὐ αὖ ἔστιν ἐν Πυθίου (emendavit Kirchhoff e librorum scriptura Πυθοῖ) τοῦτο τὸ καλὸν ἀνάθημα. num autem is titulus Aristocratis monumento illi inscriptus fuerit, quam maxime dubitari posse monet Dittenberger, cum columna illa, cui inscriptus est, inventa sit prope porticum Ἀθηνᾶς ἀρχηγέτιδος.

ter H ad litteram η designandam adhibitum post ol. 83, Aristocratis, qui ol. 93, 3 occisus est, commemorationem 06 lapidi insculptus sit necesse est (cf. Schütz Hist. alph. Att. initio saeculi quarti tribuendus est titulus, quem post (Anc. Ath. p. 113, Rangabé 981, Le Bas Att. 479) οι edidit Koehler Herm. II 23. quem etsi ad eas res, quas cto, non pertinere persuasum mihi est, hoc loco insero, ne quid videar:

ρατος Μίσγωνος,	Μνησίμαχος Μνησιστράτο ¹),
ις Διοδώρο ἔχορήγον,	Θεότιμος Διοτίμο ἔχορήγον,
νης ἐδίδασκεν.	Ἄριφρων ἐδίδασκεν,
	Πολυχάρης Κώμωνος ἐ(τί)δασκεν.

is titulus sine dubio ad choragias scaenicas; synchoragiae²) stituto in lyricis quoque certaminibus usos esse Athenienses ιο, quantum quidem ego sciam, edocemur; in scaenicis autem ionibus inde ab anno ol. 93, 3 hunc morem valuisse demon- chol. ad. Arist. Ran. 406: ἐπὶ γοῦν τοῦ Καλλίου τούτου φησὶν Ελῆς, δτι σύνδυο ἔδοξε χορηγεῖν τὰ Διονύσια τοῖς τραγῳδοῖς αὐδοῖς, cf. Boeckh Staatsh. I 598, II add. p. VI. neque ad certamina lyrice spectante tribus nomen potuit omitti, gistri chori nominarentur; at in titulis scaenicis nulla mentione facta choragum solum et διδάσκαλον commemo- se victorum Dionysiaceorum indice CIA II 971 demon- detur, cf. Plut. Them. 5. Dicaeogenes igitur est notissimus arum poeta, quem initio saeculi quarti floruisse colligunt Arist. Eccl. 1³). Ariphronem Bergk (l. c. II 543 adn. 4) Sieyonium illum esse suspicatur, cuius paeanis fragmenta pud Ath. XV 702 b.

hic titulo alium addo, quem Boeckh CIG 219 e Fourmonti edidit (Le Bas Att. 501):

Μνησίστρατος Μνησίμαχου Ἀχ(αρνεὺς) in titulo dedicatorio (Sauppe Chr. 1865 p. 253) alteri saeculi quarti parti adscribendo legitur; ac rtasse filius huius Mnesimachi.

Synchoragia vox de binis quidem choragis ad unum chororum or- coniunctis adhiberi potest, non autem de binis tribubus in uno estando consociatis, id quod saepissime homines doctos neglexisse et video.

Welcker Griech. Tragoed. III 1046, Kayser Hist. crit. trag. Gr. p. 261 sq.

...ΟΣΚΡΑΤΤΟΙΝΙ (?) νικήσας ἀνέθηκ[ε]
χορίῳ καὶ κωμωιδοῖς, Χάρης Θηβαῖος
ηὔλει, Σπευσεάδης Ἀθηναῖος [ἔδίδασκε].

de quo manifesto corrupto certum iudicium proferri nequit. Boeckh quidem omnia sana putavit, lineis 1. et 2. hoc modo emendatis et suppletis:

Χορηγῶν νικήσας ἀνέθηκε
[κυκλίψ]χορῷ καὶ κωμῳδοῖς... .

at neque tibicinis nomen in comoediarum commissionibus dignum erat¹⁾ quod commemoraretur, neque eundem hominem chorūm cyclūm et comoediam docuisse veri simile est, neque tibicinem ad chorūm cyclūm, magistrum ad comoedos referre licet, cum eorum nomina in lapide artissime coniuncta sint. quae cum ita sint, in verbis χορίῳ καὶ κωμῳδοῖς errorem Fourmontii subesse puto, qui quo modo expediendus sit, conjectura adsequi velle temerarium videtur²⁾. alius quoque titulus, quem edidit Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. III 229 (Dittenberger Syll. 422), ad quaenam spectet certamina certe diiudicari nequit:

[Τιμο]σθένης Μειξωνίδο
Μειξωνίδης Τιμοσθένος
Κλεόστρατος Τιμοσθένος
[χ]ορηγοῦντες νικήσαντες ἀνέθεσα[ν]
[τ]ῷ Διονύσῳ τάγαλμα καὶ τὸ μ[βωμόν].

¹⁾ An de tibicine cogitandum est, qui in singulis comoediae novae intervallis, quae interalla olim in comoedia antiqua chori canticis explebantur, spectatores cantu suo delectasse videtur? cf. Plaut. Pseud. 551: Tibicen vos interea hic delectavērit (cf. Donat. arg. Andr.). neque vero audeo ad vocem χορῷ explicandam adhibere titulos Delphicos apud Wescherum et Foucartium Inscr. de Delph. 3.—6., in quibus post comoedos enumerantur αὐλητής, διδάσκαλος, septem χορευταὶ κωμικοί; cf. Lüders l. c. p. 118.

²⁾ Pauca de ceteris, qui ad certamina scaenica spectant, titulis hic adnotare volo. fragmentum CIG 228 ... 'Ραμνούσιος .. κωμῳδοῖς ad choragiam comicam pertinuisse manifestum est. synchoragiam quarti saeculi parte priore in comoediarum certaminibus nondum abolitam fuisse testatur epigramma (Kaibel 925), quod lapide denuo inspecto Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. III 348 accuratius edidit. neque igitur recte scholiasta Aristoph. Ran. 406 dixit: χρόνῳ δὲ ὕστερον (post ol. 93, 3) οὐ πολλῷ τινι καὶ καθάπαξ περιεῖλε Κινησίας τὰς χορηγίας, cf. CIA II 971 d. ad choragiam comicam referenda videntur ea, quae Aristoteles Pol. VIII 6 narravit, cf. p. 15 adn. 3. titulum choragicum, qui ad certamina tragica spectat, Plut. Them. 5 rettulit: Θεμιστοκλῆς Φρεάρριος ἔχορήγει, Φρύνιχος ἔδίδασκεν, Ἀδείμαντος ἥρχεν (a. 478/7 a. Chr.).

propter scripturae rationem priori q
scribendus est, non ad unam solam vi
d monumento cuidam inscriptus fuiss
iter dedicaverunt post plures variasc

ist titulus choragicus, quem post mult
rschfeld edidit Archæol. Zeit. XXX 23

.....")
νέθηκε Κλείδημος Μείδωνος Πλωθεύς,
ἱρεχθῆτις ἀνδρῶν ἐνίκα,
ιενετέλης Μένητος Ἀναγυράσιος ἔχορήι
Ἄρατος Ἀργητός ηὔλ[ε],
Νικόμαχος ἐποίησε.

docti non ipsum choragum, sed ali
m dedicasse dici mirati sunt. Ditte
ικαλον fuisse suspicatus est, victoriae
is quam choragi esse statuens. at διδάσ
ι aestimatum esse antea dixi. et quamq
it διδάσκαλος, si idem poeta et dives
is impensis monumentum choragicum p
rimis eo offendor, quod is, qui donariun
t eo tempore, quo tribus Erechtheis
vinculo conexas post: ἀνέθηκε... ΠΕ
εχθῆτις ἐνίκα. quae cum ita sint, Κ
ε videtur vv. 1 et 2 a monumento cl
e. quae suspicio eo confirmatur, qu
tres lineas ceteris antiquiores iudic
h. Zeit. XXXI 13 adn. 102). vv.
ιετέλης... ἔχορήι, Ἄρατος... ηὔλ
ισitatis monumentorum publice dedica
cf. tit. X.

eneris fuisse videtur titulus, qui est CIG 237
704):

Ιας Ξάνθιππος Ξανθίδης νικήσαντες ἀνέθεσσ
in reliquias, quas in lapide Hirschfeld detex
das esse suspicatus est: ἐπὶ Ἀριστοκράτους ἀ
ποieeturam suam pro certa habet.

Haec igitur sunt, quae de choriciis Atheniensium certaminibus titulisque choragicis exponenda mihi esse videbantur¹⁾. extremis autem saeculi quarti annis choragiae institutum abolitum est choragorumque in locum agonothetae qui dicuntur successerunt. neque dubitare licet, quin eodem tempore multae aliae etiam res immutatae sint in certaminum celebratione, sed accuratius de eis nusquam edocemur. certe splendor ille certaminum musicorum, qui in primis saeculi quinti parte altera summus fuit²⁾, post bellum Peloponnesiacum magis magisque obscuratus est³⁾; unde pauca tantum certaminum posterioris aetatis testimonia superesse patet, de quibus infra disputabo. restat, ut antequam ad ceterae Graeciae certamina tractanda transeam, paucis tangam Piraei agonas, quippe qui ad urbanos quodam modo pertineant (Foucart Rev. de phil. I 170 sq.). si Aeliano (V. H. II 13) fides haberi potest, iam quinto saeculo certamina scaenica in Piraeo agebantur, quae post agonas urbanos primum locum tenuisse videntur. titulo CIA II 573 (Dittenberger Syll. 297) pactum nobis servatum est, quo medio saeculo

¹⁾ Ad victoriam a virorum choro reportatam spectat etiam epigramma antiquum, quod vario modo restituere conati sunt Kirchhoff CIA I 403, Kaibel Epigr. e lap. coll. 928, postremus Wilamowitz (Kydathen p. 226), cuius supplementa hic adpono:

[τόνδε με φύλον Ἐρεχθῆος νικῶν χο]ρῷ ἀνδρῶ[ν
ἐντὸς Ἀθηναίας τῇδ' ἀνέθηκ]εν δρων.
τὴν δ' ἄρ' ἀγωνίζοντα χ]οροῖς ἔξω κατὰ φύλ[α
πρόφρον Ἐρεχθείδαις ἀγλαίᾳ]ι τρίποδος.

²⁾ Belli Peloponnesiaci aetate certaminum numerus Athenis tantus erat, ut iam non posset augeri. illo enim tempore tragicorum quoque poetarum certamen Lenaeis agebatur (Ath. V 217; cf. Schmerl Quibus Athenis diebus festis fabulae in scaenam commissae sint p. 6) et probabiliter Koehler CIA II 972 didascalias tragicas annorum 419 et 418 a. Chr. ad Lenaea rettulit, illo histriorum certamina instituta videntur, quorum primum exemplum commemoratur a. 422 a. Chr. (cf. Rohde Mus. Rhen. XXXVIII 283, XXXVIII 161), illo parodorum quoque agon Panathenaeis habebatur, cf. p. 22 adn. 3.

³⁾ Cum iam saeculo quinto exeunte choragi ad comoedias exornandas defecissent (cf. Boeckh Staatshaush. I 606), medio saeculo quarto saepe haud facile choragus inveniebatur (cf. Demosth. XXI 13). atque adeo nonnulla certamina prorsus abolita esse colligere possumus ex eis, quae narrantur (Plut.) vit. X orat. Lyc. 10: εἰσήνεγκε δὲ (Λυκούργος) καὶ νόμους, τὸν μὲν περὶ τῶν κωμῳδῶν ἀγῶνα τοῖς Χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ Θεάτρῳ, καὶ τὸν γικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἔειν, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλεοιπότα (cf. Rohde Mus. Rhen. XXXVIII 276).

trum Piraei quattuor hominibus privatis locatur; specie ibi habita saepius commemorantur. posteriore aestate ator nobilissimus, qui de artibus musicis quam maxime iorum quoque chororum certamen ibi instituit; cf. (Plut.)

Lyc. 13: ἔτι δέ, ως τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν λίων χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν <καὶ> διδόσθαι μὲν τοῖς ἔλαττον δέκα μνᾶς, τοῖς δὲ δευτέροις δέκτῳ, ξε δὲ τοῖς εῖσι.

Caput III.

De certaminibus musicis, quae usque ad xandri aetatem apud ceteras gentes Gra habebantur.

De agonibus musicis, qui a ceteris gentibus Graecis hac celebrabantur, pauca comperta habemus. certe casu tantum f est, si in scriptorum antiquorum libris hic illic horum certan mentio occurrit. titulorum autem, quibus solis multorum ag memoria nobis servata est, exiguus tantum numerus ad ter quae nunc tractatnras sum, spectat. nihilominus iure nos omnibus fere Graeciae ipsius, insularum, Asiae minoris in quinto quartoque saeculo certamina musica instituta esse s possumus. etenim quae maiores erant urbes aliam alia aemulab oppidula oppidorum exemplum imitari studebant. atque excel etiam alia loca aliis artium musicarum certaminibus, quae modo amplificare conabantur.

Quam late artis musicae cognitio iam Persicorum bel temporibus patuerit, facile intellegemus, si meminerimus locorum seriei, quibus Pindari epinicia quae dicuntur cantata s omnibus enim his locis praesto erant chori cantandi artis periti, qui aut ex ipsis civibus aut ex hominibus a regibus hominibus nobilibus mercede conductis compositi erant. inde

¹⁾ cf. indicem carminum Pindaricorum Boeckhianum (edit. a Diss Schneidewino curatae t. I p. CVI sq.).

non licet conicere illis locis civium choros etiam inter se de praemii certasse. qui mos, postquam iam antea Spartae in primis et Deli carmina in deorum honorem a choris cantata sunt, Athenis praecipue exultus esse videtur et inde posteriore demum aetate in ceteras quoque urbes diffusus est¹⁾. verum singulorum musicorum agonas, quippe qui multo facilius possent celebrari, permultis locis actos esse videmus. solebant enim omnibus temporibus homines, qui artium musicarum laude florebant, singulas Graeciae terras perva- gari, ut artem suam ostenderent aut gloriae augendae aut quaestus faciendi causa. veluti temporibus antiquioribus Anacreon Simonides Pindarus, posteriore aetate Timotheus Melanippides Philoxenus multis diversisque locis versati sunt. atque ita Timotheus, qui Miletii natus erat, Athenis victorias reportasse, Spartae in agonas descendisse, Ephesi hymno in Dianam composito praemium sibi comparavisse, apud Archelaum Macedoniae regem versatus ibique mortuus esse traditur. item saeculo quinto exeunte Execestidam quendam citharoedum Delphis Athenis Spartae in Pythiorum Panthenaeorum Carneorum sollemnibus vissse scimus (schol. Arist. Av. 11). denique quot locis saeculi quarti parte priore commissiones musicae habitae sint, Stratonicici citharistae²⁾ exemplo demonstrari potest, quem Corinthi Sicyone Pellae Abderae Miletii Ephesi Mylasae Cypri Rhodi multisque aliis locis versatum esse ex eis, quae Athenaeus VIII 348 sq. congesit, comperimus.

¹⁾ Probari nequeunt, quae L. Schmidt (Pindars Leben und Dichtung p. 169. 177. 247. 256.) in Pindari epiniciis de certaminibus ad victorias athletarum celebrandas institutis sibi indagasse visus est. neque versus Pyth. VIII 89 sqq.: Χαρίτων κελαδεννᾶν — μή με λίποι καθαρὸν φέγγος· Αἴγινα τε γάρ — φαμὶ Νίσου τ' ἐν λόφῳ τρίς δὴ πόλιν τάνδ' εὔκλεῖξαι — σιγαλὸν ἀμαχανίαν ἔργῳ φυγῶν· ad victorias Aeginae et Megaris a poeta reportatas referre licet; immo Bergkum Pindari verba recte interpretatum esse puto, qui carmina illa, quibus poeta se ter Aeginae et Megaris Herculis et Thebarum nomen illustrasse dicit, epinicia in homines Aeginetas et Megarenses composita fuisse statuit (PLG⁴ I p. 223). de agonibus autem epiniciis institutis nusquam ullum extat vestigium. certe quod Schmidt Pindarum vv. Pyth. I 42—45, Olymp. II 86—88 aemulos et iudices certaminum respexisse putat, indignum esse videtur summo poeta (cf. Bergk Hist. litt. Gr. II 372 adn. 135).

²⁾ Stratonicum de fidibus canendi arte quam maxime meritum esse testatur Phanias δι περιπατητικός ἐν δευτέρῳ περὶ ποιητῶν (Ath. VIII 352 d); et κιθαριστῆς etiam a Clearcho (Ath. VIII 347 f, 349 f) semper nominatur. sed in Machonis poetae versibus (Ath. VIII 348 sq.) κιθαρῳδός audit: utriusque igitur fortasse artis peritus erat; de Stratonicici itineribus cf. Ath. VIII 350 e.

Iam vero ad singulos locos enumerandos transeamus certamen musicum peractum esse traditur. qua de re n^o testimonia me collegisse bene scio. sed neque ullo pact^o perfectumque locorum illorum indicem proponi posse constest, neque memoriam certaminum celebriorum servatae clarorum deperditam esse adfirmari potest, ut inde, quocⁿibus in tot urbibus omnino mentio non fit, loca illa omni minibus musicis caruisse minime colligere liceat¹). eoi autem in primis putabam ea testimonia, quibus diversiss et diversae magnitudinis in urbibus illum certandi moren manifestum fit. ac saeculo septimo et sexto Peloponnesi artibus musicis excolendis primum locum obtinuisse supra quem locum iam saeculo sexto exeunte Athenis cesserunt tamen vetera certamina in eis abolita esse consentaneum e Timotheum Spartae, ubi duobis saeculis antea Terpander a stituerat, versatum esse ibique in certamina produisse certi sumus. in decreto illo ficticio²), quo Spartani Timotheui dicuntur, haec leguntur: ...παρακληθείς δὲ καὶ ἐν τῷ τᾶρ Εἰλευσινίᾳ Δάματρος ἀπρεπή διεσκευάσατο τὰν τῷ σκευάν, τὰν γὰρ Σεμέλαρ ὠδῖνα οὐκ ἐν δίκαιῳ τῷρ νέωρ (δεδόχθαι τῷ γεροντίῳ (?)) e. q. s. quae tamen, quamquam ab homine musicae artis non imperito fictum videtur, sunt: unumquodque enim verbum prodit falsarium, neque veri subsit, omnino erui potest³). Carneis Timotheum cert. Inst. Lac. 17 narrat atque in isdem sollemnibus Execestid roendum praemium rettulisse scimus (cf. schol. Arist. Av Agesilao rege Plutarchus haec tradidit (Ages. 21, 3): οἴκοι χοροὺς καὶ ἀγῶνας ἐπεκόσμει καὶ συμπαρῆν ἀεὶ φίλο

¹) Neque denique oblivisci licet vocibus ἀγῶνων et ἀγωνίζεσ tertio a. Chr. saeculo saepissime non certamina propria, sed commissari musicas nullo certamine instituto publice habitas significari (cf. coll. scaen. artif. p. 62). veterum exemplum secutus nonnumquam ip agonis hoc latiore sensu utor; quae res eo commendatur, quod n accuratius definiri nequit, utrum ἀγῶνων latiore an artiore signific piendum sit.

²) Apud Boeth. de musica ed. Friedlein p. 182 sq.; cf. O. Mi archäol. Werke I 184 sq., Fröhner Philol. XVIII 809 sq., Bergk H II 540 adn. 58.

³) Nescio, ex quo fonte fluxerint Hesychii verba s. v. Εἰλευ θυμελικὸς ἀγόμενος Δάμητρι παρὰ Λάκωσιν (?); sed ad decreti i defendendam certe haec adhiberi nequeunt.

μεστὸς ὁν καὶ οὔτε παιῶν οὔτε παρθένων ἀμίλλης ἀπολεῖ,
cf. Plut. Apophth. Lac. 208 D. et ex eodem fonte gymnopaedias
quarto chororum commissionibus celebratas esse comperimus,
. 29 : (τυμνοπαιδίαι τὰρ ἡσαν ἀγωνιζομένων χορῶν ἐν τῷ
παρῆσαν δ' ἀπὸ Λεύκτρων οἱ τὴν συμφορὰν ἀπαγγέλλοντες·
οροι . . . οὔτε χορὸν ἔξελθεῖν εἴλασαν, οὔτε τὸ σχῆμα τῆς
μεταβαλεῖν τὴν πόλιν ἀλλὰ . . . ἀύτοὶ τὰ περὶ τὴν θέαν καὶ τὸν
τῶν χορῶν ἔπραττον¹).

irinthiacos quoque agonas musicos saeculo quarto summa
ate floruisse demonstrant Stratonici verba (Ath. VIII 350 b) :
ις δὲ ἀγῶνας διατιθέτωσαν Ἡλεῖοι, Κορίνθιοι δὲ θυμελικούς,
καὶ δὲ σκηνικούς. atque Eucleorum in sollemnibus spectacula
acta esse fortasse colligere licet e Xenoph. Hell. III 4, 3, ubi
borum sollemnium die ἐν θεάτρῳ ποννulos occisos esse com-
²) (a. 393 a. Chr.). Sicyone citharistarum certamina habita esse
VIII 351 f intellegimus, qui de Stratonico haec narrat: (Στρα-
τικήσας δ' ἐν Σικυῶνι τοὺς ἀνταγωνιστὰς ἀνέθηκεν εἰς τὸ
ιεῖον τρόπαιον ἐπιγράψας· Στρατόνικος ἀπὸ τῶν κακῶν κιθα-
ν. antiquus praeterea sine dubio erat ille μουσικῆς ἀγῶν
μας quotannis institutus, cuius mentionem facit Paus. II
Inde ceteras urbes ut Argos Phliunta Troezena Patras Eli-
ūmilibus institutis usas esse consentaneum est: certe Epi-
esculapia quinto quoque anno certaminibus musicis celebrata
tonici Ionis³) initium testatur.

Ignoramus, quando instituta sint certamina in Leonidae et Pausaniae
quorum mentio fit apud Paus. III 14, 1: τοῦ θεάτρου δὲ ἀπαντικρὸ
ου . . . μνῆμα ἔστιν, τὸ δὲ ἔτερον Λεωνίδου· καὶ λόγους κατὰ ἔτος
ἐπ' αὐτοῖς λέγουσι καὶ τιθέασιν ἀγῶνα, ἐν φιλήν Σπαρτιατῶν ἀλλω
στιν ἀγωνίζεοθαι· et in titulo incertae aetatis CIG 1417. — de Hy-
g. C. F. Hermann l. c. §. 53, 84 sq.

cf. Wieseler Griechisches Theater p. 172 adn. 138, Diodorus XLI 86, 1.

De harum urbium theatris cf. Welcker Griech. Tragödien III 928 sq.,
l. c. p. 198 sq., de diebus festis cf. C. F. Hermann Lehrb. der
natl. Alterthümer¹ § 51—53. Phigaliae Dionysia spectaculis scaenicis
esse testatur Diodorus XV 40.

p. 530 A: μῶν καὶ φαψψδῶν ἀγῶνα τιθέασι τῷ θεῷ οἱ Ἐπιδαύριοι;
καὶ τῆς ἀλλῆς γε μουσικῆς; cf. schol. Pind. Nem. III 145: τίθεται
Ἐπιδαύρῳ ἀγῶν 'Ασκληπιῷ . . . διὸ πεντετηρίδος . . . ἀγεται δὲ μετὰ
τέρας τῶν Ἱσθμίων (cf. Bergk PLG⁴ I p. 483). pulcherrimum Epidauri
a Polycleto extactum esse testatur Paus. II 27, 5.

De Isthmiorum¹⁾ et Nemeorum²⁾ celebrationib[us] loco certiores sumus, sed nusquam agones musici his in ea de qua agitur aetate commemorantur. nam quae stoma VIII 277 R., VIII 288 sq. de Isthmiis Diogeni temporibus celebratis narrat³⁾, potius ab ipso rhetore aetatis suae mercatuum facta esse quam ex antiquo f[est]ividetur.

In Arcadia e vetusto more pueros cantandi artem et in theatris tibiis accinentibus prodiisse gravissimo Emonio constat IIII 20, 8 (cf. Ath. XIII 626 b): διότι οἱ μόνοις Ἀρκάσι πρῶτον μὲν οἱ παῖδες ἐκ νηπίων φέτα νόμου τοὺς ὑμνους καὶ παιάνας, οἵς ἔκαστοι κατ τοὺς ἐπιχωρίους ἡρωας καὶ θεοὺς ὑμνοῦσι· μετὰ δὲ Φιλοξένου καὶ Τιμοθέου νόμους μανθάνοντες πολλῇ φρεύουσι κατ' ἐνιαυτὸν τοῖς Διονυσιακοῖς αὐληταῖς ἐν τι οἱ μὲν παῖδες τοὺς παιδικοὺς ἀγῶνας, οἱ δὲ νεανίσκοι ἀνδρῶν λεγομένους⁴⁾. Megaris quoque commissiones q[ui] sicas fuisset efficitur e narratiuncula illa, quae legitur VIII 350 e.: προσποιουμένου δὲ εἶναι Φάωνος αὐλητικ

¹⁾ Aeschylus et Ion quondam una Isthmia spectasse dicunt de prof. in virt. 8 (Stob. Flor. XXVIII 89): Αἰσχύλος Ἰσθμοῖ θε πυκτῶν, ἐπει πληγέντος ἐπέρου τὸ θέατρον ἐξέκρατε, νύξας ἔχον ἐφη...; ol. 94, 4 Andocides fuit ἀρχιθεωρὸς εἰς Ἰσθμὸν (Andoc. de myst. 132, cf. Bergk PLG¹ 1 488). Plat. Crito 52 dicit Socrates: οὕτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτε ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες εἰς Ἰσθμόν. Thuc. VIII 10: ἐν δὲ τούτῳ τὰ "Ισθμία ἐγίγνετο καὶ ἐπηγγέλθησαν γάρ) ἐθεωρουν εἰς αὐτά (a. 421 a. Chr.); a. 89 facta sunt et a Corinthiis et ab Argivis (Xenoph. Hell. III 5, 1 sq. Ποσειδῶνι τὴν θυσίαν καὶ τὸν ἀγώνα, cf. Plut. Ages. 21); XIII 86, 8.

²⁾ Diodor. XI 65; Demosth. XXI 116 testatur se ἀρχιθεωρ τῷ Διὶ τῷ Νεμέῳ τὴν κοινὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως θεωρίαν (aen Schäfer Demosth. u. a. Z. p. 66. 105). ὁ ἀρχιθέωρος ὁ εἰς τὰ Νέα ratur in plebiscito Attico CIA II 181, ol. 114, 2 (318/2) facto.

³⁾ πολλῶν δὲ συγγραφέων ἀναγγειωσκόντων ἀναίσθητα πολλῶν δὲ ποιητῶν ποιήματα φύοντων, καὶ τούτους ἐπαινοῖ πολλῶν δὲ θαυματοποιῶν θαύματα ἐπιδεικνύντων.

⁴⁾ Messene a. 369 ab Eraminonda restituta εἰργάζοντο δλῆς μὲν οὐδεμίας, αὐλῶν δὲ Βοιωτίων καὶ Ἀργείων τά τε Σανόμου μέλη τότε δὴ προήχθη μάλιστα ἐξ ὅμιλλων (Paus. III 27, tempore theatrum, cuius mentionem facit Paus. III 32, 6, extru simile est; cf. Wieseler l. c. p. 200 adn. 117.

φάσκοντος Μεγαροῦ χορόν, ληρεῖς, ἔφη (Στρατόνικος)· ἐκεῖ μὲν οὐκ ἔχεις, ἀλλ' ἔχει¹⁾.

In Attica quarto saeculo in primis scaenici agones inst sunt a singulis pagis, qui urbis exemplum sequebantur. ac de aëbus in Piraeo iam antea diximus²⁾. magni deinde Thorici theatri quiae adhuc extant (cf. Bursian Geogr. v. Griech. I 353) et Co Demosthenis aetate tragedias comoediasque in scaenam in esse scimus³⁾. apud Aegonenses autem aut comoediae solae ageba aut primum certe obtinebant locum, cum coronae a pago decū renuntiari iuberentur Διονυσίων τοῖς κωμῳδοῖς τοῖς Αἰξωνῆσι τῷ θεάτρῳ (CIA II 585, ol. 116, 4 = 313/2 a. Chr.)⁴⁾ Myrrhini euidam decernunt (π)ροεδρί(αν ἐν ταῖς θέ)αις πάσαις, αἵ πο(ικ) Μυρρινούσιοι (CIA II 575, cf. 578: χρηματίζειν περὶ Διονυσοῦ Athmonenses denique honores a se donatos pronuntiari iubent⁵⁾. ρυσίων τῷ ἀγῶνι (CIA II 580, ol. 114, 1 = 324/3 a. Chr.)⁶⁾.

Eleusine inde ab antiquissimis temporibus gymnicus floruit (chron. Par. l. 30, ep. 17, cf. A. Mommsen l. c. p. 263 posteriore aetate curricula equorum quoque et musica certamina celebrata esse e titulis ante hos duos annos repertis intellegi quibus pecuniarum rationes a. ol. 112, 4 (329/8 a. Chr.) continentur

¹⁾ Aristoteles Eth. Nicom. p. 1123 a, ubi exempla profert illorum nam, qui βάναυσοι dicuntur, haec dicit: οἷον ἔρανιστὰς γαμικῶς ἔστι τῷ κωμῳδοῖς χορηγῶν ἐν παρόδῳ πόρφυρον εἰσφέρων, ὥσπερ οἱ Μεγαρεῖς; unde nihil de comoediis Megaris in scaenam commissis colligi posse monuit Wilmowitz Herm. VIII 327.

²⁾ De duabus theatris, quorum vetustius Munychiae (Thuc. VIII 93, Lys. XIII, 82, cf. Xen. Hell. II 4, 82) recentius ad Zeam portum fuit, cf. Milchhäuser Peiraieus (Curtius-Kaupert Karten v. Attika, Text I) p. 46. 63. 45. (67).

³⁾ Aesch. I 157. Demosth. XVIII 180. Κολλυτός pagus in ipsa urbe situs erat, sed proprias suas habebat ferias et Διονύσια τὰ κατ' ἀτρούς celebrabat.

⁴⁾ cf. CIA II 579: ἐπειδὴ οἱ χορηγοὶ ἐπὶ Χρέμητος ἀρχοντος (ol. 113, 3 = 326/5 a. Chr.) Δημοκράτης Εὐφιλήτου καὶ Ἡγησίας Λυσιστράτου καλῶς καὶ φιλοτίμως ἔχορήγησαν Αἰξωνεθσι, ἐπαινέσαι αὐτούς... cf. titulum Mitth. d. d. arch. Inst. IV 194.

⁵⁾ De pagorum feriis ac theatris cf. Wieseler l. c. p. 182 sq., A. Mommsen l. c. p. 325. 330 sq., Thümser l. c. p. 105 sq., Haussoullier La vie municipale en Attique (Paris. 1884) p. 164 sq.; de agonibus in Piraeo dixi p. 47. in pago Phlyaeo quoque Dionysia spectaculis celebrata esse colligi potest ex Isaeo VIII 16, cf. Wieseler l. c. p. 183 adn. 117. de sollemnibus, quae Brunnione celebrabantur, cf. A. Mommsen l. c. p. 122, 409 sq., Volkmann l. c. p. 308.

⁶⁾ cf. Ephem. arch. ser. III. 1883. p. 110 sq., vv. 45 sq., Foucart Bull. de corr. hell. VIII 194 sq.; trieterica igitur et pentaeterica certamina Eleusine

his enim adsignantur: εἰς τὴν τριετηρίδα τῶν Ἐλευσινίων ἐπὶ τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα καὶ τῆς ἵπποδρομίας] καὶ τοῦ πατρίου ἀγῶνος καὶ τῆς μουσικῆς μέδιμνοι ΠΔΔ. distinguitur igitur a magnis Eleusiniorum sollemnibus patrius quidam agon, qui a solis Eleusiniis Baccho celebratus esse videtur, cf. Ephem. arch. ser. III (1883) p. 82 sq.: καὶ ἀναγορεύειν τοῦτον τὸν στέφανον Διονυσίων τῷ πατρίῳ ἀγῶνι Ἐλευσῖνι ἐν τῷ θεάτρῳ. his sine dubio Bacchi diebus festis scaenica illa certamina acta sunt, quorum mentio fit in titulo intra annos 350 et 330, ut videtur, scripto (Foucart Bull. de corr. hell. III 120, Dittenberger Syll. 345): καὶ ἀνειπεῖν τὸν στέφανον Ἐλευσῖνι ἐν τῷ θεάτρῳ τραγῳδῶν τῷ ἀγῶνι. neque vero lyricos choros his sollemnibus defuisse titulo docemur nuper demum Eleusine reperto (Ephem. arch. ser. III. 1884. p. 71 sq.), in quo Damassias Dionysi filius Thebanus laudatur, quod Διονύσ[ια π]οιούντων Ἐλευσινίων ἐσπούδασε[ν κ]αὶ ἐφιλοτιμήθη πρὸς τοὺς θεοὺς κ[αὶ τ]ὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἐλευσινίων, ὅπως ὡς κάλλιστα γένηται τὰ Διονύσια καὶ παρασκευάσας τοῖς αὐτοῦ τέλεσι¹⁾ χοροὺς δύο, τὸν μὲν παίδων, τὸν δὲ ἀνδρῶν, ἐπέδωκεν τεῖ Δήμητρι καὶ τεῖ Κόρει καὶ τοῖ Διονύσοι, ἀνειπάτω δ' αὐτὸν ὁ μετὰ Γνάθιν δήμαρχος Διονυσίων τῷ Ἐλευσῖνι τοῖς τραγῳδοῖς, ὅτι δ δῆμος δ Ἐλευσινίων e. q. s.

Pagis Atticis addo Salamina insulam, in qua lyricorum chororum certamina prorsus eodem modo atque Athenis acta esse intellegimus e titulo choragico, qui initio quarti a. Chr. saeculi adscribendus est (Bull. de corr. hell. VI 521):

Διόδωρος Ἐξηκεστίδο | νικήσας χορῷ παίδων, | Παιδέας ἐδίδασκε, | Τηλεφάνης ηὔλε Μεγαρεύς²⁾, | Φιλόμηλος ἥρχε.

agebantur. de pentaetericis cf. Poll. VIII 107 ιεροποιοί δέκα δῆτες οὗτοι ξενον τὰς θυσίας τὰς πενταετηρίδας, τὴν εἰς Δῆλον ... τὴν Ἐλευσινάδε. de praemiis propositis cf. Schol. Pind. Olymp. XIII 150: ἀγεται δὲ αὐτόθι ἀγῶν Κόρης καὶ Δήμητρος, δες καλεῖται Ἐλευσίνια, οὐ ἔπαθλον κριθαί.

¹⁾ Sic enim legendum esse puto pro eis, quae Tsuntas in lapide sibi deprehendisse visus est ΛΕΛΗ | ΣΙ χορούς, cf. τοῖς ίδίοις τέλεσι Thuc. VI 16, 3, Plut. Timol. 23, δημοσίοις τέλεσι Plut. Phoc. 38.

²⁾ Duos Telephanes tibicines discernendos esse hic titulus demonstrat (aliter senserat Guhrauer Annal. phil. Suppl. VIII 342), quorum unus Samius, alter Megarensis erat. ad Megarensem, quem saeculi quarti parte priore vixisse titulo Salaminio demonstratur, referendus est Plutarchi locus de mus. 21: Τηλεφάνης δ Μεγαρικὸς οὕτως ἐπολέμησε ταῖς σύριγξιν, ὥστε τοὺς αὐλοποιοὺς οὐδ' ἐπιθεῖναι πώποτε εἶασεν ἐπὶ τοὺς αὐλούς, ἀλλὰ καὶ τοῦ

certe ineunti saeculo quarto optime convenit, quod διδάσκαλος primo, αὐλητὴς altero loco positus est. scaenica quoque certamina, quae in titulis posterioris aetatis commemorantur (cf. Rangabé Ant. hell. 675), sine dubio iam quarto saeculo instituebantur¹⁾.

In Boeotia iam antiquitus certaminum musicorum celebrandorum mos valuisse videtur. num eis, quae de Corinnae Pindarique certaminibus narrantur, veri quid subsit, in medio relinquendum est; certe quae de Corinnae imagine Tanagraea Paus. VIII 22, 3 narrat, ex mystagogorum explicationibus petita esse veri simile est. item quod Suidas s. v. Κόριννα et Aelianus V. H. XIII 25 Corinnam quinques de Pindaro victoriam reportasse narrant, fide vix dignum esse videtur, et apud ipsum Suidam legimus: ἐνίκησε πεντάκις, ὡς λόγος, quae sine dubio ex fonte antiquiore (Dionysii Halicarnassensis historia musica, ut videtur,) profecta sunt. maior igitur auctoritas tribuenda esse videtur ipsius Corinnae verbis (fr. 21 B.):

μέμφομη δὲ κὴ λιγουρὰν Μουρτίδ' ιώνγα,
ὅτι βανὰ φοῦσ' ἔβα Πινδάροιο ποτ' ἔριν.

unde poetriam, quod feminae cum Pindaro certassent, vituperasse intellegimus. quare eam ipsam hoc, quod vituperaverat, fecisse, quamquam id fieri potuisse Welckero concedo, minime tamen veri simile est. neque voce ἔρις, ut Myrtim cum Pindaro in certamine publico de praemio proposito certasse cogitemus, cogimur, cum alio modo ea possit bene explicari²⁾.

Πυθικοῦ ἀγῶνος μάλιστα διὰ ταῦτ' ἀπέστη. Telephanes Samius notus est ex Paus. I 44, 9: οἱοσι δὲ ἐκ Μεγάρων ἐς Κόρινθον ἀλλοι τέ εἰσιν τάφοι καὶ αὐλητοῦ Σαμίου Τηλεφάνους· ποιῆσαι δὲ τὸν τάφον Κλεοπάτραν τὴν Φιλίππου τοῦ Ἀμύντου λέγουσι, unde eum altera saeculi quarti parte vixisse veri simile est. uter autem fuerit Τηλεφάνης δ αὐλητής, qui anno 350 Demosthenis choragi tibicen fuit (Dem. XXI 17), difficile est diiudicare, cum uterque ea aetate in certamina prodire potuerit. ad Samium fortasse referendum est Nicarchi epigramma Anth. VII 159, ad Megarensem Stratonici facete dictum Ath. VIII 351 e.

¹⁾ Aeginae Suida auctore (s. v. Δράκων et πέτασος) iam Draconis aetate theatrum extitisse perhibetur, quod ut credamus vix adducimur. certamina scaenica in titulis alterius a. Chr. saeculi (cf. Hicks l. c. 189), χοροὶ γυναικήιοι et χορηγοὶ δέκα ἄνδρες iam ab Herodoto V 83 (cf. Boeckh Opusc. VII 250) commemorantur.

²⁾ Re vera certamina inter Pindarum et duas illas poetrias instituta esse adfirmavit Welcker Opusc. II 154 sq., quem secuti sunt Bergk Hist. litt. Gr. II 379 sq. (cf. adn. 163) et Flach Griech. Lyr. p. 674 sq. et aliqua ex

Thespiis antiquus agon musicus floruisse videtur
sarum in Helicone cultus vetustissimus est, id quod
vetus ille tripus, quem ab Hesiodo dedicatum esset
(Paus. VIII 31, 3) et Ath. XIII 629 a: Ἀμφίων
ἐν δευτέρῳ περὶ τοῦ ἐν Ἐλικῶνος μουσείου¹) ἀτεσθαί
κῶνι παιδῶν δρχήσεις μετὰ σπουδῆς, παραπιθέμενος
τραγμα τόδε.

'Αμφότερ', ὥρχεύμαν τε καὶ ἐν Μώσαις ἑδίδι
ἀνδρας²). δὸς δὲ αὐλητὰς ἦν Ἀνάκος Φιαλεύ
εἰμὶ δὲ Βακχείδας Σικυώνιος· ἢ ραθεοῖσι
τοῖς Σικυώνι καλὸν τοῦτ' ἀπέκειτο γῆρας.

atque etiam apud Corinnam (fr. 23) Θέσπια μουσοφ
origo igitur praeclarissimorum duorum sollemnium Tl
Μουσεῖα et Ἐρωτίδια dico — satis alte repetenda e
diserta huius rei testimonia desunt. loci autem, quibus
bus edocemur, sunt hi: Paus. VIII 31, 3: ἔορτὴν δὲ ἐν
'Ελικῶνι) οἱ Θεσπιεῖς καὶ ἀγῶνα ἄγουσι Μουσεῖα· ἄγε
Ἐρωτὶ φθλα οὐ μουσικῆς μόνον ἀλλὰ καὶ ἀθλητικῆς
Erot. 1: ἐν 'Ελικῶνι παρὰ τοῖς Μούσαις τὰ Ἐρωτικά
ἀγόντων ἄγουσι τὰρ ἀγῶνα πενταετηρικόν, ὡσπερ
στοις, καὶ τῷ Ἐρωτὶ φιλοτίμως πάνυ καὶ λαμπρώς,
561 e, Philost. vol. II p. 248 K. de titulis posteriori
ad haec certamina spectant, infra dicetur, ubi etiam
Orchomeni, de Sarapieis Tanagrae, de Amphiaraeis (agendum erit³). Amphiaraea iam saeculo quarto certam
et gymnicis celebrata esse nunc scimus e titulo, quod
Eph. arch. ser. III. 1884. p. 128 n. 5 editus iam
scriptus est⁴); in quo musici victores recensentur.

parte L. Schmidt Pindars Leben p. 19. contra omnia, quae de hinc
tamquam fabulas et absurde inventa reiecit Wilamowitz H
p. 321 adn. 33.

¹) Scripserat etiam Nicocrates περὶ τοῦ ἐν Ἐλικῶνι d
XIII 2; cf. Censorin. de die nat. 10: 'Nicocrates in libro qd
musio' et Iahn Mus. Rhen. VI 636.

²) Mirum est, cum Amphion παιδῶν δρχήσεις in usu f
voluerit, epigramma adponi, quo ἀνδρες commemorantur.
mutandum esse videtur.

³) De feriis et certaminibus Boeoticis cf. C. F. Herl
Prenses Quaestiones Boeoticae (Progr. d. Nicolaigymn. in Leipzig

⁴) Vix enim dubitari potest, quin titulus ad Amphiarae
referendus sit.

ιλητής, κιθαρ
uli ita mutili
nequeat. coll
aetatis multo
nitio ἐγκώμιον
altera ex par
ις nominati
αύλωδὸν ορ
ramus autem
νε littera in
nentis liceat s
a saeculo qu
is cantandi a
est¹). Thebi
(Ath. XIII 6
eles (Poll. III
agoras (Ath. I
otheus (Luc. H
XVI 7), alii n
per se consen
XVI 28:

προῦκρινεν ἐν
τὸν Οἰνιάδοι
omittere lice¹
ecerat; cf. ε
ɔ intellegimus
seculo minime
iestate theatr

ις Chrysostomi
τῆς νίκης αὐτῷ
αύλητικῇ· τα
τῆς πόλεως αὖ
αὐδενός ἐφρόντι
πάλιν ἀνώρθωι
μὲν Θήβας ντ
ορᾶς ἐν τοθτο

: De Antigenida
στιν εἰκών, Κλέ

eis intellegimus, quae Plutarchus Praec. ger. rei publ. 3 tradidit (cf. Wieseler l. c. p. 198 adn. 83). idem Epaminondam choragi munere functum esse testatur (Alc. 1): καὶ γὰρ Ἐπαμεινώνδας, δν πάντες ἀνθρωποι γινώσκουσιν ἐν πενίᾳ καὶ τραφέντα πολλῇ καὶ βιώσαντα, καὶ Πλάτων ὁ φιλόσοφος οὐκ ἀφιλοτίμως ἀνεδέξαντο χορηγίας, ὁ μὲν αὐληταῖς ἀνδράσιν, ὁ δὲ παισὶ κυκλίοις χορηγήσας, τούτῳ μὲν Δίωνος τοῦ Συρακουσίου τὴν δαπάνην παρέχοντος, Ἐπαμεινώνδᾳ δὲ τῶν περὶ Πελοπίδαν. ενuntiatum autem αὐληταῖς ἀνδράσι χορηγεῖν idem valet, quod ἀνδράσιν χορηγεῖν; neque de tibicinum aliquo choro cogitare licet. ita Demosthenes XXI 156 se αὐληταῖς ἀνδράσι choragiam sustinuisse dicit, ubi de cantorum choro verba fieri manifestum est ex §. 17 et 51¹⁾ (cf. etiam Aristot. Poet. 26). in Boeotia autem eadem instituta valuisse atque Athenis tituli choragici Orchomeni reperti demonstrant, in quorum uno (CIG 1579) haec legimus: Μύριχος Πολυκράτιος, Ἱαρώνυμος Διογίτονος ἀνδρεσσι χοραγείσαντες νικάσαντες Διωνύσοι ἀνέθεικαν, Τίμωνος ἄρχοντος, αὐλίοντος Κλεινίαο, ἀΐδοντος Ἀλκισθένιος.

Alia praeterea in Boeotia acta sunt sollemnia, quae, cum gymniciis tantum certaminibus celebrata esse videantur, breviter commemorare satis habeo. veluti Plataeis post nobilem illam victoriā de Persis reportatam Aristide auctore Graeci πενταετηρικὸν ἀγῶνα τῶν Ἐλευθερίων instaurare decreverunt²⁾. atque ita Boeoti post victoriam apud Delium a. ol. 89, 1 (424 a. Chr.) τὰ Δήλια

Πυθέα υἱὸς δό' ἔστι Κλέων Θηβαῖος ἀοιδός,
δς πλείστους θνητῶν ἀμφέθετο στεφάνους
κρατὸς ἐπὶ σφετέρου, καὶ οἱ κλέος οὐρανομῆκες·
χαῖρε, Κλέων, Θήβας πάτριδ' ἐπευκλεῖσας.

coll. Plin. N. H. XXXIII 59 Cleonem illum citharoedum fuisset colligi potest.

¹⁾ cf. Boeckh Comm. ac. Berol. 1817 p. 64, Dinse l. c. p. 44, Wieseler Satyrspiel p. 47, Bergk l. c. II 508 adn. 31. eodem modo in titulo Teio CIG 3089 scripta invenimus αὐλητῶν ἀνδρῶν χορηγός, quem excipit αὐλητὴς unus. optime Bergk contulit titulum a Kirchhoffio editum (Mon. Ber. der Berl. Academie 1859 p. 754 n. 3), in quo legimus ἔχορήγουν παίδων αὐληταῖς... ἀνδρῶν αὐληταῖς. tibicines enim longe primum locum tenebant ita, ut chororum lyricorum choragi nominarentur tibicinum choragi. itaque si in titulo Assi invento (Investigations at Assos I p. 137) urbs quaedam coronari iubet civem quendam bene meritum Διονυσίοις αὐλητῶν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, id non de tibiarum assarum cantu, sed de choris, qui tibiis accinentibus canebant, accipiendum esse videtur.

²⁾ Plut. Arist. 21, Strabo VIII 632, Paus. VIII 2, 4.

unda constituerunt¹). et post pugnam Leuctricam in honorem regis Basilea sollemnia Lebadeae instituta sunt²). Missis igitur his ceterisque agonibus Boeoticis ad Delphicarum certamina transeo, quae inter singulorum musicorum praeter Panathenaea primum obtinebant locum. sed paucorum a qui in eis vicerunt memoria servata est. inter quos primo ominandus est Midas Agrigentinus tibicen, cuius victoriam rus carmine Pythio XII celebravit³). Alcibiadis deinde tempore Chrysogonus quidam tibicen πυθιονίκης commemoratur⁴). et triplum quemque tibicinem Pythiis certare solitum esse intelligi potest, quae de Telephane Megarensi Plut. de mus. 21 : οὗτως ἐπολέμησε ταῖς σύριγξιν, ὥστε τοὺς αὐλοποιοὺς οὐδὲ καὶ πώποτε εἶασεν ἐπὶ τοὺς αὐλούς, ἀλλὰ καὶ τοῦ Πυθικοῦ μάλιστα διὰ ταῦτ' ἀπέστη⁵). in citharoedorum agone vicit tides (schol. Arist. Av. 11), quem supra commemoravi. cui Eunomium Locrum citharoedum, de quo haec memoriae tradit. VI 260: φησὶ δὲ Τίμαιος (fr. 65 M.) Πυθίοις ποτε ἀγωνιζούτον τε καὶ Ἀρίστωνα 'Ρηγίνον ἐρίσαι περὶ τοῦ κλήρου... οἱ μέντοι τὸν Εὔνομον καὶ ἀναθεῖναι τὴν λεχθεῖσαν εἰκόνα ἐν ιπρίδι (ἐν Λοκροῖς)⁶). tum belli Peloponnesiaci temporibus unus quidam series primum praemium nanctus est, cf. Plut. 8. atque eadem aetate Pythiis etiam praecorum et tibicinum una habebantur, quae ol. 96 Olympiae quoque instituta esse est Eusebius Chron. I ol. 96 (I 204 sq. Schoene)⁷). ita

¹) Diod. Sic. XII 70, 5, Schol. Pind. Olymp. VII 153.

²) Diod. XV 53. Τροφώνια ἐν Λεβαδείᾳ (Schol. Pind. Olymp. VII 153) sollemnibus diversa non esse videntur, cf. Preuss l. c. p. 29. aliter at Keil Syll. inscr. Boeot. p. 64. quarto saeculo in Basileia musica quoque in acta esse statuas, si recte Βασίλεια, in quibus Nicocles citharoedus dicitur (cf. p. 72), ad sollemnia Lebadensia homines docti rettulerunt.

³) Midas in scholiis Pythiade 24 et 25 i. e. ol. 71, 8 et 72, 3 Delphis a praemium rettulisse et Athenis quoque vicesse dicitur.

⁴) Duris Samius narraverat in Alcibiadis reditu (a. 408 a. Chr.) αὐλεῖν τοῖς ἔλαύνουσιν χρυσόγονον τὸν πυθιονίκην (Plut. Alc. 32), cf. Ath. 5 d.

⁵) cf. etiam quae de tibicina quadam Ath. XIII 606 a narrat.

⁶) De variis fabulis, quae ad Eunomi statuae habitum explicandum esse esse videntur, cf. Jacobs Animadv. in Anth. III 1, p. 159; Eunomi trius nominatur Parthes a Paulo Silent. (Anth. VI 54) cf. Anth. 584.

⁷) προσετέθη αὐλπιγκτῆς καὶ ἐνίκα Τίμαιος Ἡλεῖος, προσετέθη καὶ καὶ ἐνίκα Κράτης Ἡλεῖος. de praecorum certaminibus cf. Poll. III

Archiam Hyblaeum praeconem saeculo quarto Pythiis reportasse scimus¹), et Herodorum Megarensem tubiciner Poliorcetas temporibus decies aut septies decies τὴν περί dicunt totiensque igitur Pythiis quoque viciisse comperti

In septentrionali Graecia Dodonae iam antiquis certamina musica acta esse cum theatrum, quod ibi extat panos Dodone et ses ruines p. 13 sq.), tum lapides probi saeculo adscribendus est titulus tripodis insculptus, qui ad in Iovis Nai sollemnibus reportatam spectare videtur:

Τερψικλῆς τῷ Διὶ Ναῖω φαψῳδὸς ἀνέθηκε.

(Karapanos l. c. pl. XXIII 2 et 2b, cf. p. 40, Roberts hell. stud. 1881 p. 105, Bursian Acta acad. Mon. 187 Roehl IGA 502). ad posteriorem aetatem hi tituli refer Karapanos l. c. p. 45 n. 16. 17.: ἐπὶ ἀγωνοθέτα Μαχάττα Διὶ Νάοι καὶ Διώνα et p. 64, n. 21: ἀγωνοθετοῦντος δρομάχου, cf. Roberts l. c. p. 166, Roehl Bursiani ann. 3 Heuzey in Karapani libro p. 228.

Apud Thessalos temporibus constitutis commission habitas esse non veri simile videtur. verum ut sexto saec Crannonae et Larisae apud Scopadas et Aleuadas sum versatos esse scimus, sic saeculo quarto tyrannos Pl artibus elegantioribus non alienos fuisse ea demonstrat Theodoro tragœdo apud Alexandrum (369—58) versante (cf. Welcker l. c. p. 928).

In Euboea sexto quintoque saeculo artes music neglectas esse Tynnichi Hypodici Mynnisci Chalcidensis Eretricensis nomina demonstrant²). sola igitur documento

91 sq., Luc. de morte Per. 32, Cicero ad fam. V 12, 8, Bergk PL ad carm. pop. 16; adde quoque Paus. V 22, 1, Kaibel l. c. n. 938.

¹) Poll. III 91: τὸ δὲ κηρύκων γένος ... καὶ τοὺς ἀτανι ρυττεν· καὶ ἦν ἀγώνισμα σάλπιγγος πρεσβύτερον· εἰς δὲ φιλι ἐπ' αὐτῷ προελθόντων οἱ τε καλούμενοι πόδες συνετίθεσαν, ἔλε εἰς μῆκος πνεύματος ... πρότερον δ' Ὁλυμπίασι τῶν ἐπιχωρ τόντων ... πρώτος τῶν ξένων ἡγωνίσατο τὰ Ὁλύμπια Ἀρχίας· τρεις δὲ λυμπιάδας ἐφεξῆς ένίκα, ένίκα δὲ καὶ Πυθοὶ ε. q. s.

²) Ath. X 414 e: Ἀμάραντος δὲ δ' Ἀλεξανδρεὺς ἐν τοῖς Ἡρόδωρόν φησι τὸν Μεγαρέα σάλπιγκτὴν γενέσθαι τὸ μὲν μέτριων καὶ ἡμίσους, εἶναι δὲ καὶ τάς πλευράς ἰσχυρόν ...; praece numque certamina magis ad gymnicos quam ad musicos agonas pert

³) Plut. Pelop. 29, cf. Ael. V. H. XIII 40, Plut. de fort.

⁴) cf. Wilamowitz Antigonos von Karystos p. 138.

factum esse videtur, ut de certaminibus Euboeensium musici ante Alexandri aetatem nihil compertum habeamus¹).

In Macedoniam inde ab altera saeculi quinti parte poeta musicosque Graecos a regibus vocatos esse scimus. ita Melanip pides apud Perdiccam II. diu versatus est (cf. Hesych. s. v.), in Archela regiam Timotheus Milesius, Choerilus Samius (cf. Hesych. s. v.) Euripides et Agatho tragici convenerunt. Timotheum diem supremum in Macedonia Perdicca III. aut Philippo Amyntae filio regnante obiisse Stephanus Byz. (s. v. Μίλητος) testatur, denique Stratonicum quoque Pellae versatum esse comperimus ex Ath. VIII 348c, cf. 350c Archelaus Dii in Iovis Musarumque honorem agonas scaenico instauravit, quos Alexandri quoque aetate actos esse scimus²). Olynth expugnata Philippus magno cum splendore nescio quo loco Ὄλύμπια celebravit teste Demosthene (XVIII 192 sq.): ἐπειδὴ γὰ εἶλεν Ὅλυνθον Φίλιππος Ὄλύμπια ἐποίει, εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταῦτη καὶ τὴν πανήγυριν πάντας τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. ἔστιων δ' αἱ τοὺς καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηότας ἡρετο Σάτυρον τουτονὶ τὸ κωμικὸν ὑποκριτὴν ο. q. s. (cf. Diodor. XVI 55). idem ad nuptias Cleopatrae filiae celebrandas Aegis ἀγῶνας τε μουσικοὺς μεγαλε πρεπεῖς ἐποίει καὶ λαμπρὰς ἔστιάσεις (Diodor. XVI 91), quos cui spectaturus esset, ipse in theatro occisus est (Diodor. XVI 93)³.

¹) De theatris Euboeicis cf. Wieseler l. c. p. 195 adn. 69. theatrum Chalcidense, cuius mentionem facit Dicaearch. Βίος Ἑλλ (fr. hist. Gr. ed. Müller II p. 260) Alexandri aetate antiquius fuisse veri simile est.

²) Chronici Parii locus, quo Timothei mors refertur, lacunosis est (l. 88, ep. 76): ἀφ' οὐ Τιμόθεος βιώσας ἔτη ΓΔΔΔΔ ἐτελεύτησεν ἐτ . . . , ώbi non ἐτελεύτησεν sed ἔτη supplendum esse monuerunt Bergk (l. c. II 539 adn. 54) et Dopp (de chron. Par. p. 41), ita ut Timothei mors anno alicui, qui medius est inter ol. 108, 3 et 105, 4, adscribenda esset. Flach, qui chron. Par. p. 34 Doppii coniecturam probavit, postea nihilominus Timothei mortem iterum ad ol. 105, 4 rettulit. de Suidae verbis (s. v. Τιμόθεος) diversas sententias protulerunt Wachsmuth (Daub de Suid. p. 429 adn.) et Rohde (Mus. Ehen. XXXIII 572).

³) Diodor. XVII 18 (Alexander) θυσίας τοῖς θεοῖς συνετέλεσεν ἐν Δίψῃ Μακεδονίᾳ καὶ σκηνικούς ἀγῶνας Διὶ καὶ Μούσαις, οὓς Ἀρχέλαος πρώτος κατέδειξεν; v. Dio Chrysost. or. II p. 73 R; cf. infra p. 73.

⁴) Theodorum Aristodemum Neoptolemum, tragediarum histriones, saepè in Macedonia versatos esse e Demosthenis orationibus satie constat (cf. Schäfer l. c. II 180 sq.). Anaxandridam, mediae comoediae poetam, Philippi certaminibus interfuisse tradit Hesychius s. v. Ἀναξανδρίδης (γετονως ἐν τοῖς ἀγῶσι τοῦ Φιλίππου τοῦ Μακεδόνος, δλυμπιάδι ρῆ) ubi probabiliter Gutschmid cf. Flach Hesychii Onomatalogii quae supersunt p. LXVII scribendum coniecit

Pauca sunt, quae de urbium Thraciarum nostra memoriam prodita sunt. Perinthus et Byurbes ante Philippi aetatem quam maxime florebat commissionibus musicis non carebant¹⁾. Byzantii citharoedii in decreto Atheniensium honorem Asclepiadis Byzantii facto, quod ultimis saec. (ol. 118, 2—120, 1) adsignandum esse Eustradiades et Ihaec legimus: χειροτονήσαι τὸν δῆμον τρεῖς ἀνδρας ἀφικόμενοι εἰς Βυζάντιον ἀξιώσουσιν τὸν δῆμον ψηφίσασθαι τὸν στέφανον ἀναγορεύσαι ἐν τῷ θεάτρῳ ἀγῶνι ε. q. s.; unde theatrum ibi commemoratum et ex iure ad antiquiora tempora referre possumus. Abderam citharistam profectum esse ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὸν τιθέμενο Machon (Ath. VIII 349 b). Cotyis quoque Thracius artifices musicos visitasse ex eis intellegimus, quae (Ath. III 131 a, Anaxandr. fr. 41, II p. 151 K.) dixi nuptiis cum Cotyis filia (ol. 99, 1 vel 2 = 383 v. celebratis (cf. Schäfer I. c. Beilage p. 142). denique Bosporano agonas quosdam institutos esse docet titulus (Dittenberger Syll. 103): Μῆστωρ Ἰπποσθένεος ὑπὸ ἀνέθηκε Ἀπόλλωνι ἀγωνοθετήσας, ἀρχοντος Παιρισάς καὶ Θεοδοσίης καὶ βασιλεύοντος Σινδῶν καὶ Μαϊτῶν πάντα et Stratonicum diu apud Paerisadem Ponti regem cognoscimus ex Ath. VIII 349 d.

δλυμπιδδι ρισ, ita ut ea ipsa certamina Aegensia, in quibus fectus est, intellegenda essent. de theatris quinto quartoq; Pellae Dii extractis cf. Wieseler I. c. p. 196 adn. 73.

¹⁾ προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγώνι Byzantii et Perinthii Atticunt in decreto illo Demosth. orationi XVIII 90 sq. inserto, ficticum, sed a falsario non prorsus imperito confectum est. adsignandus sit titulus Perinthius, quem nuper edidit Mor epigraph. Mittheil. a. Oesterreich VII 2 p. 215 n. 88: ἔδοξεν τῶι (δῆ)μῳ· Ποσειδ(ί)νιος Διοσ(κο)ρίδου δ ἀγωνοθέτης εἴπερ θών ἐπὶ τὴμ βουλ(ὴν)... IN Ἀθηναῖον τὸν τραγῳδὸν.... ΤΕ(?)...; certe satis antiquus is esse videtur.

²⁾ Διονυσίων δ ἀγών in titulo Abderitano saec. II. a. ratur Bull. de corr. hell. III 47 (Dittenberger Syll. 228). Lyarchelaum quendam tragoeundum, cum Euripidis Andromacharum animos miro modo concitavisse narrat Luc. Quo modo h

is, quae ad Europam
ad sollemnia, quae in-
ntur, examinanda tra-
qua florebant, Deli e-
tulis et scriptorum loc-
bus temporibus in hac
i essent, inde a bell-
liacos minoris momen-
III 104, 6: τοσαῦτα
αι μεγάλη ξύνοδος καὶ
ροὺς οἱ νησιῶται καὶ
τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰ π
enim singulae insu-
lum misisse, qui Apoll-

Perieg. 527 sq.; qua-
trabo X 485: αἱ περι-
θεωρούς τε καὶ θυσίας
| συνάγουσαι μεγάλας.
quoque tempore mitti-
rum dedicationes con-
(ν δείνων θεωρῶν). ne-
m quoque antiquitus
ἐπὶ δὲ Φίντα τοῦ Συ-
; Δῆλον θυσίαν καὶ ἡ-
ις Δηλιακὸν παιάνα sci-
letur poeta initio Isth-
νεμεσάσσοι Δᾶλος, ἐν δ
ς Ζεύξεω τέλος καὶ τὸν
α σὺν ποντίοις ἀνδρά-
igitur tempore et epo-
m composit, quod cho-
us caneret, antequam in
saeculo quarto Ipnero

Pronomus tibicem Theba
(Pana. VIII 12, 4).

sum (PLG¹ I p. 482), alii a
ν τὸ Δηλιακὸν ποίημά φ
τας ἐν ταῖς πατρίσιν, οι
ταν.

Delum misisse docet titulus nuper repertus (ed. F. ital. di antichità class. vol. I punt. II p. 208 l. 37 παισὶν εἰς Δῆλον | στεφανωθεῖς | ὑπὸ τοῦ δήμου | ἀνέθηκεν | τὸν στέφανον | τῷ Ἀπόλλωνι | δραχμέ ad Thucydidis locum, unde profecti sumus, redesar ibi auctor gravissimus Athenienses anno ol. 88, 3 veteres agonas instaurasse, ita ut quinto quoque anno celebrarentur¹). belli Peloponnesiaci temporibus ab Atheniensibus summo cum splendore acta sunt; bris fuit Niciae architheoria Deliaca (ol. 90, 3 = cf. Plut. Nic. 3, Boeckh Staatshaush. II 82. 96. etyponum Deliacorum, quae post alios nunc optime CIA II 814, fr. a. vv. 31—40 inter pecunias expeditae: τρίποδες νικητήρια τοῖς χοροῖς καὶ τῷ ἔργῳ ἀρχεθεῶροις. Τ | εἰς κομιδὴν τῶν θεωρῶν καὶ μάχων | Φίλωνος Ἐρμείψ τριηράρχων ΤΧ. quae cum secuti alii homines docti (Hicks Historical inscriptions Syll. 70) ad sollemnia maiora sive permanentia Thargelione tertii cuiusque olympiadis annos rettulissent, Koehler e novo lapidis fragmento (b), edidit, annua sollemnia, quae inde a Thargelione ad Scirophorionem a. ol. 101, 2 (375/4 a. Ch. significari demonstravit (p 279), ita ut facile nimirum pluribus architheoris pecuniae erogatae et praeterea Deli chorus victoribus tripodas praemii titulo docemur. in novo deinde horum actorum rationes pecuniarum acceptarum et impensarum Scirophorione a. ol. 101, 2 usque ad initium a. tinentur, haec legimus vv. 26—35:

ἀπὸ[τούτου τάδε ἀνηλώθη· εἰς Ἱερὰ τὰ κατὰ μὲν θλα καὶ γυμνικῆς καὶ καὶ σαλπικτεῖ καὶ κῆς] quae propter mentionem musici et gymnici certarum pentaeterica spectare Koehler censuit p. 280. acci quo saeculo tertio Deliaca certamina habebantur, titulorum serie, quam edidit Hauvette-Besnau.

¹) Atheniensium chori Deliaci commemorantur in ed. Porson. 670): ἐπιώνυμος δρχων . . . ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῶν δλλαχόσε πεμπομένων Ἀθήνηθεν χορῶν.

hell. VII 103—125¹⁾. in quibus postquam enumerati sunt choragi, qui Apolloniis et Dionysiis (παιδῶν, τραγῳδῶν, κωμῳδῶν) liturgiam subierunt, praemissis verbis: καὶ οἵδε ἐπεδεῖξαντο τῷ θεῷ, recensentur tragoeidi comoedi tibicines eitharoedi, quibus nonnumquam etiam κιθαριστῆς aut ψάλτης aut δαψῳδός aut θαυματοποιός adduntur. num vero omnia haec certamina iam ante Alexandri aetatem agi solita sint, dubitari potest. sed iam saeculo quarto singulorum quoque musicorum agonas hic habitos esse confirmare videtur titulus, quem S. Reinach Bull. de corr. hell. VIII 170 edidit: Δέρκων | Ἀθηναῖος | τοὺς κιθ[αριστὰς] . . . ubi verbum νικήσας post Ἀθηναῖος supplendum esse videtur. choragiae quoque institutum, quod Deli fuisse praeter titulos antea adlatos multi alii posterioris aetatis demonstrant²⁾, sine dubio ad antiquiora quoque tempora licet referre. atque haec et alia Atheniensibus auctoribus facta esse quam maxime veri simile est.

In Ceo insula antiquitus poesim choricam viginisse iam antea vidimus. ac post Simonidem hic versatum esse Bacchylidem chorosque docuisse satis veri simile est; neque inepte hoc referendum esse coniecerunt huius epigramma (fr. 48 B. Anth. VI 313):

Κούρα Πάλλαντος πολυώνυμε πότνια Νίκα
πρόφρων Κραναιδῶν ἴμερσεντα χορὸν
αἰὲν ἐποπτεύοις, πόλεας δ' ἐν ἀθύρμασι Μουσᾶν
Κηῖω ἀμφιτίθει Βακχυλίδη στεφάνους.

in cuius versu altero pro Κραναιδῶν (Meineke), quod stare nequit (cf. Bergk l. c., Wilamowitz Herm. XX 70 adn. 1), probabiliter Bergk et Hecker Καρθαιέων scribendum esse censuerunt. ac sine dubio epigramma ad certamina chorica spectat, quibus Bacchylides interfuit. Carthaeae autem in primis Apollinis cultus florebat. certe Pythia Carthaeae acta virginumque chori in populari illa narratione commemorantur, quam memoriae tradidit Anton. Liberalis Met. 1.

¹⁾ Tituli sunt annorum 286. 284. 282. 281. 270. 267. 265. 261 . . . 208, ad quos nunc accedit titulus anni 172, quem edidit P. Paris Bull. de corr. hell. VIII 147 sq.; sollemnia igitur illa quotannis commissionibus musicis celebrabantur.

²⁾ cf. titulum, quem edidit S. Reinach (Bull. de corr. hell. VII 370), supplevit Dittenberger (Histor. u. philol. Aufsätze Ernst Curtius gewidmet 1884 p. 301):

Πάντα χορηγήσας Πρ[επ]εφ[ήμ]ησον παῖς Κριτόδημος
πάντα δὲ νικήσας ΑΝ . . . ΤΟ . . . Σ ἀνέθηκε.

cf. etiam titulum Bull. de corr. hell. VI 74 sq.

neque solum ad Apollinis Deliaci sollemnia choros mise
thaeenses, sed etiam domi puerorum virorumque chori :
ornabantur. sic in titulo saeculo quarto exeunti adsignari
nuper edidit Halbherr (Mus. ital. di antich. class. I, 2 p.
l. 48) haec legimus: παρὰ χορηγοῦ | τῶν ἀνδρῶν | Ἀρετ
στέφανον ἐλάβομεν: Η, παρὰ χορηγοῦ | τῶν παιδῶν
τὸν | στέφανον ἔ(λα)βομεν: Η; cf CIG 2363.

Minoribus quoque in insulis hac aetate choragiae i
valuisse Siphni exemplum demonstrat; cf. Isocr. XVIII 36
simile est etiam in ceteris insulis sollemnia illa, quae
aetate his locis celebrata esse cognovimus, quinto quartoq*ue*
commissionibus musicis ornata fuisse, dico Dionysia Im
Naxi Coi Astypalaeae Pari¹⁾ Syri Amorgi²⁾ Teni aliisq
sulis, Posidonia Teni, alia³⁾. in primis autem in eis ini
artiore vinculo cum Athenis coniunctae erant veluti
Lemni dies festos Dionysiorum Atticorum modo celebri
consentaneum est. sic Hephaestiae in insula Lemno
populo decretas Διονυσίων τραγῳδῶν τῷ ἀγῶνι καὶ ἐν το
ἀγῶσιν οὓς ἡ πόλις τίθησι renuntiatas esse scimus ex tit
tertii (CIA II 592), sic Myrinas in oppido eiusdem ins
saeculo quarto decernunt ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα Διονυσίων
τραγῳδοῖς δτι ... στέφανοῦσι (Bull. de corr. hell. 1885
54 n. 3)⁴⁾.

In Lesbo insula Mytilenaeorum magna sollemnia i
Ἀπόλλωνος Μαλδεντος celebrata esse ex Thucydidis testimoniis

¹⁾ In duobus titulis Pariis quinto a. Chr. saeculo non r
προεδρία decernitur (Ross Inscr. ined. II 147, 148).

²⁾ In titulo Minoae urbis, qui Ptolemaei III. temporibus e
corona pronuntiatur ἐν τῷ θεάτρῳ τῷ ἀγῶνι τῶν αὐλητῶν τοῖς⁵⁾ (Mitth. d. d. arch. Inst. I 837), eadem aetate agonothetae, chor
θεατρικοὶ commemorantur in titulo Aegialensi (l. c. p. 839 n. 8).

³⁾ Congesta sunt nonnulla de insularum sollemnibus ab C. I
Gottesd. Altert. § 65, quae collectio hodie quidem nullo modo
potest, neque in eis, quae adferuntur, ullum temporum discriminem

⁴⁾ In Thaso iam Hippocratis temporibus theatrum extitisse
Hippocrat. Epid. I 2; cf. autem Wieseler l. c. p. 195 adn. 70. i
insula Calymna reperto laudatur Aratocritus quidam, quod aedific
turum se promiserit δπως τοὶ μελικοὶ καὶ χορικοὶ ἀγῶνες συντε
τε θεοῖς καὶ τοῖς εὑρεγέταις (Newton Inscr. of. the Brit. Mus. II
sed nolo hic omnia eius generis testimonia, quae ad posterior
spectant, congerere.

noque quinto saeculo Myti
ur verba illius, qui An-
drovou dixit §. 77: οὐκ
οὐδ' ἡστίνος λειτουργίας ἡ
τόλις οὖτε Μυτιληναίων ἀ
ιθησιν. ad Antissaeorum D
io auctore (Staatsbaush. I

2, 6) referenda esse via
ἀγών τῶν ποιητῶν institu-
ivit (Plut. Pomp. 42), igno-
li certamen in Heraeis iam
usu fuisse videtur; cf. Ι
Ηραῖα Λυσάνδρια καλεῖν ἐι-
δίου καὶ Νικηράτου τινὸς
μνισαμένων ἐπ' αὐτοῦ τι
potuit, ut illud certamei-
onibus additum sit.

commemorantur Aen. Tact
tertio ineunti adscriben-
um praeterea aliarum in
saeculi III. et II. cogn
dissero temporibus, adfer
ae Graeciae aetate actae s
, regum Pergamenorum in
sint. veluti urbium Cret
et theatra commemorantu
zeterum iam antea in hac
esse ex eis intellegitur, qua
Strabo X 482, 484). in t
morantur et choragia²⁾ ei
quarti parte priore Rhodi
Rhodiisse demonstrat Strator
b: ἐν Ρόδῳ δ' ἐπίδειξιν π

populus decreto inter annos ξ
δι χοροστάτας δι δι εν[έων
]).

(saec. III) 278, Hellen. II 114
n. 12, Archäolog. epigr. Mi

ούδεις ἐπεσημήνατο, καταλιπὼν τὸ θέατρον ἔξηλθεν.. autem dignitate excellebat Ἡλιείων ἀγών, in quo mi certaminibus locum fuisse docet titulus saeculo qu scriptus (Eph. arch. ser. II 221). in insula Cypro, c tertio sedem artificum Dionysiacorum fuisse videmus² ab Euagorae temporibus musicis Graecis favisse vident Euag. 50), etsi nonnumquam eos ad se invitatos asperverant. ita Dorio tibicen Nicocreontis amicitia usi VIII 337 e), Stratonicus citharista apud Nicoclem versat donis ornatus tamen postea ab hospite interfectus VIII 352 d).

Idem, quod de insularum certaminibus dixi, val Asiae minoris diebus festis. communia illa Ionun Πανιώνια dico, bellorum ut videtur Persicorum aet translata sunt (Diodor. XV 49), qua in urbe magno c certamina celebrata esse videntur; cf. Thuc. III 104: εὐλαμ) Εύν τε γὰρ γυναιξὶ καὶ παισὶν ἔθεωρουν, ὥσπερ Ἐφέσια Ἰωνεῖς, καὶ ἀγῶν ἐποιεῖστο αὐτόθι γυμνικὸς κ cf. Dion. Halic. IIII 25. praeter Ἐφέσια in Dianaee Dionysia quoque Ephesi spectaculis celebrata esse tituli quibus coronas publice decretas modo Ἐφεσίοις ἐν (Hicks Hist. inscr. 151, a. 300 a. Chr.) modo Διονύσῳ θεάτρῳ (Hicks l. c. 150, a. 302 a. Chr.) pronuntiatas Ephesios «dedicato templo Dianaee» praemiis proposit certamen in honorem Dianaee instituisse Macrobius n: in quo Timotheum mille aureorum praeinum reportas Aetoli versus a Macrobio citati testantur. citharoedori Ephesi saepius habitas esse etiam e Machonis versibu 349 e) colligere possumus. Smyrnaeos iam antiquissimi in Bacchi honorem dies festos egisse docet Herod. I siorum Dionysia commemorantur a Diodoro XIII 104 in vicinia Miletii Διδύμεια vetustissima in Apollinis l bantur (cf. Paus. VII 2, 4), quorum agones et aq

¹⁾ Fugit hic locus viros doctos (Welckerum l. c. p. 12° l. c. p. 191 adn), cum theatrum a. demum 316 (Diodor. XVII commemorari dixerunt. adde quod theatri huius mentio prae Dem. 21, quem locum item uterque neglexit.

²⁾ CIG 2619, 2620, Le Bas-Waddington l. c. 2793. 2794. Cesnola Cyprus (1877) p. 413 n. 2.

³⁾ Tituli choragici Miletii servati sunt CIG 2868, Rev. arc

saepius nominantur (CIG 2881 sq.). Ery^o, Bas Asie min. 39, Hicks. I. c. 70), intr^o (Le Bas. I. c. 40, Dittenberger Syll. 84° decreverunt. Teiorum sollemnia cognoscitissimo, quo execrationis formulae con*u*l IGA 497, Hicks I. c. 36, Cauer Del.^o 480 ipto (Kirchhoff Studien z. griech. Alphab^o νες τιμουχέοντες τὴν ἐπαρὴν μὴ ποιήσεισ^o τῶγδωνος Ἀνθεστηρίοισιν καὶ Ἡρακλείοισι^o ξεσθαι. Prienenses Alexandri temporibus Νύμφωνα Πρωτάρχου [τοῖς πρώτοις? Δις τριῶδων (Hicks Journ. of hell. stud. III 237 ἀνήγγυριν, quae ἐν τῷ Ἱερῷ τοῦ Διὸς το^o; cognovimus e titulo anni 355/4 (CIG 2691° n. 97, Dittenberger Syll. 76, Hicks His^o, quo Maussollus sedem regni sui transiit nortuum Artemisiam in eius honorem oratione^o corum certamen instituisse scimus (c^o). in primis autem in Cariae urbibus certagones chorici viguisse videntur. ita in reperto (Bull. de corr. hell. V 212) in legimus: ἀναγγεῖλαι τὸν στέφανον ἐν το^oρῶτον ἄγη χορικοὺς ἀγῶνας τῇ δεύτερο in titulo Iasensium (CIG 2671, Hick exandri temporibus coronam quandam εὐκλίων τῇ πρώτῃ renuntiare iubetur. Quoque Asiae minoris urbibus Graecis com^o s esse inde colligi potest, quod iam quart^o be Bithyniae, et Abydi theatra commemo^o 91, (Arist.) Mirab. auscult. p. 832 B.).

Capu

De certaminibus music nde ab Alexandri temp aetatem ce

Alexandri aetate ut omnes
nam maxime immutatae sunt, si
liter instituta esse consentaneum
rimas egerant partes urbes di
gnobiles aut haec demum aetate
eoperunt ac primarium occupa
uae antea vigebant studia lib
musicae opes secuntur, artifices
avore. neque iam Athenae ut an
tique Graeciae quae proprie dici
nae in Macedonia Asia Aegypto
ocantur regiis. hic igitur poe
nulto magis quam antea terras
ervagari solent. quae res optimi
aco reperto (ed. Rhusopulos Epl
ractavit Koehler Mus. Rhen. XI
ateribus inscriptus ita, ut nome
xaratum sit, singulorum sollemi

I (in fronte) Νικοκλῆς 3/

Πλαν
τὰ μ

Πύθια Πύθια Πύθια ·

Λή
διθυ,

Ἡλίεια Βασίλεια Ἀ

α¹⁾) Ἐκατόμβοια Ισθμια Βο
πρώτος ἐν Μ

exeunte saeculo quarto vixisse eund
num citharoedum²⁾), cuius sepulc
37, 2: καὶ Νικοκλέους Ταραντίνου (ε
ης κιθαρῳδῶν ἀπάντων ἦλθεν), acut
itur non modo Graeciae musicis cer
, sed in Macedonia quoque, in Aeg
sivit. neque vero posteriore aetate in
ebrari desierunt, immo numerus
minutus esse videtur; sed vetus ille d
la nobilis: iam enim praeterierant τε
geniosissimi musici artes suas ad su
bit iam aurea artificum Dionysiacoru
qui non tam ingenio, quam di
vitamque degebant in certaminibus
e reportatis alebantur. hos, cum a
nique abduxissent, societas inire
mibus rebus conjuncti consulere
nt³⁾. atque ita explicandum est,
in omnibus fere vel minorum urbium
musicarum generibus locum finisse

t videtur, supplendum est.

ie aetate citharoedi, ut saeculo antea Ti
> docuerunt.
it filium huius Nicoclis esse Aristoclem il
Antigonom Gonnatam favisse Antigonus
'Αντίγονος . . . ἔπεισεν αὐτὸν συγκωμ
θαρῳδόν, οὐ σφόδρα ἡρα δ βασιλεύς, cf. D
nos p. 117). huius Aristoclia diacipulum
s commemorat Hist. mir. 169 (Wilamowitz
e artificum Dionysiacorum collegiis Fou
im apud Graecos (1873), Lüders Die diony
mment. de coll. artific. scaenic. Attic. (

ultimis his annis tituli haud pauci repe
rebus quibusdam iudicium proferre possu
curatus tractare satisque habeo ea, quae ac

antea nisi in summis Graecorum sollempnibus musicae coniunctae non fuissent. etenim collegia ad certamen aliquod agendum eis singuli sodales, tragoedi comoedi praecitharoedi¹⁾ alii multi, quorum nonnulli gloriabantur. et cum iam medio saeculo auctoritate floruisse videamus ceterosque artifices aliquo modo inter se consociato summa incrementa artificum collegia in aetate cepisse videntur. atque Alexander ipso commissionibus musicis²⁾; cf. Plut. Alex. 4: πρὸς τὸ τῶν ἀθλητῶν γένος ἀλλοτρίως ἔχει ἀγῶνας οὐ μόνον τραγῳδῶν καὶ αὐλητῶν διαφῳδῶν..., eiusque in primis exemplo in reportatae aliique felices eventus certaminis celebrarentur. ita post Thebas captas, angrederetur, Dil agonas in Iovis Musarumq; splendore instauravit³⁾. celeberrima deinde ex Aegypto reversus Tyri instituit; cf. P. fort. II 2⁴⁾. accuratius praeterea edocti quibus nuptias Susis celebravit. narrat enτῶν περὶ Ἀλέξανδρον ἱστοριῶν (Ath. ποιοὶ δὲ ἦσαν διαπρέποντες, Σκύμνος Ταῦρουαῖος Ἡράκλειτός τε ὁ Μυτιληναῖος

¹⁾ cf. tit. Le Bas-Waddington As. min. 281 (titulus nuper Ptolemaide in Aegypto reperto, qui exaratus est (Bull. de corr. hell. 1885 p. 132 sq.) enumerantur praeter poetas et histriones: κιθαροδιδοσκαλος, αὐλητῆς τραγικός, σαλπικτῆς.

²⁾ Welcker l. c. p. 1259 sq., Lüders l. c. p.

³⁾ Diodor. XVII 16: θυσίας μεγαλοπρεπεῖς Δίω τῆς Μακεδονίας καὶ σκηνικούς ἀγῶνας Διὶ πρῶτος κατέδειξεν· τὴν δὲ πανήγυριν ἐφ' ἡμέρᾳ τῶν Μουσῶν ἐπώνυμον ἡμέραν ἀναδεῖξας, Αρρ. Απ. τὴν θυσίαν . . . ξένισε καὶ τὸν ἀγῶνα ἐν Αἰγαίῳ Welckerum (p. 1277 adn. 87), quem Lüders secundum Arriani narrationem Diodori verbis praet. p. 196 adn. 73. neque vero verba ἐν Αἴγαλαις ηὔπειριας, sed Arriani error statuendus.

⁴⁾ ἀγῶνες χορῶν ab Alexandro instituti Plutarcho Alex. 67.

δὸς Ἀλεξις Ταραντῖνος· παρῆλθον δὲ καὶ ψιλοκίθαρισταί, νος Μηθυμναῖος, Ἀριστώνυμος Ἀθηναῖος, Ἀθηνόδωρος Τήιος· ώδησάν τε Ἡράκλειτός τε ὁ Ταραντῖνος καὶ Ἀριστοκράτης αῖος· αὐλῶδοὶ δὲ παρῆλθον Διονύσιος δὲ Ἡρακλεώπης, Υπέρ-Κυζικηνός· παρῆλθον δὲ καὶ αὐλῆται, οἱ πρῶτον τὸ πυθικὸν αν, εἴθ' ἔξῆς μετὰ τῶν χορῶν Τιμόθεος, Φρύνιχος, Καφισίας, ιντος, ἔτι δὲ Εὔιος δὲ Χαλκιδεύς· καὶ ἔκτοτε οἱ πρότερον μενοὶ Διογυσοκάλακες Ἀλεξανδροκάλακες ἐκλήθησαν, διὰ τὰς ὡρῶν ὑπερβολάς, ἐφ' οὓς καὶ ἡσθη ὁ Ἀλέξανδρος. ὑπεκρί- δὲ τραγῳδοὶ μὲν Θεσσαλὸς καὶ Ἀθηνόδωρος καὶ Ἀριστό-ι, κωμῳδοὶ δὲ Λύκων καὶ Φορμίων καὶ Ἀρίστων· παρῆν δὲ ασύμηλος δὲ ψάλτης. (cf. Ael. V. H. VIII 7). *similibus spectacu-eprius post magnos peractos labores militum animos relaxare* t Alexander (cf. Arr. Anab. II 5, 8, III 6, 1, VI 28, 3, VII 1), *atque extremis vitae suae diebus Ecbatanis splendidissima* ut certamina, ad quae celebranda tria milia artificum ex a conuenierunt¹⁾.

Alexandri exemplum qui ei successerunt in singulis terris reges sunt. ita Cassander ol. 116, 2 (315 a. Chr.) Nemeorum in sol-
cūs ipse agonothetae munere functus est (Diodor. XVIII 64), An-
s ol. 119, 3 (302 a. Chr.) Antigoneis magnos agonas instaura-
πάντοθεν ἀθλητάς τε καὶ τεχνίτας τοὺς ἐπιφανεστάτους ἐπὶ
οις ἀθλοῖς καὶ μισθοῖς ἥθροίκει· ὡς δὲ ἤκουσε τὴν Λυσιμάχου
τὸν καὶ τῶν στρατηγῶν τὴν ἀπόστασιν, τὸν μὲν ἀγῶνα διέλυσε,
τὸν ἀθλητᾶς καὶ τοῖς τεχνίταις ἀπέδωκε μισθοὺς οὐκ ἐλάττους
τίων ταλάντων (Diodor. XX 108). Demetrius Poliorcetes Argis
orum sollempnibus praesedit, cum Deidamiam uxorem duxit
Demetr. 25), atque ol. 122, 3 (290 a. Chr.) Delphis ab
s occupatis ipse Athenis Pythiorum sollemnia celebravit
Demetr. 40²). Ptolemaeos quoque eorumque in numero in
Philadelphum in Aegypto more Graeco certamina musica
uisse et artificibus Dionysiaca quam maxime favisse satis-
t.³).

¹⁾ Numerum artificum et Arr. An. VII 14 et Plat. Alex. 72 tradiderant, rebus non plane inter se consentientes.

²⁾ τῶν δὲ Πυθίων καθηκόντων πρᾶγμα καινότατον ἐπέτρεψεν αὐτῷ
δ Δημήτριος· ἐπει γάρ Αἰτωλοὶ τὰ περὶ Δελφοὺς στενὰ κατεῖχον, ἐν
ις αὐτὸς ἤγε τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν πανήγυριν, ὡς δὴ προσῆκον αὐτόθι
α τυμᾶσθαι τὸν θεόν, cf. Bergk PLG⁴ III p. 674.

³⁾ cf. Ath. VII 276 b, Theocr. XVII 112 sq., Vitruv. de arch. VII
4: ‘Ptolemaeus ... Musis et Apollini ludos dedicavit et quemadmodum

Necesse igitur erat certis legibus stabiliri illas artificum societas, ut semper parati essent ad subeunda certamina aliqua de causa instituta. inde a tertii saeculi initio vix ullus erat poeta aut musicus aut histrio, qui non collegio cuidam artificum adscriptus esset. quorum collegiorum primum Athenis institutum esse satis veri simile est¹⁾; tertio saeculo in Asia minore²⁾, in Aegypto, in Cypro³⁾ similia inveniuntur collegia; initio alterius saeculi primum nominatur collegium τῶν ἐν Ἰσθμῷ καὶ Νεμέᾳ τεχνιτῶν⁴⁾. ac minora etiam in singulis urbibus sodalicia extiterunt⁵⁾, quae nonnumquam maiorum collegiorum partes fuisse videntur. itaque ubique fere, ubi certamina musica hac aetate celebrata esse dicuntur, artifices Dionysiaci commemorantur, ita ut raro singuli poetae et musici, qui casu convenerant, plerumque sodales unius collegii, nonnumquam plurium quoque collegiorum

athletarum sic communium scriptorum victoribus praemia et honores constituit⁶⁾. pompam Dionysiacam Callixenus Rhodius ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ Ἀλεξανδρείας describit (Ath. V 198 b), in qua ἐπορεύετο Φιλίσκος ὁ ποιητὴς ἱερεὺς ὃν Διονύσου καὶ πάντες οἱ περὶ τὸν Διόνυσον τεχνῖται. quantum haec collegia tota Aegypto floruerint, demonstrant tituli τεχνιτῶν τῶν περὶ τὸν Διόνυσον καὶ θεοὺς ἀδελφοὺς Ptolemaide reperti (Bull. de corr. hell. 1885 p. 132 et 140), in quorum priore collegii sodales enumerantur hi: τραγῳδιῶν ποιηταὶ duo, κωμῳδιῶν π. duo, ἐπῶν π. tres, κιθαρῳδός, κιθαριστής, δρυμοτῆς, τραγῳδός, κωμῳδοὶ sex, συναγωνισταὶ τραγικοὶ quattuor, χοροδιδάσκαλος, αὐλητής τραγικός, σαλπικτής, σκευοποιός.

¹⁾ Sauppe l. c. p. 4 veri simile putat iam medio saeculo quarto artifices Athenienses sodalicio aliquo coniunctos fuisse. primum οἱ περὶ τὸν Διόνυσον τεχνῖται Athenis ita, ut collegium eorum extitisse colligas, nominantur in conclamato illo Amphictyonum decreto CIA II 551 (paucis ut Koehlero videtur annis post 279 scripto).

²⁾ Lüders l. c. p. 75 sq.; τὸ κοινὸν τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν τῶν ἐπ' Ἰωνίας καὶ Ἐλλησπόντου (CIG 3067, Lüders p. 177 n. 83, Froehner Inscr. d. Louvre n. 67), cum Eumenis temporibus Delphicis Thespiacis Thebanis ludis interfuisse dicatur, sine dubio iam diu Tei vigebat, antequam ad certamina in Graecia obeunda invitaretur.

³⁾ De artificibus Aegyptiis cf. p. 74 adn. 3, de Cypriis p. 69 adn. 2.

⁴⁾ CIG 3068 C (Lüders p. 180 n. 86); cf. CIA II 552 b, Le Bas-Foucart Voy. II 116 a, Ephem. arch. ser. II (1874) 443, Bull. de corr. hell. IV 335. incerta sunt, quae leguntur in titulis CIG 1689 (Le Bas II 842), Keil Syll. p. 80 (Le Bas II 504).

⁵⁾ τὸ κοινὸν τῶν π. τ. Δ. τεχνιτῶν τῶν ἐν Θήβαις commemoratur in titulo posterioris aetatis CIG 1600 (Mitth. d. d. arch. Inst. III 139, Kaibel Epigr. Graec. 876), τὸ κοινὸν τῶν τεχνιτῶν τῶν ἐν Ἀ[θήναι]ς CIA II 552 c.

s inter se de praemissis pr

uius aetatis agonibus cogn
i. et de Atheniensium Delph
curatiis comperta habemus.
. antea autem necesse vid
teris Graeciae quae propri

iviti artifices Dionysiacos
em eorum partem minim
st; cf. Plut. Cleom. 12: ο
ιελείας μεγάλας ἡθροισε...
ας ἐκ Μεσσήνης διαπορευο
τῇ πολεμίᾳ καὶ προθεὶς ἀπ
ν ἔθεῖτο καθήμενος, οὐ δει
nat. anim. XI 19: Παντα
ῆς Σπάρτης ἐλθεῖν τοὺς ἐ^ν
σον τεχνιτῶν, εἴτα κάθημε
ἀσθη. ex priore loco si
exente artifices musicos
ythera insula edocemur. Gy
eculi primi parte priore scri
(berger Syll. 255). in notissi
Andaniam habita spectat
Syll. 388), l. 68 θέατρον, l.
ιαεο imperantur: τεχνιτῶν ε^ν
κατ' ἐνιαυτὸν τοὺς λειτουρ
γίοις αὐλητὰς καὶ κιθαρισ
ρχοντας...; cf. l. 98. titulus
Le Bas-Foucart II 329) ple
pter Dionysia (cf. Ath. III
commemorata hoc loco pra
Arcadia ἀγῶντῶν Ἀλεσίω
68, Le Bas-Foucart II 34
5). ad alias Tegeatarum
Inscr. of the Brit. mus.
us certaminibus institutis
tur; cf. Diodor XXVIII 18
καὶ ὅμνους κατέδειξεν φύειν
1864 p. 204, CIG 1536,

II 331, Dittenberger Syll. 210). quanto studio in omnibus i
urbibus poesis chorica culta sit, testatur Polybius III 20,
Elei in titulo quedam post Alexandri aetatem scripto (Arc
XXXIII 183 sq. n. 4) Damocerati Tenedio decernunt προε
τοῖρ Διονυσιακοῖρ ἀγώνοιρ.

Iam vero antequam ad Argolidis urbes transeam, iterum
de Isthmiorum et Nemeorum celebratione praemittenda sun
hac aetate non modo gymnica et equestria, sed musica
fuisse certis testimoniis evincitur. neque vero ante Alexandri
has commissiones musicas additas esse puto. in titulo enim
commemorato, quo enumerantur Nicoclis citharoedi victoria
quoque verba leguntur: Ἰσθμία πρῶτος. quae verba nulli
ita possunt explicari, ut statuit Breuer I. c. p. 13, cum diceret
Ἰσθμία πρῶτος hoc quidem in festo plures coronam accepisse
nam in Panathenaeis quoque plura praemia proposita fuisse
neque veri simile est Pythiorum certamina musica minus m
acta esse quam Isthmia; attamen victoriis ibi reportatis ta
in hoc titulo addita non est. accedit, quod, etsi plura praem
stituta sunt in certamine quodam, tamen semper unus solu
natur vicer, eum dico, qui summum praemium reportavit.
Hv enim idem est atque ἐνίκα (cf. Madvig Kl. phil. Sehr.
qui autem secundum obtinet locum, habet quidem, quo co
se, sed victoriae gloria non fruitur. homini igitur Graeco ut
id in mentem venit, ut victoriis suis numeros πρῶτος, δ
hoc sensu adscriberet; nam cum vicit, πρῶτος ἐγένετο: si δ
non vicit. quae cum ita sint, verba Ἰσθμία πρῶτος, ita
explicari posse videntur, ut Nicoclem omnium hominum
citharoedia in Isthmiorum sollemnibus viciisse statuamus pri
in Isthmiis citharoediae certamen illud fuisse, in quo Nic
certavit et vicit. ita Iasensis quidam CIG 2682 dicitur νική
περίοδον ἀνδρῶν δόλιχον καὶ τὰ ἐν Ρώμῃ Καπετώλια πρῶ
θρώπων: primus scilicet vicit in certaminibus Capitolinis a
tiano a. 86 p. Chr. institutis (cf. Boeckh CIG III p. 751 b); c
CIA III 129. iam cum Nicoclis titulus, qui aut post Nicoclis
aut post magnam quandam eius victoram positus est, ex i
judicio a. fere 310 scriptus sit, victoriae autem ab eo re
eum plus viginti annos certaminibus interfuisse demonstrare
enim eius victoriae Pythicae enumerantur), intra annos 340 (i
et 310 a. Chr. citharoedorum certamina ceteris Isthmiacis a
addita esse necesse est. cum porro pro certo adfirmari po

ediam non exclusuros fuisse, si alia certaminum mis-
admisissent¹), omuino agonas musicos non a
um quartum in sollemnibus Isthmiacis habitos e-
pus²).

em, qua prima Nemeae certamina musica hal-
am nullum nobis praesto est indieum. certe
victiarum indice Nemea non nominantur, sive q
eis ludis citharoedorum agones nondum in usu er-
aliquo artifex ille praeclarissimus numquam in-
tavit. prima autem musicarum in Nemeis com-
fit saeculo tertio exeunte, eo tempore, quo Ph
summo magistratu fungebatur³), cf. Plut. Philop.
50, 3: μετὰ δὲ οὐ πολὺ ἀγόντων Νέμεια Ἀργείων
κιθαρῳδῶν τῷ ἀγῶνι διοικούμενην παρών· Πυλά-
του μὲν ἀνδρὸς γένος, κιθαρῳδοῦ δὲ τῶν ἐφ' αὐ-
τῇ ἀνηρημένου Πυθικὴν νίκην, τότε ἄδοντος Τιμοθέ-
ισίου Πέρσας καὶ καταρξαμένου τῆς ψδῆς.... ὅπερ
ἴμενα τὸ Ἑλληνικόν. saeculo altero et primo a. C.
ica in utrisque sollemnibus usitata fuisse eo deinde
magnum quoddam artificum collegium τὸ κοινὸν
ιστον τεχνιτῶν τῶν ἐξ Ἰσθμοῦ καὶ Νεμέας inde noi-
nios tamen ludos semper primum obtinuisse loc-

im et tubicinum certamina iam antea potuerunt institui. e-
nicis certaminibus addita esse ludorum Olympiacorum den-

s Hermionensis qui „αὐλῳδός τε καὶ ἐν κυκλοῖσι χοροῖ
eportavit (CIG 1212, Kaibel Ep. Gr. 926), παρὰ Πειραιή
gloriatur (v. 4).

a. quarto (aestati anni 205 a. Chr.) Droysen (Herm. XXX
gk (PLG⁴ I 16) has res gestas adsignant. nihil de ei
hil. XXXIII 52. ad priorem saeculi tertii partem referei
Hermionensis victoriae, si recte Kaibel Ep. Gr. 926 l. 8
τε et vera sunt ea, quae de Soteriorum catalogorum ac-

llegium ultimis duobus a. Chr. saeculis quam maxime flor-
iales eius locis diversissimis ludos celebravisse compar-
Argis (a. 113 a. Chr., Le Bas-Foucart II 116 a: τὸ κο-
χνιτῶν τῶν ἐξ Ἰ. καὶ Ν. τῆς ἐν Ἀργείων συνόδου), Tl
II. IIII 835: τὸ κοινὸν τῶν π. τ. Δ. τεχνιτῶν τῶν ἐξ Ἰ.
ν. δὲ ἐν Θήβαις), Opunte (Ephem. arch. ser. II [1874] n.
Δ. τεχνίταις ἐξ Ἰ. καὶ Ν. συντελούσιν δὲ ἐν Ὁποῦντι).
les Tei quoque versati sunt Cratonis tubicinis tempor-

inde potest colligi, quod in ipsorum artificum titulo 1 decretum fuisse legimus: δπως ἐν τοῖς Νεμείοις ἐν τῷ τυμνικῷ ἀνακηρυχθῆ τὸ κήρυγμα τόδε (Le Bas-Foucart V a. 113 a. Chr.)¹⁾.

Haec igitur sunt, quae de communibus Graecis dicenda esse putabam²⁾. singulas praeterea Argolidis urbibus sollempnia consentaneum est. Argis Heraea (erant atque Hecatombaia, cf. schol. Pind. Olymp. VII fidentissime acta esse videntur. id quod iam eo intell. Demetrius Poliorcetes (Plut. Demetr. 25) et Philippus rex (Liv. XXVII 30, 9) eorum ludorum agonothetae adde quod Cassandra quendam, Menesthei filium, q alterius parte priore populi Graeciae variis honoribus Argivorum quoque urbs honoravit χρυσῷ στεφάνῳ καὶ τοῦ Διός τοῦ Νεμέου καὶ τῆς Ἡρᾶς τῆς Ἀργείας. (C. Zeit. 1855. p. 34 sq., Le Bas-Waddington As. min. 173

(CIG 3068 C) et in Amphictyonum decreto saeculo altero ex commemorantur (CIA II 552 b). quod in titulo Delphico p CIG 1689 supplendum esse dixerunt τὸ κοινὸν τῶν τεχνιτῶν τὸ καὶ Νεμέαν συντελούντων probandum esse nego: immo collationis citatis conicias scribendum esse τὸ κοινὸν τῶν τεχνιτῶν τὸ [καὶ Νεμέαν, συντελούντων δὲ ἐν . . .] (cf. CIG 2529: λέπι Νέμεα καὶ Πύθια). sed in titulo Thebano (Keil Syll. p. 80, Le Bas in quo Leake haec verba legit:τῶν εἰς Ἰσθμ[ὸν καὶ] Πιερίων..., num re vera pro Πιερίων legendum sit Νεμέαν (Foucault. p. 27), quamvis haec coniectura quam maxime adrideat, tam rato haberi nequit.

¹⁾ Videntur eius modi praeconia semper sollemnium initia gymnica certamina etiam Isthmiis praecessisse demonstrare videtur (de Isthmiis a. 196) XVIII 40, 4: ἀθροισθέντος τοῦ πλήθους εἴτι τὸν δγῶνα, προελθών δὲ κήρυξ..; Graecorum enim libertas ante certaminum initium; cf. Liv. XXXIII 32, 4.

²⁾ Isthmiorum et Nemeorum celebrationes saepius a rei scriptoribus commemorantur; cf. Polyb. V 101, XI 26. Liv. XXVI 41. Plut. Arat. 28, Cleom. 17. de Nemeorum agonothetis cf. Kr. Bergk PLG⁴ I 17 sq., Unger Acta acad. Monac. 1879, 2 p. 165 post Corinthum a Mummio deletam praesidebant Sicyonii, cf. P.

³⁾ Nicocreontis regis Cypri statuam Argivi dedicaverunt Heraeorum praemia aes Cyprus donaverat; cf. titulum apud Ro Anfs. II 661 sq. (Le Bas-Foucart II 122, Hicks Histor. inscr. 1 v. 5 sq.:

Στάσαν δὲ Ἀργεῖοι με χάριν χαλκοῦ τίοντες
Ἡρὰ δὲ εἰς ἔρωτιν πέμπ(ον δεθ)λα νέοις.

icoclis citharoedi victoriari morantur. theatri Argivorum 17. inter Corinthiacos lud Antigonus II. Gonatas insolum cepisset, cf. Plut. Arat. et Demetrii) ἐν Κορίνθῳ καθ' ἡμέραν, ως ἀντισ μάλιστρον ἡδονῆς καὶ φιλοφροσύνης Ἀμοιβέως ἐν τῷ θεάτρῳ, παῖσαν..., cf. Polyaen. Strateg. III 1 p. 412.

i honorem annuos agonas idem primi in {Antigoni II runt, cf. Plut. Arat. 45: θεών συνετέλουν, ἀρξαμένων (Plut. Cleom. 16) atque Aratu mmissis adfecerunt honoribus m considerunt, quibus nom Arat. 53 de ludorum illorū πρὸς κιθάραν ὑπὸ τῶν πε

acta enumerantur inter eos citharoedus reportavit, atq; in titulo Ephem. arch. s; o Epidaurio saeculo altero Cabbadias Eph. arch. 1883 δαυρίων | Διομήδην Ἀθηνού ἀνέθηκε. de quo Diomedē nere. in theatro enim Bac ptione instruta: Διομήδης (III 952). cum igitur eodem i pti erant statuis poetarum CIA III 949: Θέσπις, 750: Berger suspicatus est titulu sisce. nunc autem titulo E henis positam ad eundem p̄ quem Epidaurii saeculo alte verunt¹).

andabam, in manus meas perver recte sub n. 237 titulum Athen coniecturam meam probabilioren

Megarensium ludi in titulis saepius commemora
δρία ἐμ πάσι τοῖς ἀγῶσιν οῖς ἡ πόλις τίθητι Le Bas-F.
34; Mitth. d. d. arch. Inst. VIII 185). Aretas cui
πρὸς τὸν ἀγῶνα τὸν τιθέμενον ἐν τῇ θυσίᾳ τῇ Ποσε
thenis legitur in titulo saeculo tertio scripto (Le Bas
de ceterarum Graeciae urbium diebus festis et
memoriae traditum sit¹), ad Atheniensium Delphor
ludos tractandos transeo, quos accuratius cognitos h

Athenis Alexandri aetate ludorum rationem n
mutatam esse consentaneum est. neque, si insitum
spectaculorum studium respxeris, numerum certa
imminutum esse putabis²), immo sensim opibus defic
splendorem commissionum decrevisse per se patet. er
tum liberalium artium sedes Athenae, vigebat ibi
saeculo philosophiae studium, florebat nova quae dic
neque tamen ut antea illuc iam conveniebant ex omni
summi poetae, summi histriones, praeclari artifices et
aliis locis, in Macedonia Pergami Alexandriae gloriam si

¹) Patria odeum pulcherrimum paulo post Gallorum incursum
testatur Paus. VII 20, 3, cf. Wieseler l. c. p. 201 adn. 124 a.
aut musicos agonas habitos esse docet artificum Dionysii
antea citatum Ephem. arch. ser. II (1874) n. 443. Eretriae ἡ
νύσσου et chori commemorantur in titulo CIG 2144 (Ditten
quem Boeckh et Dittenberger ad annum ol. 145, 4. (197/6 a.
Wilamowitz (Antigonos v. Karytos p. 101 adn.) fortasse rectius
Chr.; praeter Dionysia Eretriae nominatur etiam Ἀρτεμισί^{τη}
πυρρίχης (Rangabé Ant. hell. 689). titulus agonisticus Tamys
adferetur. Macedoniam, insulas, Asiam minorem, Syriam, Aegyptum
ne huius capitum fines nimis extendam; amplam materiam, quae
plene tractavit — neque enim satisfacere possunt, quae
Wieseler C. F. Hermann his de rebus in libris saepius citat
alio tempore propositurus sum.

²) Nonnumquam etiam praeter usitatos agonas additos
strat titulus CIA II 314, l. 40 sq.: ἀγωνοθέτης ἐπὶ Ἰσαίοι
ἐπίθετον ἀγῶνα κατεσκεύασεν τῇ Δήμητρι καὶ τῇ Κόρῃ π
τῆς τοῦ δήμου ἑλευθερίας (ol. 123, 3 = 286/5 a. Chr., cf. E
143, Wilamowitz l. c. p. 256). a. ol. 122, 3 (290 a.
Athenis Pythia celebrasse antea dixi, cf. Plat. Demetr. 40. in
honorem Athenienses Dionysia sua nominaverunt Demetria, cf.
τέλος δὲ τῶν τε μηνῶν τὸν Μουνυχῶνα Δημητριῶνα . . .
τὰ Διονύσια μετωνόμασαν Δημήτρια, cf. Duris apud Att
31 M.): γιγνομένων δὲ τῶν Δημητρίων Ἀθήνησιν.

bant¹). in Panathenaeorum ludis Nicoclem citharoedum saeculo IIII. exeunte viciſſe antea vidimus. et gymnicorum certaminum catalogi complures servati sunt, qui demonstrant hanc sollemnium partem dignitate quadam non caruisse. ad victores certaminum musicorum Koehler parvum fragmentum (CIA II 967, p. 388) rettulit: neque vero, quo modo exiles scripturae reliquiae supplendae sint, definiri potest. Lenaea quoque etiamtum ludis celebrata esse e titulis competitum habemus²). atque Nicocles Lenaeis διθυράμβῳ vicit. quando autem dithyramborum poetae in his sollemnibus admissi sint, quamdiu hic prodire soliti sint, ignoramus. Thargeliorum vero certamen post a. ol. 113, 4 = 325/4 a. Chr. (CIA II 809) commemorari non memini. sed iam missis minoribus agonibus, quibus posteriore aetate in primis ephebos interfuisse videmus, ad Dionysia, quae inter dies festos primum tenebant locum, tractanda adgrediar. et cum scaenicos ludos ab hac dissertatione excluserim, iam nihil restat, nisi ut de chororum certaminibus exponam, quae saeculo quarto exeunte graviter immutata esse ante dixi. ultimi enim tituli, in quibus singulos cives choragiae munere functos esse traditur, a. ol. 115, 1 (320/19 a. Chr.) scripti sunt; posteriore aetate semper invenitur formula ὁ δῆμος ἔχορηγει, quam excipit agonothetae nomen. atque haec egregio acumine perspexit Koehler (Mitth. d. d. arch. Inst. III 232 sq.)³), qui de singulis quoque agonothetarum muneribus titulorum testimonia composuit. antiquissimum quod nunc extat agonothesiae exemplum Koehler Xenoclis Sphettii agonothetae titulum esse dixit (cf. Kumanudis Ἀθηναίου

¹) Attamen collegium artificum Atticum etiam saeculo II. et I. viguisse demonstrant tituli CIA II 551 (cuius tituli decretum alterum exeunte saeculo II. scriptum est), CIA II 552 c (ultimis saec. II. a. Chr. annis scriptus, in quo diserte commemoratur τὸ κοινὸν τῶν τεχνιτῶν τῶν ἐν Ἀ[θήναις]), CIA II 628 (saec. I. a. Chr. exaratus). adde titulos Bull. de corr. hell. III 352, CIA II 628, in quibus poetae duo ab artificibus honorantur, et titulum Archäol. Zeit. XXVIII 3. l. 29, ubi saec. I. bona collegii comoedorum Pallenensium commemorantur (cf. Sauppe l. c. p. 15).

²) Lenaeis posteriore aetate novas tragodias et comoedias actas non esse pro certo adfirmari potest; videmus enim inde ab ineunte saeculo II. ne Dionysiis quidem unoquoque anno comoediarum certamina habita esse, sed saepius excidisse; cf. Koehler l. c. III 129 et titulos CIA II 975, Ephem. arch. ser. III. 1884. p. 137 [l. 31: ἀνειπεῖν... Διονυσίων τῶν ἐν ἀστει τραγωιδῶν τῷ καινῷ ἀγῶνι, δταν πρώτον δῆμος συντελεῖ τὰ Διονύσια (saec. III.)].

³) Oblucus est Thumser l. c. p. 87 adn. 5, cui respondit Koehler l. c. III 328 adn. 2.

VI 276 et 367, Foucart Bull. d. corr. hell. II modo supplendum esse docuit l. c. p. 236 sq.:

‘Ο δῆμος ἔ[χορήγει ἐπ’ Ἀναξί]κράτους ἄρχοντος,
ἀγωνοθέ[της Ξενοκλῆς Ξείνιδος Σφήττιος,
ποιητὴς τραγωΐδιας· Φανόστρατο]ς Ἡρακλείδου
ὑποκριτὴς τραγ[ῳδίας·ω]ν Εὐανορίδου Κυλ
ποιητὴς κωμωΐδιας· Φιλήμω]ν Δάμωνος Διομεί
ὑποκριτὴς κ[ωμωΐδιας· Κάλλιπ]πος Καλλίου Σουν
duo fuerunt Anaxicrates archontes, quorum unu
(307/6 a. Chr.), alter ol. 125, 2 (279/8 a. Chr.) hoc
est. cum igitur Koehler hunc titulum ad priorem
tenberger (Syll. 417) monuit nihil obstat, quomi
tellegeretur; Philemonem enim usque ad belli Chre
(fere 263 a. Chr.) vitam egisse, Xenoclem autem qu
Chremonidei belli aetate vixisse Athenis (CIA II 33
babilius mihi videtur de priore Anaxicrate cogitar
tari possit, num Philemon, a. 279/8 satis aetate
etiam tum comoedias docuerit, et alter ille Ξε
Σφήττιος melius ad a. 307/6 quam eius nepos ac
possit. scimus enim Xenoclem avum, qui gymnasiam
3 (346/5 a. Chr.) et in tabulis navalibus intra
(334/3 a. Chr.) et ol. 113, 3 (326/5 a. Chr.) saepi
a. 305 legationem ad regem quendam (Antigonus?)
Mitth. d. d. arch. Inst. V 273)¹). quae cum ita sin
adscribendus et Koehleri conjectura maxime pro
est, qua mutationem illam in certaminibus
bus a Demetrio Phalereo archonte ol. 117, 4 (309/
esse statuit²).

Cum igitur non habeam, quod decretis Atticis,
thetarum mentio fit, a Koehlero l. c. III 232 sq. e

¹) cf. nunc etiam E. Löwy Inschr. gr. Bildh. ad n.

²) Demetrius Phalereus alias quoque in certaminibus
videtur veluti in rhapsodorum certaminibus Panathenaicis.
renda videntur, quae memoriae tradidit Ath. XIII 620 b:
ραψῳδοι καὶ Ὄμηρισται, Ἀριστοκλῆς εἴρηκεν ἐν τῷ πε
νθν ‘Ομηριστὰς δνομαζομένους πρώτος εἰς τὰ θέατρα π
ό Φαληρεύς; cf. Wilamowitz Homer. Untersuchungen p. 86

³) Agonothetae, qui in titulis nominantur, sunt h
omeli f. (Olympiodoro archonte bis fuerat agonotheta: CIA
Autoclia f. (ol. 122, 4 = 289/8 a. Chr.: CIA II 807, Ditt

positurus sum titulos, qui ad monumenta ab agonothetene administratos dedicata referendi sunt. qui uno i adtuli, excepto (cf. etiam p. 87), omnes ad choror amina, quae quo modo illa aetate acta sint accurat imus. tituli antem ipsi monumentis aut publice aut i tis inscripti erant. et priores ita solebant disponi, ut ve nitterentur haec: δὸς δῆμος ἔχορήγει, δὸς δεῖνα ἥρχε οἱ ἀρχοντος δὸς δῆμος ἔχορήγει, versu altero scribere nomen addito fere semper patris pagique nomine, ve naretur tribus victrix addita voce ἀνδρῶν aut παιδιού loco (v. quarto vel vv. quarto et quinto) ponerentur chori magistri nomina ita quidem, ut utrius addere ac priore semper loco tibicen commemoraretur. num idemque monumentum et ad puerorum et ad vi spectabat. tum post primum alterumque versum i ibum, quae puerorum chorum praebuerat, nominati, et quinta tibicinis et chori magistri nomina subscri dextra eadem de virorum choro insculpta sunt. pri exhibeo titulos, quorum aetas definiri potest, deitulos aetatis incertae additis simul fragmentis n alicuius momenti esse videntur:

. arch. ser. II. 1862. n. 170 sq.; fragmenta compos Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. 1884. p. 49:
δῆμος ἐ(χο)ρ(ήγ)ει, Νικίας ἥρχε,
νοθέτ(ης Γλαύκ)ω(ν) Ἐ(τεο)κλέους Αἰθαλίδης,
ντίς (άν)δρῶν ἐνίκα, Ἰπποκλῆς Βοιώτιος
ἢ, Θ(εοδ)ωρίδης Βοιώτιος ἐδίδασκε.

est Otrynensis¹), quem a. ol. 124, 4 (281/80 a. Ct fuisse Dittenberger et Wilamowitz probabiliter con-

micus (ol. 123, 3 = 286/5 a. Chr.: CIA II 314, Dittenbergs I. c. 160); Phaedrus Thymocharis f. (ol. 121, 1 = 296/5 331, Dittenberger Syll. 162); Thymochares Phaedri f. (ol. 126 (?) CIA II 331, Dittenberger Syll. 162); Euryclides Cephisiensis aut paulo ante: CIA II 379, Dittenberger Syll. 180); anonymous 229 a. Chr.: Αθηναίου VII 93 n. 6).

Iod Koehler gravissimis argumentis demonstravit p. 52; ibidem in tit. CIA II 331 (Syll. 162), ubi Phaedrus Thymochares licet διωνοθέτης χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ δῆμου ἐπὶ Νικ-

II. CIG 225 (Franz Elem. ep. Gr. 70, Le Bas Att. 47

‘Ο δῆμος ἔχορήγει, Πυθάρατος ἡρχεν,
ἀγωνοθέτης Θρασυκλῆς Θρασύλλου Δεκελεεύς,
‘Ιπποθωντὶς παίδων ἐνίκα,
Θέων Θηβαῖος ηὔλει,
Πρόνομος Θηβαῖος ἐδίδασκε.

III. CIG 226 (Le Bas Att. 473):

δ δῆμος ἔχορήγει, Πυθάρατος ἡρχεν,
ἀγωνοθέτης Θρασυκλῆς Θρασύλλου Δεκελεεύς,
Πανδιονὶς ἀνδρῶν ἐνίκα,
Νικοκλῆς Ἀμβρακιώτης ηὔλει,
Λύσιππος Ἀρκὰς ἐδίδασκεν.

Pytharatus est archon a. ol. 127, 2 (271/70 a. Chr.).

III. ed. Kumanudis Ἀθηναίου V 330 n. 12 (Dittenl
Syll. 418):

‘Ο δῆμος ἔχορήγει, Σωσίστρατος ἡρχε¹),
[ἀγωνοθέτης Θεοφάνης Διοσκουρίδου Εὐωνυμεύς,
Ἐρεχθεῖς ἀνδρῶν ἐνίκα,
Σωκράτης Ῥόδιος ηὔλει, Ἐράτων Ἀρκὰς ἐδίδασκεν.

V. ed. Kumanudis Ἀθηναίου VI 278 n. 7 (Dittenl
Syll. 419):

[δ δῆμος ἔχορήγει, δ δεῖνα ἡρχεν,	
[ἀγωνοθέτης δ δεῖνα Εὐ]νομίδου ²),	
[ἡ δεῖνα φυλὴ παίδων ἐνίκα]	Ἐρεχθεῖς ἀνδρῶν ἐνίκα,
[δ δεῖνα ηὔλει]	Φίλιππος Σικυώνιος ηὔλει,
[δ δεῖνα ἐδίδασκε]	Ἐλλάνικος Ἀρτεῖος ἐδίδασκε

δρχοντος, iniuria de Nicia Otrynensi cogitasse, cum Nicias archon a. ol. (296/5 a. Chr.) intellegendus esset. in titulo, in cuius v. 21 Nicias a. ol. 121, 1 commemoratur, in v. 54, si alter archon significaretur, Nicias nomini demoticum addi debebat.

¹) Sosistratum, cum eius nomen desit in continua archontum serie a. ol. 122, 1 (292/1 a. Chr.), ac si litterarum formas resperzeris, per paucis post archontis munere functum esse suspicatur Kumanudis. quodsi ludere suspicer Sosistrati nomen in Dionysii Halic. (Din. 9) archontum indicat Nicostratum archontem a. ol. 121, 2 (295/4 a. Chr.) propter similem a nominis partem (-στρατος) excidisse eiusque nomine inserto conclamatam lacunam supplendam esse. verum ipse aliis de causis Sosistratum post auctate archontem fuisse statuere malo.

²) Pagi nomen omissum esse iure miramur.

ulum adsignavit Kun
309/8 a. Chr.

Ἀθηναίου VI 367, Fou
79), cf. Koehler Mittl

· ἀρχ]οντος δ δῆμ[ος
ε]νοκλῆς Ξείν[ιδος Σφ
· ἐνίκα] ///////////////
Φιλ
Καλ

sit hunc titulum ad
esse, in cuius memoriam
, Anaxicratis nomen
tique titulus a. ol. 118
s tribus institutae sun
t̄e nequit. v. 3 a sini
supplenda videntur. h̄
itulus V., sed alia quo
n. 1847 et n. 974 (L
quem hoc modo consti
έχορ[ήγει, δ δεῖνα ἡρχ
ης [δ δεῖνα.....
νίκα [ή δεῖνα q
· [.....
fragmenta, quae, u
agonothetis positos r
s non poterit diiudicat

παι[δῶν ἐνίκα,
ης Ἀθηναῖος ηὔλει (?)
ἐνης Ὁπού[ντιος ἔδιδο
onem optime ad ago
t. porro fragmentum,
, c. 2356, Le Bas l.
non dubito:

cyonium tibicinem hic at
dn. 2) suspicatus est.

[δ δῆμος ἔχορήγει, δ δεῖνα ἡρχε.]
[ἀγωνοθέτης].....ας Φιλίνου Λακιάδης,
[ἡ δεῖνα παιδῶν ἐνίκα] Ἐρεχθίης ἀνδρῶν ἐνί-

Rangabé suppleverat ..ας Φιλίνου Λακιάδης ἔχορ
Λακιάδαι πον Erechtheidis pagus est, sed Oeneidis.

Iam omissis aliis nonnullis fragmentis sane exiguis
nihil edocemur, duos addo titulos, qui ad musicas qui
scaenicas commissiones spectant, privatis autem monumentis
erant. quorum priorem Kumanudis edidit Ἀθηναίου VII 2

ἐπὶ] ἀρχοντος
Αύσιππος Λυσιφίλου Χο-
λαρχεὺς ἀγωνοθετήσας
Διονύ]σωι παιδείωι.

quem titulum propter litterarum formas ille tempori
cedonicis adscribit. et nunc quoque in lapide vestigia adesse
quibus tripoda quondam supra positum fuisse manifestum:
titulus, qui editus est a Pervanoglu Bull. d. inst. arc.
p. 166 et optime suppletus est a Benndorfio (Götting. C
1871 p. 607), nunc est inter epigrammata a Kaibelio e
collecta 924:

Εἰ καὶ τις προτέρων ἐναγωνίῳ Ἐρμῇ ἔρεξεν
ἱερά, καὶ Νίκῃ τοιάδε δῶρα πρέπει,
ἢν πάρεδρον Βρομίῳ κλεινοῖς ἐν ἀγώσι τεχνιτῶν
Πραξιτέλης δισσοῖς εἴσαθ' ὑπὸ τρίποσιν.

is igitur titulus, quem Koehler medio saeculo tertio n
stiorem, medio altero non recentiorem iudicavit, ad scaeni
mina spectare videtur (cf. Benndorf Eph. gymn. Austr. 1875 p.
cum de chororum certaminibus verba ἐν ἀγώσι τεχνιτῶν
esse possint.

In singulis pagis saeculo III. et II. sine dubio ludi
bantur nisi rarissime; Eleusine autem, de cuius sollemn
p. 54 sq.¹⁾ etiam saeculo primo a. Chr. musicos et scaenicos
ab artificibus Dionysiaca actos esse titulus demonstrat ae
lana scriptus, quem post multos alios Koehler edidit CIA

Quae res cum minoris momenti sint, iam ad spectacula,
phis has de qua agitur aetate edebantur, tractanda transeun

¹⁾ Ἀλωτῶν δι πάτριος ἀγῶν Eleusine etiam in titulo saeculi
memoratur Eph. arch. ser. III. 1884. p. 187, l. 29.

videtur¹). ac de Pythiis temporibus illis celebratis pauca extant monia. veluti ut saeculo quinto Aristonius sex victorias in Py citharoedorum agone reportaverat (Plut. Lys. 18), sic quarto Nic sexiens Πύθια viciisse titulus saepius a me citatus docet. saeculo : exeunte Pylades Megalopolitanus citharoedus in Pythiorum minibus primum praemium reportavisse dicitur (Paus. VIII 5 verum saeculo tertio Delphis novus agon institutus est, qui pi ceteros dignitate et splendore floruisse videtur. paucis enim postquam Galli prope Delphos victi sunt, Aetoli in honorem Servatoris et Apollinis Pythii sollemnia instauraverunt, q Σωτήρια nomen inditum est. quae res cognoscitur ex decreto memorabili CIA II 323 (Dittenberger Syll. 149), cui Pol archontis nomen praescriptum est, unde τὸ κοινὸν τὸ τῶν Αἰτ Athenienses per legatos certiores fecisse de novis certaminib stituendis comperimus. Polyeuctum²) cum ad a. ol. 125, 4 (a. Chr.) probabiliter rettulerit Dittenberger Herm. II 293 sc Syll. 149), a. 276 prima Soteria celebrata esse veri simile atque Chiorum decreto Bull. d. corr. hellen. V 300 sq. (Ditten Syll. 150), quod similis argumenti fuit ac plebiscitum At antea citatum, edocemur agona fuisse στεφανίτην, τὸν μὲν ρ κὸν ἰσοπύθιον, τὸν δὲ γυμνικὸν καὶ ἵππικὸν ἰσονέμεον τὸ ἥλικιας καὶ ταῖς τιμαῖς. accuratissime autem singulas agonis n partes quattuor titulis cognovimus, quibus enumerantur omne Soteriorum certaminibus interfuerunt artifices musici, ed. Wescher et Foucart Inscr. rec. à Delphes 3 — 6, und exscripsit Lüders l. c. p. 187 sq. n. 112, 1 — 4, quare

¹) Saepissime Delphi decernunt προεδρίαν ἐμπᾶσι τοῖς ἀγῶνοις, πόλις τίθητι (cf. CIA II 650, Wescher-Foucart Inscr. rec. à Delphes 11 sq. de corr. hell. V 388, Eph. arch. ser. III. 1883. p. 186 et passim). in Ampnum decretis saepius legitur formula: προεδρίαν ἐμπᾶσι τοῖς ἀγῶνι τίθεντι Ἀρφικτίονες (Wescher-Foucart 21, Rangabé Ant. hell. 706 s choragiae institutum Delphis quoque valuisse testantur tituli complu Wescher-Foucart 18 (ἀτέλειαν εἶμεν χοραγίας καὶ τοῦ ἱερικοῦ), B corr. hell. VII 416 sq. n. II.

²) Bergk (Phil. XLII 234), cum Charixenum Aetolorum praetorer in hoc titulo nominatur, eundem putaret atque Charixenum apud Po III 34, 9 commemoratum, aetati multo recentiori et Polyeuctum et adsignare voluit. quae coniectura omni caret fundamento.

³) cf. etiam Merriam American journal of archeol. (1885) p. 31. Alex vas sepulcrale repertum est, cui inscriptum est: Σωτίων Κλέωνος Δελ Σωτήρια ἐπανγέλλων (ibid. p. 23).

hoc loco nolo repeterem¹). iam de catalogorum, qui his titulis continentur, aetate quam maxime dubitant homines docti. etenim cum Wescher (l. c. p. XII), Bürgel (Die pylaeisch-delphische Amphictyonie p. 171 sq. adn. 8), Bücher (De gente Aetolica Amphictyoniae partice p. 30), alii, saeculo alteri ineunti eos tribuant, Lüders (l. c. p. 113), Sauppe (ind. schol. Götting. 1876 p. 11 sq.), A. Mommsen (Delph. p. 222 adn. 1) eos parti priori tertii a. Chr. saeculi adsignant. atque nuper Bürgelii Bücherique sententiam comprobavit Dittenberger Syll. p. 592 (ad. n. 404). cui viro doctissimo cum adsentiri nequeam, paulo accuratius de singulis, quae titulis inesse videntur, aetatis indiciis exponendum est. quattuor archontum Delphicorum nomina catalogis artificum praescripta sunt haec: Aristagoras Emmenidas Nicodamus Cleondas; excipit hieromnemonum index. archontas Delphicos annorum inde ab ol. 145, 3 (198/7 a. Chr.) usque ad ol. 152, 4 (169/8 a. Chr.) A. Mommseni dissertatione, quam edidit Phil. XXIIII 1 sq. (Delphische Archonten nach der Zeit geordnet), cognovimus. cum igitur a. ol. 145, 4 (197/6 a. Chr.) Emmenidas quidam in magistratu fuisse, catalogum II., cui Emmenidas archon praescriptus est, anno illi cum alii²) tum Dittenberger adtribuerunt. cui coniecturae gravissima mihi obstarere videntur argumenta. etenim cum in his quattuor catalogis omnibus idem collegii sacerdos nominetur et in unoquoque inter pueros chororum idem inveniatur Ἀντιγένης Βουλευτοῦ Χαλκιδεὺς (cf. Lüders l. c. p. 188 adn. 5), singulos catalogos non quadriennii spatio inter se distare patet. Soteria igitur aut trieterica, aut, id quod veri similius videtur (cf. infra), annua erant. iam Nicodami archontis annum, quo scriptus est catalogus III., tertium quendam olympiadis fuisse e titulo CIG 1689 b (Le Bas Voy. II 836) cognovimus. hic enim eodem archonte isdemque hieromnemonibus praescriptis adiecta est temporis nota Πυθίοις (cf. Bürgel l. c. p. 170 adn. 4, A. Mommsen l. c. p. 224). iam cum inde ab Emmenida archontes Delphici noti sint et Nicodamus ante illum magistratu functum esse statuendum sit, proximo autem ante Emmenidam a. (ol. 145, 3) Orthaeum in magistratu fuisse sciamus, Nicodamus, si Dittenbergeri coniecturam accipimus, non ante a. ol. 144, 3 id munus gessit³). catalog-

¹) Singulos catalogos numeris I. II. III. IIII. designabo.

²) Bücher l. c. p. 30, Bürgel l. c. p. 171 adn. 8.

³) Bürgel (l. c. p. 172) igitur hunc ordinem statuit: Nicodamus ol. 144, 3, Cleondas Aristagoras anonymous quidam ol. 144, 4—145, 2, Orthaeus ol. 145, 3, Emmenidas ol. 145, 4.

uinque ann
similis est
uti) ¹⁾ hon
(aut tredec
agos ex te
ere possun
catalogo
atalogo II
alogi aute
m a. ol.
II. et II. in
ex septemv
, quoque p
catalogu
5, 4 refer
ximis ante
39 a. Chr
mus (Bull
comproba
145, 1 et
ies illi tres
anni aliis j
unere fun
. quippe e
εξάνδρου
. 85, Caus
im esse st

cipimus, qu
e conati sui
96/5 a. Chr
stur (cf. A
eo praetoris
p. 21 adn. 5
ergk Phil.
; (Mommsei
V 408 n.
magistratu
quocum ui
m anno 14
um idem Al
145, 3) fui

legatos Teios Delphis de isdem rebus egisset Strat Delphorum decretum apud Le Bas-V Del. 208). Megartas igitur eodem tempore Xander praetoris munere functus est. iam (Wescher-Foucart l. c. 243), cui praes τέοντος τῶν Αἰτωλῶν Ἀλεξάνδρου Καλυδιόρχοντος Φιλοκράτεος μηνὸς Ποιτροπίου cratem archontem fuisse eius anni Delphorum Alexander praetor electus est, Megartam stratum gessisse, ita ut per duos huius lega fuerit Alexandri praetoris. Philocratim annis ante 200 (dico annos inde a' adsignandi sunt. atque eadem fere aestate stratum gessit, qui Euclis et Xenone sacerdos l. c. 407) archon fuit. cum enim Xeno (181/0 a. Chr.) vixerit neque eum plus functum esse veri simile sit, Hybrias 198 archon fuerit necesse est. idemque et qui στρατηγέοντος Ἀγῆτα τὸ δεύτερον usque saecerdotibus nominatur apud Wescherum (cf. A. Mommsen l. c. p. 7, 10). si at a 206 (vel 210) usque ad 198 rettulimus gelum Philocratem Megartam, iam difficulter isdem annis (204—199) etiam tres ille adsignemus. consulto autem adhuc argu non primo loco posuisse fortasse quis mirum, quem Wescher et Foucart exhib illos non ex arbitrio hoc ordine edidisse phico ita sese excipiunt, facile suspicari nullum de hac re verbum fecerunt. noleb

unumquemque praetorem Aetolorum, tertio anni decem menses una cum eiusdem olympiadis duos menses una cum insequentis anni archon partum habeamus. at a. ol. 145, 3 Orthaeum I est (A. Mommsen l. c. p. 27.): reliquum igitur (200/199 a. Chr.) Alexandrum praetorem fuisse ille annis ante ponendum est; a. enim 193 cum asylum Teium confirmetur, ad Aetolos quoque eadem re legatos Teios missos esse suspicari poss annis alteram Alexandri praeturam (a. 196, 6) a

tribuere, cum ipse Foucart (*Mémoire sur les Catalogues des Archontes d' Athènes*. Arch. d. miss. scient. II 2 p. 88) semper ex annorum ordine exaratos esse dixit; argumentis rem aliter se habere demons-
to singuli tituli traditi sunt, profecto auctori
esse videtur. atque extare videntur indicia
tulos et archontes se hoc ordine (ut Aristoteles
Nicodamus Cleondas sequerentur) exceptisse e-
m in singulis tabulis leguntur nomina: in
I. et III. 16 (18), in I. et III. 8, in I. et
II. 6, in III. et III. 6 (7). idemque efficitur e-
x aeratis, qui in binis tantum catalogis legun-
ti I. et II. 7, in II. et III. 12 (13), in I. et
II. 6 (6), in II. et III. 4, in III. et III. 3 (4). unde
titulos I. II. III. re vera inter se proximos
erso ordine collocare maluerit (III. II. I.), non
nisi alterum ordinem ab editoribus exhibe-
temper medium locum tenet inter Aristagoras
taque archon a. 197/6, qui medius est inter
(Mantiae filium, non potest fuisse¹). inde autem
Καλλίου Βοιώτιος in catalogo I. (l. 56) et II.
μυωδῶν, in catalogo autem III. χορευτής καὶ
ad titulorum ordinem definiendum colligi
Ἱρίτωνος Ἐφέσιος in catalogo II. χορευτής
III. (l. 64) διδάσκαλος κωμῳδῶν dicatur².

—
Illo potius quam de horum trium catalogorum ordine
s catalogus recte post tertium collocatus sit, cum
homines, qui in primo, sex, qui in altero, sex se-
punctis commemorantur. quibus numeris si quis tantum
III. ante primum collocandum esse suspicetur licet; quia
in constituendam nullius est momenti. quod si is
archontum ordo, illum dico, quo singuli hoc modo inter
Cleondas Aristagoras Emmenidas, nobis comprobatu-
a se habet, ut catalogi I. et II. 6 (7), II. et III. 10, I.
I. et III. 16 (18), II. et III. 6 nomina commu-
neris, quod post quinque annos ex isdem hominibus
deant, cum post unum annum non plus 6, post du-
nnilla ad ordinem, quem Wescher et Foucart exhibe-
Mommesen l. c. p. 220 sq. sibi indagasse visus est, i-
esse ipse concedit. notandum tamen videtur, quod Φ
ιός Ζακύνθιος, qui aetate illa collegii sacerdos fuit, in

singulis artificibus dictum videtur. neque enim in propositis totam quaestionem non expediri, qui potuerit, ut nonnulli artifices, qui primo a fuerant, altero aliis locis versarentur, tertio iterum sed ubi graviora desunt argumenta, profecto levius neque ad artificiosas explicationes recurrere nobis tate coactis. iam cur Emmenidas in quattuor serie ultimo loco ponatur, cum nulla idonea cogneque propterea ille idem fuerit atque archon a. a. Chr. saeculum catalogi referendi sunt. neque aetate Emmenidam quendam Delphis archontis minnegemus¹⁾. nam usitatissimum est ibi Emmenida. 197/6 duos alios Emmenidas in magistratu fubemus (cf. Bull. de corr. hell. VI 225). iam vero saeculo tres Emmenidas archontes fuisse sciamus, saeculo Emmenidam quendam hunc magistratum videtur statuere? inquiramus igitur, quibus tertii possint artificium indices²⁾. quam rem ut expe

inter comoedos enumeratur (v. 47.) in ceteris vero eum iam non refertur.

¹⁾ A. Mommsen Phil. XXIIII 20 adn. 47 in titu commemorari dicit archontes, quibus Cleodamas nomen fu Euangelus.

²⁾ Sauppe, qui primus de Emmenidae aetate accura adtulit argumentum, quo catalogos Soteriorum ad tertium esse demonstraret. quod argumentum mihi quoque minime scimus enim ex titulo Teio saeculi alterius parte prior κοινὸν τῶν περὶ τὸν Διόνυσον τεχνιτῶν τῶν ἐπ' Ἰων Delphos ad celebranda Soteriorum certamina vocatum esse p. 177 n. 83): οὐδὲ καὶ ... πάντες "Ἐλλῆνες τιμῶσιν ἀσυλίαν καὶ ἀσφάλειαν πᾶσι κατακολουθοῦντες χρησμοῖς, δι' οὓς καὶ τοῖς ἀγῶσι τοῖς τοῦ Ἀπόλλωνος Μουσῶν τῶν Ἐλικωνιάδων καὶ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Δελφοῖς καὶ Σωτηρίοις, ἐν Θεσπαις δὲ τοῖς Μουσείοις, ἐν Θήβαις ἐνέκριναν αὐτοὺς οἱ ἐκ πάντων τῶν Ἐλλήνων εὑσεβέστι modo intellegenda essent, optime demonstravit Lüders I cum hoc titulo coniungendos esse vidi multos illos t. Bas-Waddington As. min. 60—85), quibus civitates Graecas decernunt vel confirmant, in primis Aetolorum d. Bas-Waddington l. c. 85, Cauer Del.² 238), quod ante a. o. scriptum esse antea dixi. iam cum hic Aetoli decernunt πρότερον γεγονότα αὐτοῖς περὶ πάντων τῶν φιλανθρώπων et paulo infra addant: καθὼς καὶ τοῖς Διονυσιακοῖς τι

ngulis catalogis pri
im Dittenberger (S
6 undecim, 216—18
i. quae si vera esse
nominantur hierom
possent. at cum is
m non communicav
e nolit, me argume
cogant, non intelle
llis falsas esse titu
aetatem fuisse, qua A
ium miserunt (arch
unde veri simile
Foucartium est a
a Dittenberger a.
nas esse numerandos
4/3 archonte Pytha
Aetolicos fuisse nur
. IIII. vides iam or
ite Emmenida nove
sumamus. immo,
phos duos Phocens
o nullum Phocens
im inter hieromne
tes longius interva
ad definiendum ac
ones Aetolici fuerint

n fit iam antea comme
rios artificesque illos
autem artificibus tal
soteriorum certamina v
200 a. Chr. Terum a
statuendum est. at reci
ensaentur, Teii collegii
m, ex Asia oriundos i
is: veri similis igitur
egio Attico adscriptos
itaque hac quoque de
adscribamus et initio
teriorum certamina ob
artifices ad lados ede

leo, desunt indicia. inde enim quod unum alterum
men in pluribus invenitur decretis, nihil potest
ne eiusdem nominis homines diversis temporis
icis commemorari satis constet. quod vero Ditt
lybii verbis IIII 25, 6 sq. inde a Demetrii
(Chr.) rerum Amphictyoniarum arbitrium]
sse statuit ideoque ante a. 229 non plus
per hieromnemonas fuisse adfirmat, mihi ministratio
saeculi tertii Aetolorum potentiam summa
i jam a. ol. 122, 3 (290 a. Chr.) Delphos ir
reperunt et inde ab eo tempore usque ad initium
retinuisse videntur¹). adde quod in bello
primis illi de Graecorum libertate optime
nis 280—250 a. Chr. foedus Aetolicum quan
m est²). et per omne id tempus duobus ve
ntentos eos fuisse, tum autem a. 229/8, cum
at fastigio delabi coepissent, 14 suffragia
aeso veri speciem habet? atque ut concedamus
1 16 suffragia habuisse, nonne veri simillimum
edere magis magisque propagato eos hunc suffragium
rogasse, ita ut antea per quoddam temporis
ptem vel novem vel undecim hieromnemonas
at³). nihil autem obstat, quominus hieromne
merum saepius variasse suspicemur ita, ut (li
ponere) a. 260 novem et a. 200 iterum noven
iterum a. 194 septem Aetolos concilio Amphi
tuamus. quod, cum luculentum nobis ita eripia
gre concedimus, at tamen debet concedi.
in novis titulis Delphicis inventis tota haec c
perducatur futurum sit. nunc vero, cum ei
hieromnemonum numeris nondum elicere pos
iectanda erunt argumenta. ac titulis musicis

¹) Kuhn Entstehung der Städte p. 110.

²) Pluribus hanc rem exponere non huius loci
i. c. p. 108 sq., Dubois Les ligues étolienne et
26 sq.

³) cf. Foucart Bull. de corr. hell. VII 437 sed
as mihi tractandas proposui, recedam, satis habeo
modo ipse de concilii Amphictyonici compositione
icare fortasse alio loco mihi licebit.

mina nonnulla, quae in Soteriorum catalogis quoque similis generis titulis recurrere vidi. Catalogo III. v. 58 inter comoedos primus nomēs οὐδεῖς Ἀθηναῖος, in titulo choragico Delio inter iis a. 286 interfuerunt, recensetur κωμῳδὸς (Bull. de corr. hell. VII 104 n. I v. 19); in II. v. 14 inter tibicines enumeratur Σωκράτης, in titulo choragico saeculi tertii parte u V 330 n. 12; cf. p. 85 n. IIII v. 4) Σωκράτης est; in Soteriorum catalogo IIII. v. 16 ins. ής Μίκκωνος Βοιώτιος, in titulo choragico a. ch. Inst. 1884. p. 49; cf. p. 84 n. I) legimus ιος ηὔλει; eiusdem Soteriorum catalogi v. 17 καλος αὐλητῶν· Λύσιππος Ξενοτίμου Ἀρκε CIG 226 (cf. p. 85 n. III) invenimus haec δίδασκεν (a. ol. 127, 2 = 71/70 a. Chr.). qu , quos Athenis inter annos 290 et 270 v mina cum in Soteriorum catalogis recurrent, dem homines significari veri simile est? at, tificum familiis avi nepotesque patres filiique ominibus. libenter concedo, atque in Telestis amilia hoc accidisse facile credo. sed cum intra Rhodius tibicen, Hippocles Boeotus tibicen, Lyster una Athenis vixissent, post quadragin nos iterum Socratem quandam Rhodium tibi dam Boeotum tibicinem, Lysippum quandam istrum Delphos convenisse minime probabil unae esse casus dices. at cur fortunae ludik as, si aliter res possunt explicari? iam ver adferri, quae, cum minoris sint momenti, abeo¹): veluti Pronomus Diogitonis Boeotu

.otam audaciorem relegavi conjecturam. antea titulum n Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. III 250 edidit e : ('Ακα)μαντίς πα(ίδων ἐνίκα) | Δείνων Αἰγι(λιεὺς ἔχο) ίδασκε). sed cum Αἰγιλιὰ non Acamantidis pag on recte suppletum esse patet. Koehler titulum medio saeculo quarto recentiorem esse dicit. neque hiesiae institutae aetatem possit referri. iam cum i I. v. 28 tibicen Δείνων Ἡρακλείδου Αἰγινήτης non ta supplendas est: Δείνων Αἰγινήτης ηὔλει].

in Soteriorum catalogo II. v. 80 διδάσκαλος dicitur et sine chororum, qui antea commemorati sunt, magister habendus componi potest cum titulo illo choragico a. 271/270 (cf. p. 85) ubi haec legimus: Πρόνοος Θηβαῖος ἐδίδασκε; Aristocrates filius Acarnan, qui inter tragoeudos nominatur in Soteriorum cat III. v. 54, filius aut pater esse potest Sotionis Acarnanis trag qui Dionysiis Deli a. 261 interfuit (Bull. de corr. hell. VII p. n. VIII v. 21). his igitur indiciis nisus catalogos Delphicos intra a. 275 et 255 scriptos esse conicere audeo: quam quod sententiam iam antea homines docti nonnulli pretulerant: tamen argumentis gravioribus comprobaverant; uolum autem monuerunt (Lüders l. c. p. 113, A. Mommsen l. c. p 222), id sane haud magni momenti est, magnum ludorum splendorem, artificum indices demonstrant, potius sollemnia nuper demum in rata esse indicare videri. quominus autem quattuor illas tales primas Soteriorum celebrationes referamus, obstat Amphicty decretem lapide Attico servatum CIA II 551, cui praescripta Aetolorum hieromnemonum nomina duo, duo Boeotorum, Phocium duo. iam si recte Paus. X 8, 3 Phocenses a. 345 foedera phictyonico exclusos a. demum 279 iterum in foedus receptos esse t decretum illud non ante a. 279 factum esse patet (cf. Ko adnot. l. c.): si autem a. 279 aut paulo post duo tantum hieromnes Aetoli fuerunt, contra in catalogis novem Aetoli praesunt, aliquot annos inter 279 et tabularum illarum aetatem cessisse ut statuamus necesse videtur. quot vero annis post a hieromnemonum Aetolicorum numerus ita immutatus sit, in dijudicanda omnibus indiciis argumentisque destituti sumus.] certe aliquis de a. 272 a. Chr. cogitare, quo Pyrrho rege missum res publica Aetolorum cepit incrementa (cf. Dubois l. c. p neque vero hanc quaestionem nisi in transcursu tangere posse quippe quae omnibus demum testimoniiis diligenter excussis ex possit. quod si breviter omnia, quae adhuc disputavi, comprehendam in Amphictyonum nominibus singulis catalogis praescriptis inesse, quo conjectura mea probetur, neque vero quicquam, quanto tetur. itaque antequam novis titulis repertis aut eis, qui abhuc insunt, accuratius excussis certiora de concilii Amphictyonici positione edoceamur ac demonstretur fieri non potuisse, ut a. 255 novem Aetoli inter Amphictyones essent, ea aetatis def quae illis artificum nominibus commendatur, retinenda esse vi

Ne vero quid neglexisse videar, restat, ut de duobus
utis verba faciam, quae ad aetatem definiendam alicuius r-
evidentur et a Dittenbergero quoque in usum vocat-
e enim ille Syll. p. 593 (ad n. 404) dicit: 'Magnam inter-
orum et eam, cuius hi catalogi sunt, aetatem intercessis
1 feriarum mutationem manifestum est: nempe tituli 149 e-
nt initio Soteria Delphis quidem habita esse, sed Ae-
nine; hic vero praescripta hieromnemonum nomina docent
eas eis praefuisse. quae mutatio facta esse nequit, ar-
phictyoniae Delphicae arbitrium penes unos Aetolos esse
e a. 229 a. Chr.' at si Aetoli a. 276 Delphis ex suo
os instaurare potuerunt, nonne iam tum in sacris Del-
phi summam eorum auctoritatem fuisse patet? nonne ea e-
oli pro communi Graecorum salute ludos illos instituere
t, quod re vera primas partes inter Amphictyones ageb-
o catalogis novem Aetolorum, duo Delphorum et uni-
lius aliis populi hieromnemonum nomina praescripta sunt
et hoc nihil esse nisi inanem speciem foederis Amphic-
tum Pythiorum sollemnibus, sic Soteriorum quoque certa-
esides praescribuntur hieromnemones, cum Soteria dignitat-
are Pythia voluerint Aetoli; Aetoli autem cum in concil-
iacionico illa aetate re vera soli opibus et auctoritate fi-
ipsorum nomine ceteras gentes ad ludos celebrandos i-
omnemonum autem nomina catalogis praescribere poter-
m Aetolorum potestatem cur demum ab a. 229 rep-
sam non esse antea dixi. iam cum hoc argumento alterum
iunctum est. coniecit enim Dittenberger eodem tempor-
rum cura «ab Aetolis ad Amphictyonas» translata esset,
sollemnibus pentaetericis annua facta esse. singulos enim ca-
singulorum quadrienniorum spatio inter se distare c-
ine Antigenis Chalcidensis, quod inter pueros choreu-
ibus tabulis recurrit (1, 20; 2, 20; 3, 30; 4, 28), tum

¹⁾ Titulus Atticus CIA II 323 et titulus Chius Bull. de corr.
sq., quos antea commemoravi.

²⁾ Indices artificum non Amphictyonum, sed ipsius artificum
lapidibus inscriptos esse patet. re vera tamen omnes, qui tunc
ant, hieromnemones praescriptos esse et causa tantum vel neg-
lere esse, ut unum alterumve nomen intercederet, veri simile es-
erat causa, cur Histiaeorum hieromnemo bis (in catalogis I. et II
lur, aliarum autem gentium legati omittentur.

indiciis homines docti rectissime collegerunt¹⁾). catalogoru aetate aut trieterica aut annua erant Soteria. atque quan potuisse, ut puer etiam per septem octo annos inter pueros fungeretur, concedamus, ita ut de sollemnibus trietericis cogit probabilius tamen esse videtur Soteria eo tempore, quo tab scriptae sunt, quotannis celebrata esse²⁾). iam cum in Chios plebiscito fere a. 276 facto (Dittenberger Syll. 150) v. 28 de τίνεσθαι δὲ εἰς τὸ λοιπόν] τὴν ἀπόδειξιν τῶν θεωρῶν στην πενταετηρίᾳ, δταν καὶ , initio Soteriorum certa taetericum fuisse homines docti statuerunt. sed Chios non que anno theoros missuros fuisse, etiam si singulis annis acta essent, suspicari licet. et facile conicere possumus u quidem anno agonas actos, sed quinto quoque anno mai terarum legationum conventum fuisse et maiore cum appar ficia habita, fortasse ludos quoque maiore cum splendore esse³⁾). nihil igitur prorsus certi ex theororum Chiorum ele tempore, quo singula sollemnia se exceperint, concludi detur. si autem re vera Soteria initio pentaeterica, post fuisse concedere volumus, hanc mutationem aut quinque : quaginta annis post certamen institutum factam esse po negabit.

Iam cum de titulorum illorum aetate satis superque paucis, quae ratio inter Pythia et Soteria intercessisse

¹⁾ Id quod non perspergit Hanssoullier Bull. de corr. hell. V § qui singulos catalogorum archontes quaternis annis inter se distare

²⁾ Certe ea res discerni nequit, cum ignoremus, utrum inter qua Soteriorum celebrationes, quarum memoriam catalogi servarunt, aliudorum celebratio, cuius catalogus interciderit, acta sit necne. B p. 172, cum sollemnia trieterica, Emmenidam autem archontem a. putaret, ad conjecturas artificiosas confugere coactus erat, quas plurib iam non necessarium videtur. nihil profecto ad eam quaestionem d titulus Acraephiae repertus (CIG 1587; cf. App. XIII.) valet, in qu δγωνοθετούντος τῶν τριετήρων Σωτηρίων πρώτον ἀπὸ τοῦ qui titulus saeculo primo a. Chr. scriptus ad Soteria spectat prorsu sed haec quoque quaestio novis demum titulis inventis fortasse sol

³⁾ Discremen, quod inter singulorum catalogorum ludos inter tantum est, ut unum alterumve maioribus, ceteros minoribus quibusdib nibus adegnare liceat. suspicatur quidem A. Mommsen Delph. p. 2 certamina unoquoque anno, gymnica quinto quoque anno acta esse; adennt argumenta, quibus haec conjectura probari possit. in catalogi cum non publice sed ab artificum Dionysiacorum collegio exarati sint victores semper omissos esse consentaneum est.

odem anno, quo Pythia celebrata sun
tulus CIG 1689 b Nicodamo Delphorum
t, cui temporis nota praescripta e
damum eundem esse ac Nicodamum
scriptus est, inde patet, quod in utro
ieromnemones¹). iam cum Pythia men
ttico respondet et alter anni Delphi
constet, Soteria autem Nicodamo archo
ta esse hieromnemonum nomina eadē
mīle est tertio quoque olympiadis an
eosdem incidisse dies et communi n
designata esse (cf. A. Mommsen l. c.
traque sollemnia coniuncta fuisse gr
emonstratur; nusquam enim, ubi haec
à Πύθια καὶ τὰ Σωτήρια dicuntur,
coniunguntur (A. Mommsen l. c.
cart l. c. 13: εἶμεν δὲ αὐτὸν καὶ θε
ωτηρίων, n. 452: θεωροδοκίαν τῶν 1
1693: θεωροδοκίαν τῶν τε Πυθίων +
1: [ἐν Δελφοῖς μὲν τοῖς] Πυθίοις καὶ Σω
quae in catalogis commemorantur, ce
ns pluribus exponere nolo, cum Fouca
le de his rebus disputaverint. unum
videtur homines doctos. si in cata
logis διδάσκαλοι, eos non ad tibicines rel
endi sine dubio sunt cum choris pu
choros illos non sine ullo fidium aut
antiasse consentaneum sit, hi autem mi
tae comicci et vestiarii enumerantur, o
quoque, quorum in singulis titulis i
virorumque referendos esse consentan
t eo firmatur, quod αὐλῆται et διδάσκα

lio Polyeucto archonte Elaphebolione mense
et de prima Soteriorum celebratione nihil p
gitur Haussoullier Bull. de corr. hell. V 315
inde primo quoque olympiadis anno acta es
ulum illum, cuius mentionem fecit Hauss
legimus: ἐπειδὴ ἐπανελθόντες θεωροὶ διπ
τυ Πυθίων et postea v. 13: τὴν τε ἐπαγγελ

ante choros (in catal. III. v. 15 sq., cf. II. v. 14; III. v. 16), modo post choros (in catalogo I. v. 28) commemorantur¹⁾. eodem igitur modo, quo in titulis choragicis Atticis tribus victrix, tibicen, chori magister nominantur, hic quoque χορὸς ἀνδρῶν et χ. παίδων, αὐληταὶ et διδάσκαλοι enumerantur. magistri illi in Soteriorum catalogo III. v. 17 διδάσκαλοι αὐλητῶν dicuntur, quibus verbis magistri significati sunt, aut quia tibicinibus quasi addicti erant, aut potius quia magistri erant ἀνδρῶν αὐλητῶν et παίδων αὐλητῶν, cf. supra p. 59. cum vero assarum tibiarum cantum Soteriis prorsus defuisse veri simile non sit, statuendum videtur eosdem tibicines primum inter se assis tibiis cantasse et deinde choris illis succinuisse. id quod summos quoque tibicines fecisse demonstrant ea, quae Chares (Ath. XII 538 sq.) de certaminibus ab Alexandro Susis institutis narrat: παρῆλθον δὲ καὶ αὐληταί, οἵ πρωτον τὸ πυθικὸν ηὔλησαν, εἰθ' ἔξῆς μετὰ τῶν χορῶν Τιμόθεος Φρύνιχος Καφισίας Διόφαντος, ἔτι δὲ Εὔιος δὲ Χαλκιδεύς. qui locus eo maioris momenti est, quod in ceteris quoque rebus agones illi Alexandri quam maxime cum Soteriorum certaminibus congruunt; nam Susis in scaenam prodierunt ράψῳδοί, ψιλοκιθαρισταί, κιθαρῳδοί, αὐλῳδοί, (qui in Soteriorum agonibus non certabant), αὐληταί, αὐληταὶ μετὰ χορῶν, τραγῳδοί (tres), κωμῳδοί (tres), ψάλτης. si igitur in catalogo II. v. 14 sq. recte tres nominati sunt tibicines, hos omnes inter se de praemio assis tibiis decertasse, duos postea choris succinuisse statuendum est.

Singulos virorum puerorumque choros ita divisos fuisse, ut quini artius inter se coniungerentur et certo loco unusquisque nominari soleret, acute perspexit A. Mommsen l. c. p. 218; quorum qui primo loco scripti sunt et maiore arte sine dubio excellere debebant, componi possunt cum illis hominibus, qui aliis locis κορυφαῖοι aut ἡγεμόνες dicuntur. quorum auctoritatem haud parvam

¹⁾ Artificum indices satis neglegenter exarati sunt ita, ut saepè nomina omissa sint aliaque subsint menda. in catalogo II. v. 14 sq. tres nominantur tibicines, nullus magister; at referendus est huc sine dubio ille διδάσκαλος Πρόνομος Διογείτονος Βοιώτιος, qui v. 80 additus est. in catalogo III. v. 16 unus nominatur tibicen, cui sine dubio addendus est αὐλητής Ἐπικράτης Ἀσώπωνος Βοιώτιος ultimo loco (v. 82) positus. in eodem catalogo post choros virorum unus scriptus est διδάσκαλος v. 47. in catalogo I. (v. 28 sq.) et IIII. (v. 15 sq.) bini tibicines et bini magistri nominantur. nihil autem obstat, quominus saepè eundem hominem et puerorum et virorum choros docuisse statuamus.

ΚΙ 60: Ἀριστείδης (‘ἡδη καὶ ίσως ἡττω ρυφαῖος· ίστε δὲ δῆ ται ὁ λοιπὸς χορός.
; CIG 1212, quo (s edocti sumus. carm
) Kaibel et Wilamowi
r. Graec. 926):

ν, ἀδελφεός εἰμι δ' ἐ^ι
ιν ἀντιτυχῶν ἀέθλων·
;) καὶ δέκα, τὰς [Νεμ
ην] Κασταλίαν τ' ἔλ[ο
οἰδε[ν]] Ὁλύμπ[i]ος,
]εγγόμενος στόματος
‘οὐ[κ ἄ]ν τις ἀ[ρ]ι[θ],
ἰ[ν ἦ]γαγόμ[η]ν στεφι
τε καὶ ἐγ κυκλίοιστι χ
(?), ταῦτα καταγράφε
]αν[ήτυ]ρι[ς] ἐστεφάν|
πρῶτ’ ἀ[π]ε[ν]εγ[κά]
ς Ἐλι[κω]νίσι καὶ Δι
ἶν κῦδος ἐμοῖς γενέτο
[μ] ἐτίμησαν τὸν ἀοι
θεοῖς φίλον Ἐρμιονῆ

Hermionensem eunde
;o II. v. 29 in viro
n ibi commemoratu
sunt, perspexit Kaibe
huius aetatis, ut vic
eis (v. 3) et Isthmiis
hicis et in primis
Liberaliaque Theban
oniae, ut equidem e
; (v. 15). quod ider

r; ea enim quas Boeckh
obari,
intellegendi sint, incoert
quit, nisi forte Pythocl

choris in cyclis cantavit, facile intellegimus; sed iure miramur, quod idem etiam comoedus nominatur (v. 10), cum potius eum etiam citharoedum fuisse exspectemus collato titulo Delphico, quem mox infra proponam, in quo κιθαρῳδὸς Τυραννίας nominatur simul ἡγεμῶν ἀνδρῶν. attamen, si ii, qui lapidem descripserunt, recte litteras ΛΟΣ sibi detexisse visi sunt, nihil restat, nisi ut aut κωμῳδὸς aut δαψῳδὸς suppleamus, quorum supplementorum utrum sit praeferendum, difficile est diiudicare. neque vero quibus in solemnibus singulas suas artes exhibuerit, coniectura adsequi ullius est fructus.

Haec igitur ad Soteriorum catalogos illustrandos dicenda mihi esse videbantur. addam denique aliud catalogi fragmentum, ante hos duos annos Delphis repertum, quod editum est Eph. arch. ser. III. 1883. p. 161:

.....ταν ἐξαποσταλέντα.....
μεας Πολίτα τοῦ Ἀσάνδρου, Νικαρέτου τοῦ Ἄ..... τοῦ Πολεμ...
χειμερινῶν Σωτηρίων, ώστε καταγωνίξασθαι τω ιετη ΣΥ...
π)αρακαλειμένοις καὶ ἐξαπέστειλαν τοὺς ἀγωνιξομέ(νους...) αι δωρεάν¹⁾.
5 [αύλητής?] ²⁾ Διονύσιος Θεοδότου Θηβαῖος,

¹⁾ Haec cum iam typis mandabantur, Vindobonam adlatus est ultimus fasciculus Ephemeridis archaeologicae Atheniensis anni 1884, in quo p. 218 A. Nikitsky hoc modo eum titulum supplendum esse coniecit:

πρεσβε]υτᾶν ἐξαποσταλέντω[ν..... ποτὶ τὸ κ]οινὸ[ν τῶν τεχνι-
τᾶν τῶν ἐξ Ἰσθμοῦ καὶ Ν]εμέας Πολίτα τοῦ Ἀσάνδρου, Νικαρέτου τοῦ
Ἄν[τιχάρεος ...ο]υ τοῦ Πολεμά[ρχου ἐπὶ
τὰν ἐπαγγελίαν τῶν χ]ειμερινῶν Σωτηρίων, ώστε καταγωνίξασθαι τῷ
θε[ῶι.... .ἐ]πιετη συ....

τοῖς π]αρακαλειμένοις καὶ ἐξαπέστειλαν τοὺς ἀγωνιξομέ[νους τῷ θε]ῷ δωρεάν.
quae supplementa optime excogitata sunt; etiam quod Nikitsky in v. 1 inserendum
suspiciatur εἰς Θήβας, veri simile mihi videtur. atque ipse, quia homines,
qui in indice recensentur, Thebani fere omnes sunt, de collegio Thebano
cogitaveram. quod si respexeris in quattuor illis Soteriorum catalogis, quos
antea tractavi, esse Sicyonios XXV, Argivos VIII, Boeotos XXXXVIII, suspi-
cari possis hos quoque artifices Isthmiaci collegii sodales fuisse, cuius sodalicia
aliquot minora Thebis Argis Sicyone aliisque ex urbibus conveniebant ad
magna illa sollemnia celebranda. attamen, cum de hoc collegio saeculo tertio
nihil compertum habeamus, res in medio erit relinquenda. τὸ κοινὸν τῶν τεχνι-
τῶν τῶν εἰς Ἰσθμὸν [καὶ Νεμέαν?] commemoratur in Amphictyonum decreto
Delphico CIG 1689.

²⁾ αὐλητής supplevi, cum mihi persuadere non possim in ludis Delphis
habitibus tibicini locum non fuisse et cum chorus illis parvulis, qui vv. 9 sq.
commemorantur, aliquem tibiis accinuisse satis veri simile sit.

ομήδους Θηβαῖος,

Ιος,
δτωνος,

Ιαιος,
ος.
ις.

Ιύντιος,
ος,

αῖος.

sse videtur artific
esse (καταγωνίζεσ
ιι δωρεὰν ludos ec
ista sunt verbis χει
ugna illa Soteria a
nora quaedam solle
o definiri potest, si
mene licet cum h
rit titulus Delphic
erger Syll. 461):
, ἐπὶ τοῖσθε ἀπέδ
ιλωνι τῷ Πυθίῳ σύ
ι filium archonter
Ironicus sacerdotes

i v. 11 ἡγεμῶν ἀνδρι
j. et 31 sq.
δν Διόνυσον τεχνιτῶ
ητάς δύο, τραγῳδοὺς
τωσιν τῷ θεῷ τοῦς
Αε. min. 281 v. 15 sq

ri possunt, coniecturas
a etiam ea aetate mai
3067, ex quo altero c
ria agenda profectos
ea τὰ χειμερινὰ Pat

qui quadraginta fere aut quadraginta duobus annis post 19⁸
suum inierunt eoque per 4—6 annos communiter func
(158/7 [156/5] — 154/3 vel 152/1 [152/1 vel 150/49]); cf
Philol. XXXXII 231¹). cui aetati bene convenire videtur e
artificum, quo non victores tantum, sed omnes, qui ludi
fuerunt, exhiberi cum ex verbis praescriptis tum e synagoni
vocantur, et choreutis enumeratis manifestum fit. in scaenar
prodierant tibicen (?) unus, citharoedus unus, ἡγεμῶν παῖς et
ἀνδρῶν cum quattuor choreutis, comoedus unus cum syn
denique quattuor χορευταὶ κωμῳδοῦ. satis exigui igitur atq
biles hi ludi fuerunt. ἡγεμῶν παῖς cum praecendor, ut b
vocabulo, choreutarum puerorum fuerit, χορευτὰς vv. 7 sq.
moratos παῖδας χορευτὰς fuisse necesse est. quod si veram
ἀνδρες χορευταί, quorum ἡγεμῶν fuisse Tyrannias v. 11
duo illi homines vv. 13 sq. nominati, Athenocles et Eu
fuerunt. uterque igitur chorus e tribus hominibus constituisse
ceteroquin virorum chori eodem modo quo in catalogis Sot
antea tractatis aliisque in titulis puerorum choros excipiunt.
autem cum prorsus desint, statim sequitur comoedus, quem
Σωτέλης Θεοκρίτου, συναγωνιστής; propter pluralem συναγ
unum nomen post Sotalem omissum esse aliquis conicere
nonnumquam autem in eius modi indicibus pluralis
etiam ubi casu quodam unum nomen subscribitur (cf. Ditt
Syll. 404, adn. 10). συναγωνισταὶ qui essent homines, diu dul
homines docti (cf. Boeckh CIG II p. 657 B, Le Bas-Wad
Asie min. Explic. p. 94, Foucart De scaen. artif. coll. p. 8,
l. c. p. 78). nunc vero vix dubitari potest, quin hoc nomi
teragonistae et tritagonistae qui vocantur significantur; et
autem et τραγῳδοῖς is praecipue dicitur, qui in fabulis
primas partes agebat et saepe ipse synagonistas mercede
cebat. inde explicatur, quod saepissime in titulis singuli
nantur tragedi et comoedi, ubi histrionum greges intell

¹) Nikitaky l. c. plures etiam adulit titulos, in quibus Politas
filius commemoratur, eos dico, qui apud Wescherum et Foucartium
(δρχοντος Ἀθάμβου τοῦ Ἀβρούδχου sacerdote Amynta), 424, 444
leguntur Rangabé Ant. hell. 911. 922. 923, Bull. de corr. hell. V. 42
nomen Νικαρέτου τοῦ Ἀ[ντιχρεος] v. 2 idem supplevit coll. tit. W
Foucart. 32. 33, ubi isdem, Archonte et Athambo, sacerdotibus homo
memoratur.

ita in titulo Aegyptio saepius a me citato (B 35. p. 132 sq.), quo sodales collegii cuiusdam ar m enumerantur, unus nominatur τραγῳδός, at q τραγικοί²). de choreutis comicis optime e . 117 sq.; mutarum ii personarum, quas nunc 'St o erant, nonnumquam autem sine dubio minores

igitur de Delphicis ludis. iam, id quod antea pc rtamina musica, quae Boeotiae in urbibus age sum, cum vero de singulis singularum urbiu i ante dixerim, nihil restat nisi ut titulorum ad tertium alterum primum a. Chr. saeculun er componam. etenim in Boeotia in primis publicae Romanae temporibus multi splendidiq autur. neque casu tantum factum esse videt ciae regione tot tituli agonistici inventi sint. espiis, Musarum urbe, unde prefectus est titul in quo victores enumerantur artifices, qui Mu erunt, hi: ποιητὴς προσοδίου, σαλπιστής, ο, φωψῳδός, αὐλητής, αὐλῳδός, κιθα ητής, ὑποκριτής παλαιᾶς (τραγῳδίας, ὑποκρι δίας)³). quae spectacula inter amplissima re icludere possumus, quod ea priore alterius a. C Ionico artificum Dionysiaceorum collegio celebra lo Teio iam saepius citato (CIG 3067, Froehner I. titulo illo agonistico artifices ex Asia oriundi que, Athenienses tres, Boeoti tres, Thessalus n, qui in titulo commemorantur, re vera a s esse sacerdos artificum indici praescriptus abemus, cur ea quoque sollemnia, ad quae ind ecat, ab artificibus Ionicis commissa esse ne

ders l. c. p. 121 sq. et p. 123 adn. 244.

ller l. c. p. 136. vox synagonistae nonnumquam alio potuit; neque enim semper tam accurate distingueban γωνισταί, sed communi comoedorum nomine significabat rotidiorum agonothesas spectant tituli Keil Syll. inscr et Bull. de corr. hell. 1884. p. 415 (III. a. Chr. saec. i.). ad eadem sollemnia referendus est titulus Romanae l. n. V (Mus. Rhen. II 93), in quo inter gymnicos et e stūτοι ποιητὴς χορῶν.

praeter victores, quorum memoriam hic titulus servavit, poetam quoque quendam, qui in his ludis primum praemium reportavit, cognovimus e titulo, quem post alios Keil edidit (*Zur Sylloge inscript. Boeot. Ann. phil. suppl. II* 529, n. XXII): [Αρι?]στίδης Εύκλεους Βοιώτιος | [Μουσε]ῖα τοὺς ποιητὰς τῶν ἐπῶν νικήσας Μούσαις. praeterea alterius tituli eiusdem generis fragmentum Decharme (*Recueil d'inscript. inéd. de Béotie*) p. 530, n. 36 edidit:

...ος νικήσας Μούσαις').

In titulis Thebanis artificum Dionysiacorum saepe mentio fit: variaque in ea urbe artificum collegia versata esse comperimus. τὸ κοινὸν τῶν π. τ. Δ. τεχνιτῶν τῶν ἐξ Ἰσθμοῦ καὶ Νεμέας συντελούντων δὲ ἐν Θήβαις commemoratur in tit. Bull. de corr. hell. IIII 335. collegium τῶν εἰς Ἰσθμὸν καὶ Πιερίαν (?) Baccho statuam quandam dedicasse comperimus ex titulo apud Keil. Syll. p. 80 (cf. Lüders l. c. p. 89 et quae antea dixi p. 78 adn. 4); collegium τῶν π. τ. Δ. τεχνιτῶν τῶν ἐν Θήβαις posteriore aetate statuam Dioclis cuiusdam posuisse constat ex tit. CIG 1600 (Mitth. d. d. arch. Inst. III 139). denique Ionicos quoque artifices ad celebranda Heraclea Thebas proficiisci solitos esse titulus Teius antea citatus docet²⁾. decerni igitur nequit, cuius collegii sacerdos fuerit ille, cuius nomen victorum indici praescriptum erat in fragmēto a Laticewio edito (Mitth. d. d. arch. Inst. VII 349):

Θρασέου ἀρχοντος, ἀγ[ωνοθετοῦντος
τῶν Ἀγριωνίων Νικομάχου τοῦ δεῖνος,
ἐπὶ ιερέως τοῦ Διονύσου τοῦ δεῖνος τοῦ
Ρύνχωνος, ἀπὸ δὲ [τῶν τεχνιτῶν...
ου τοῦ Εὐάγρου Χαλ[ειέως?, τὸ δεύτε-
[ρ]ον πυρφοροῦντος τοῦ δεῖνος τοῦ
Στ]ρατονίκου Θη[βαίου, οἱ νικήσαντες...

¹⁾ Thespis vicerat Pythocles Hermionensis, cf. p. 102. ad auloedum quendam Thespensem victorem spectat carmen lapidi insculptum, quod ediderunt J. Martha Bull. de corr. hell. III 448 n. 7 et J. Schmidt Mitth. d. d. arch. Inst. V 124 n. 13. CIA II 490 honores publici a populo Atheniensium conferuntur theoris, qui Thespias missi erant ad celebranda „Ἐρωτίδεια καὶ Ρωμαῖα“. alterum Atheniensem ἀρχεθέωρον εἰς Μουσεῖα παραγενόμενον Thespenses honoribus affecerunt tit. Αθηναίου VI 369 n. 3.

²⁾ Ad artifices Dionysiacos Thebanos pertinent reliquiae illae tituli Thebani, quas edidit Lolling Mitth. d. d. arch. Inst. III 140 n. 2; cf. ibidem n. 1.

ad ludos in Agrioniorum honorem celebrata esse iptis praeter archontem, in Bacchi sacerdos comitur lapis, cui index victo XI.). qui utrum ad Iudiae urbe celebrata pertinxis inventus sit, ignoretur.

Eleutheria, quae antea quoque Eleutheria in hotata esse titulus demonstrat Anzeig. 1859 p. 149 et η | ἐπὶ Ἱερέως τοῦ Διοκατοκλέους | καὶ πυρφόρε]τοῦντος τὸ δεύτερον | σάλπισ[της | Ἀρ?]τήμων τοῦ Μυ[καλήσσιος?]³). vanuerunt omnia.

ollinis Ptoii honorem sol comperimus, quem post 12 n. 33⁴). medio saecul

via... ἀγῶνες ἐν Θῆβαις. h̄ se veri simile est. atque Athēnaiou VI 369 n. 9: δ δῆμος αραγε|νόμενον. Thebis etia Sall. 19.

musica quoque certamina acte di titulo Βασίλειο ad Basi quem ediderunt Keil Syll. p. 188 gymnicos referendus est. In titulo Ταναγραeo Ἀθηναιou

, quamquam ea incerta sunt, e quidam, quod „ἀνατεθείκ(ις πολείτ)αις εἰς καθ(ε)στίαστικοῦ δραχμᾶς δισχιλίας“ init annos actum non esse testat Syll. p. 137 sq.; ibi enim praeceps commemorantur: ἔγλελον ἀγῶνος, κατασταθεὶς ἀγωνανεώσασθαι τὴν ἀρχαι

hac urbe Soteria quoque trieterica certaminibus musicis agebantur; cf. App. XIIII. in Sarapieis Tanagrae actis artifices musicos omnis generis de praemiis certasse tituli duo Tanagrae reperti luculenter testantur; cf. App. XII. et XIII. eadem cum magnificantia Oropi dies festos Amphiaraei celebratos esse complures tituli agonistici docent, de quorum omnium aetate mox accuratius dicendum erit. praeter ceteros autem Boeotos Orchomenii certaminibus musicis studuisse videntur, cum et Bacchi et Gratiarum et Iovis Homoloii diebus festis artifices musicos ibi in publicum prodiisse tituli demonstrent. choragiae quoque institutum hic extitisse duo demonstrant tituli, quos propter dialecti rationes circa a. 175 a. Chr. confectos esse Larfeld (Syll. inscr. Boeot 25) iudicat. prior eorum extat CIG 1579, Le Bas Voy. III 617, Larfeld Syll. 24, Cauer Delect.² 290, Collitz Sammlung griech. Dialektinschriften I n. 477:

Μύριχος Πολυκράτιος, Ἰαρώνυμος Διογίτονος | ἀνδρεσσι χοραγίσαντες νικάσαντες Διωνύσοι | ἀνέθεικαν, Τίμωνος ἄρχοντος, αὐλίοντος Κλεινίαο, | ἀῖδοντος Ἀλκισθένιος.

alterum ediderunt Boeckh CIG 1580, Newton Inscr. of the Brit. mus. CLVIII, Larfeld Syll. 25, Collitz l. c. 478:

Ἀλεύας Νίκωνος, Καφισόδωρος Ἀγλαοφαῖδαο | ἀνδρεσσι χοραγίοντες νικάσαντες Διωνύσοι ἀνεθέταν Ἀθ|ανίαο ἄρχοντος, αὐλίοντος Κλεινίαο, ἀῖδοντος Κράτωνος¹).

eodem igitur modo, quo in titulis choragicis Atticis tibicinis nomen inde a medio saeculo quarto ante magistri nomen exaratum esse solet, in Orchomeniis quoque titulis prior scribitur ille, qui tibiis cantaverat, posterior, qui cecinerat. Alcisthenes autem Cratoque et praecentores chori, qui dicuntur (κορυφαῖοι, ἡγεμόνες), et magistri fuerunt. ceterum cum Baccho anathemata dedicata dicantur, chororum illa certamina in Agrionis habita esse veri simile est²). praeterea extant tituli (App. I.—III.), quibus enumerantur artifices,

¹⁾ Chaeroneae quoque prope theatrum titulus repertus est, qui eiusdem generis fuisse videtur, nunc autem ita mutilatus est, ut certa supplementa proponi nequeant (CIG 1581, Larfeld Syll. 55, Collitz l. c. 375): ἀνδρεσσι Χαρ(ώ)νδα|ς.... |(Ν,ι(κ)άν(ω)ρ) Καφισοδ(ώ)ρω ‘Ιπ... | ‘Αρμόδιος Πολέμω(νος...) in versu primo χοραγίσαντες vel χοραγίοντες scribendum esse suspicati sunt homines docti.

²⁾ cf. Preuss Quaestiones Boeoticae p. 33. Agronia Orchomenia cognovimus e Plutarchi Quaest. Gr. c. 38. Agronia, quibus theorum Atheniensem interfuisse titulo Ἀθηναίου VI 369 n. 3 edocemur, ad Orchomeni sollemnia Kumānūdis probabiliter rettulit.

haritesiorum certaminibus victus in lapidibus alii, quibus recenti
uberti sunt ita, ut artissime]
fuisse pateat. quid vero sign
eque homines docti adhuc pers
itram proponere audeo. alia q
s incerta dubiaque videntur,
υν.....παιδας αὐλητάς ... παιδας
ε ἡγεμόνας (in tit. III., alio or
uiss pueris virisque separatis pi
od in utroque titulo (II. et III.
ἀλητάς, in titulo II. idem et
vicit. aliis igitur circumspicie
neminerimus in titulo Delphico
numerari παιδας ἡγεμόνα et ε
δα ἡγεμόνα idem significare i
tabemus, cur antiquiore aetate i
fuisse negemus. si autem is m
αις ἡγεμών nominaretur, inte
am tum adhibitam esse, ubi ἡγ
centor quidam et magister mai
; illos cantores fuisse inde pate
9 sq. παιδας ἡγεμόνας et ἀνδρ
us dicitur, Rhodippus autem, c
; vicit, v. 13 auloedus dictus es
thoclem Hermioneensem, qui in
praecentor fuit — primus enim
est —, coll. CIG 1212 auloed
ἀνδρῶν ἡγεμόνα et citharoedu
rum choros puerorum et viroru
mus. iam si concedimus παιδα
dictos esse, qui omnium opti
locuissent vel praecinuissent,
qui ἀνδρας et παιδας αὐλητάς
eferendas esse veri simile vide
icis dicendique usu hanc conie
res ita tantum explicari posse
ἀλητάς liberiore modo eos vic
αὐλητάς i. e. inter tibicines
praemium reportaverant, eodem

vicisse eos, qui ceteris tibicinibus, puerorum ch^c
praestiterant. et Ergeam, qui in tit. II. et ἀναίδας
vicisse narratur, tibicinem fuisse docem
v. 10. ceterum iam antea monuimus haud raro
isdemque in sollemaibus et assis tibiis cantasse
succinuisse; cf. etiam adn. ad titt. App. II. et II

Restat ut de aetate titulorum agonisticorum
in appendice concessi, pauca exponam. qua in re pri
videtur a titulo Orchomenio I., quem Boeckhium
quissimo omnium omnes habuerunt homines docti.]
titulus dialecto Boeotica scriptus esset, eum ol.]
adsignandum esse putabat. quae sententia cum n
betur, primum de tituli sermone pauca dicenda es:
Beermann (De dial. Boeot. p. 55¹) sermonem hu
miras illas formas βαψιθός, αὐλοθός, κιθ
θός, κωμαθός artificiosa antiquitatis imitati
adfirmavit. cui adsensi sunt et G. Meyer (Gramm.
et P. Cauer (Delect. 301), oblocutus R. Meister
esse puto hoc loco hanc quaestionem diiudicare.
dubio Beermann monuit p. 12 etiam Romana
Attica dialectus trita et pervolgata esset, in primis
titulis dedicatoriis, quo maior efficeretur gravitas
veterem dialectum Boeotos haud raro revocavisse,
formis non respectis ex sola dialecto de aetate ti
proferre minima liceat. quae cum ita sint tituliq
desint apographa, alia quaerenda sunt aetatis indi
eiusdem generis titulis collatis non prorsus dees
enim illos titulos Boeotos, quibus addendus est
titulus persimilis (App. X.), paucorum annorum s.
artificum nomina demonstrant, quae in compluri
redeunt. ita quinque nomina, quae in titulo Orch
mus, recurrent in titulo IIII. Thespiensi, tria, qua
Orchomenio legimus, iterum reperiuntur in titulo
eodem modo singulis titulis Oropiis et Orchomeni
et XIII., V. et X., multa communia sunt nomina
semper et artis et patris et patriae nota addita
eosdem homines referenda sint, dubitari nequit.

¹) G. Curtius Studien zur griech. u. latein. Gramm.

²) A. Bezzenger Beiträge z. Kunde der indogerm.

isve tituli aetate certum iudicium potest proferri, de eis titulorum aetate conjecturam proponere licet. taliter temporum definitio ex titulis Oropiis elici posse in Kumanudis ante paucos menses (in Eph. arch. ser. I sq.) quattuor titulos Oropios (V.—VIII.) edidit, quae paucorum annorum spatia scriptos esse recte ille statu saeculo alteri adsignavit permotus, ut videtur, litterarum in vis non ignorem ea, quae sagacissime de harum qualitate Koehler in praefatione Corp. inscr. Att. vol. II attamen nequit, ut nihil de horum titulorum scriptura dicam video, quid his formis insit, quod eas saeculo altero demonstret, nisi quod Π' forma antiquiore figuram r. sed haec quoque forma apicibus deformata est ita ut quam vetustior videatur ea littera. et si ceterarum formas perpendimus, si lineolas illas minutus, quibus sum extremae instructae sunt, respicimus, si iota ad inquam additum, saepius omissum esse reputamus primo a. Chr. saeculo exaratos esse suspicari possitiam rebus haec sententia commendari videtur. atque et VIII. ludi in Amphiarae honorem instituti Ἀμφιρά nominantur. qua in designatione accuratius aetas inesse facile quis negaverit, qui iam initio saeculi a in Romae honorem sollemnia instituta¹⁾ et Athenis in alterius priore sacrificium, cui nomen erat Ρωμαῖα, reslexerit. attamen haud paucorum annorum sparsisse inter eam aetatem, qua prima sacrificia Romana causa instituta sunt, eamque, qua Graeculi saeculique agonas in Romae utpote novae deae honorem satis veri simile est. et in ipsa urbe Oropo in Roma que honorem et adulationem ante Sullae aetatem lumen non esse mihi luculenter probare videntur ea, qua consulum anno 73 ad Oropios missa, quae lapidi Oropi nuper demum edita²⁾ est, leguntur v. 42 sq.: Λιος Σύλλας ἀπὸ συνθουλίου γνώμης γνώμην εἰρηκέναι ὕστερας τῷ θεῷ Ἀμφιαράῳ καθιερωκέναι τῆς

¹⁾ cf. Preller Röm. Mythol. II 884.

²⁾ cf. CIA II 953 cum adnotatione Koehleri.

³⁾ Eph. arch. ser. III. 1884. p. 100 sq., cf. Th. Mommsen I

καὶ τῆς χώρας λιμένων τε τῶν Ὀρωπίων τὰς προσόδους
εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας, δις Ὀρώποι συντελοῖ
Ἀμφιαράψ, ὅμοιως δὲ καὶ δις διν μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς
τῆς ἡγεμονίας τοῦ δήμου τῶν Ρωμαίων συντελέ
rectissime igitur Th. Mommsen l. c. (Herm. XX 274
ludos illos, ad quos tituli agonistici spectant, in victoriae
memoriam institutos et εὐαγγέλια τῆς Ῥωμαίων νίκης),
gymnica certamina in fine tituli Ephem. arch. 1884. p
editi (cf. App. VI) commemorantur, ad ipsam Sullae victori
renda esse suspicatus est¹). iam cum titulos VII. et
multo recentiores esse quam titulos V. et VI. nonnulla,
singulis titulis scripta sunt, nomina communia demons
titulis αὐτοῖς V. et VI. complures nominentur artifices, q
Orchomenio I. et Thespensi IIII. victores dicuntur, Orch
quoque tit. I. non multis annis ante 86 a. Chr. scrip
statuamus necesse est. neque vero hoc solum est argumen
sententia antea de titulo Orchomenio prolata commendatu
titulum Oropium VIII., cum eum saeculo alteri a. Chr. Ran
que adscriptisissent, Laticew (Bull. de corr. hell. V 250
titulis Atticis collatis parte saeculi primi a. Chr. priore
esse acute demonstravit. in prytanum enim Atheniensiu
quodam, qui medio saeculo primo a. Chr. scriptus est (leg
CIA II 874), inter Phalereos nominatur Ἀρίστων Ποσέον
non diversum esse ab Aristone Posis filio Atheniensi, q
diae poeta dicitur in titulo VIII., Laticew coniecit
coniecturam quam maxime probabilem esse eo demonstrat
in eodem titulo Oropio VIII. commemorantur Heraclides
Heraclidis filius Atheniensis (ποιητὴς σατύρων) et Charias
filius Atheniensis (ὑποκριτής), qui idem esse videntur atq
clides Heraclidis filius ἐκ Κηδῶν ephebus CIA II 467
Echecrate 101 a. Chr.) et Charias Chariae filius Μελιτεὺς
CIA II 469 (archonte Hipparcho, qui paulo ante 101 a. C.
stratum gessisse videtur). quae si recte disputata sunt,
Oropio duo ludis interfuisse homines dicuntur, qui circa
a. Chr. viginti fere annos nati erant, unus, qui circa a. 5
prytanis fuit, ita ut Amphiaraa illa, quibus coniuncti int

¹) Non nullius momenti esse videtur, quod in epistula consulun
semper adscriptum, in titulis agonisticis saepissime omissum es
quod et hi tituli et epistula illa uno eodemque loco inventa ess

anno 90 et 60 a. Chr. cecidisse necesse sit. qua cum cōtione concinunt ea, quae antea de titulorum VI. et Oropi probare studui. in tit. enim VIII. ἄνδρας παγκράτιον οὐ Εύφάνης Ζωῆλου Ὀρώπιος; idem autem homo sine γενδυς est in titulo Oropio, qui editus est Ephem. 1884. p. 121 n. 1, l. 66 sq., ubi Euphanes Zoili filius ἐπόθασιν et εὐαγγέλια τῆς Ρωμαίων νίκης viciisse odem autem in titulo inter victores musicos (App. VI us Herodoti filius Coronensis histrio comicus nomen est atque κωμαζυδὸς Εὔπροχος Εἰροδότου Κορωνεὺς in θερεα eodem in titulo Philocrates Theophanti filius Thymoretur, qui non diversus est a Philocrate Theophantē tragico in tit. IIII., hos quoque titulos I. et IIII., n. aetatis esse extra dubitationem positum est, annis 9 non multo antiquiores esse patet¹). diversis igitur viis rationibusque ad eundem finem pervenimus. in Oropii V.—VIII. et tituli I. et IIII. parte priore a. Chr. scripti sunt, idem propter communia, quae suntur, artificum nomina etiam de titt. II. III. X. st̄ artissime enim hi octo omnes inter se cohaerent. cu titulo VIII. quasi vinculo coniuncta est altera serie XI. XIII., in quibus commemorantur Δημοκλῆς Ἄγριος (VIII 2; XI 8) et Ἀσκληπιάδης Θεοφράστου Αἴγιος, qui certe aut patres aut filii sunt eorum hominum, quae titulorum serie mentio fit, dico Aminiam Democlis (III 10; VIII 14) et Theophrastum Asclepiadis Aegini (VIII 8). his denique accedunt tit. XII., (qui vetustus alterius seriei), et titt. XIII. XV. qui recentiores seriei esse videntur, (cf. quae ad singulos titulos adiungit autem ordinem, quo singuli tituli, in primis Orchomenium, sese exceperint, constituere difficultimum est. Et aetatis indicium in titulis Oropiis in eo inesse, quod III. multi nominentur Athenienses, in titt. V.—VI] quidem inveniatur, Kumanudis l. c. p. 124 monuit.

Adde quod iam Eustratiades a. 1869, cum in Eph. arch. ser. II l. titulum agonisticum Tamynis repertum edidit (App. X.), in quo viciisse dicitur Ἡγέλοχος Ἀσκληπιογένους Αἰολεὺς ἀπὸ Μυρίνης, Orchomenium, in cuius v. 18 κιθαριστὰς Ἡγέλοχος Ἀσκληπιος ἀπὸ Μουρίνας nominatur, propter recentem tituli Euboeici scriptiora malto recentiora quam Boeckh putabat referendum esse.

igitur V.—VIII. ei aetati adsignandi videntur, qua inter et Oropios inimicitiae intercesserunt. iam cum annis 86 Oropios non in Atheniensium dictione fuisse senatus Romanorum, quod antea commemoravi, demonstret et bello Sullano Boeotiae urbem illam amisisse, sed paul perasse probabiliter coniecerit Th. Mommsen l. c. p. V.—VIII. intra annos 86 et 71 scriptos esse suspicatur autem VIII. utrum ante an post id tempus scriptus se definiri nequit, cum quae ratio inter Athenas et Oropibus illis intercesserit, nondum satis edocti simus¹⁾ quod Euphanes Zoili filius in tit. VIII. ἄνδρας πολὺ in tit. VII. autem agonotheta dicitur, vix quicquam nonnulla de titulorum singulorum aetate in adnotatio infra singulis artificum indicibus subiciam, explicabo; addam, titt. I. et IIII. eorum, qui extant, antiquissimam quidem litterarum formis, quas Decharme in tit. Thespia praebet, fidem habere licet²⁾.

Haec igitur sunt, quae de musicis Graecorum mihi nunc disputanda esse videbantur; alio tempore foras quaestiu[n]cas in ampliorem extendere dissertatione

¹⁾ Omnia, quae de Oropo oppido cognovimus, composuit F. k. sächs. Gesellsch. d. Wissensch. IIII 180 sq.). Koehler (Mitt. Institut. IIII 259 sq.) initio saeculi primi a. Chr. Oropum nondum potestate et a M. Antonio demum Atheniensibus traditum elusdem adnotationem CIA II p. 277.

²⁾ Si audaciores hariculationes proferre licet, iam proponam, mihi ipse animo fixerim. si, ut antea dixi, vetustissimos puta et IIII. eos intra annos 100—86 ponere licet, eiusdemque aetatis anno 86 scripti videntur V. et VI. (cf. App. VI. adn.), quibus ad (cf. adn.). proximis annis titulos VII. et VIII. adsignaverim, quae titt. Orchomenii II. et III. esse videntur. paulo recentiorem delatum VIII. fortasse anno 70 scriptum, eidemque aetati attribuuntur et XIII. quibus denique accedunt titt. XIII. et XV., qui medio exarati esse videntur.

Appendix.

Tituli Orchenomenii.

Zoeckh CIG 1583, Le Bas Voy. arch. II 621, Larfe
uer Delect. 301, Collitz - Meister Sammlung grec
. I 503.

τίνω ἀρχοντος, ἀγωνο-
ντος τῶν Χαριτεισίων
ιος τῷ Πάντωνος ¹⁾), τύδε
ισαν τὰ Χαριτείσια·
σαλπιγκτὰς
ος Φιλίνω Ἀθανεῖος·
κάρουξ
δας Σωκράτιος Θειβεῖος ²⁾·
ποειτὰς
τωρ Μήστορος Φωκαιεύς ³⁾·
ραψαμυδὸς
ων Κλίωνος Θειβεῖος ⁴⁾·
αὐλειτὰς
γένεις Ἡρακλίδαο Κουζικηνός ⁵⁾·
αὐλαμυδὸς
νετος Γλαύκω Ἀργῆος·
κιθαριστὰς
οχος Ἀσκλαπιογένιος Αἰολεὺς ἀπὸ Μουρίνας ⁶⁾·
κιθαραμυδὸς

{στω Πάντωνος scribendum esse coniecit Larfeld. }²⁾ Εἴρω[
n esse dixerunt Keil Syll. l. c. et Larfeld l. c., cf. l. 26
Ἡρωίδης Σωκράτους Θηβαῖος in tit. III v. 14. ³⁾ cf. II
⁴⁾ cf. V 8. ⁵⁾ cf. III 20. ⁶⁾ cf. V 14, X 10, 1

II. ed. Ussing Inscr. Gr. ined. (Havniae 1847) n. 53, Le Bas
Voy. arch. II 623 (Lüders' Dionys. Künstler p. 186 n. 109),
pleniū Schliemann Orchomenos p. 57.

- Νενικηκότες ἐν τοῖς Χαριτησίοις·
σαλπιστής
(Θε)όφραστος Ἀσκληπιάδου ¹⁾ Αἰγινήτης ²⁾·
κῆρυξ
5 Νικοτέλης ³⁾ ΚΑΓΩΝΟΣ ⁴⁾ Θεσπιεύς·
ραψωδὸς
Μέντωρ Ἀπολλοδώρου Ἡρακλεώτης·
ποητὴς
Διογένης Λεωνίδου Ἀντιοχεὺς ἀπὸ Δάφνης·
10 αὐλητὴς
Ἐργέας Ἐργέου Ἀντιοχεὺς ἀπὸ Δά[φνης]·
αὐλωδὸς
Ἀρίστων Ἀρίστωνος Θηβαῖος·
κιθαριστὴς

⁷⁾ cf. IIII 26. ⁸⁾ Fratrem huius Asclapiodori homines docti (Lüders l. c. p. 128, adn. 250) significatum esse putabant in lampade Corcyraea (cf. Wachsmuth Mus. Rhen. XVIII 549), cui inscripta sunt litteris antiquis haec: Δάματρος Πουθέαο τραγανδώ. at Kirchhoff Stud. z. griech. Alphab.³ p. 131 adn. titulum illum a falsario quodam confectum esse demonstravit. ⁹⁾ cf. II 22, 36. ¹⁰⁾ cf. G. Hermann Opusc. VII 239. ¹¹⁾ ΕΥΡΟΔΩΤΩ correxit Boeckh. ¹²⁾ cf. IIII 32, VI 5.

II. ¹⁾ ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΟΣ Schliemann. ²⁾ cf. VII 8, adde XI 2. ³⁾ Νικοτέλης scripsi e Schliemanni apographo, quod ceteris quoque in rebus secutus sum; Ἡροτέλης exhibuit Ussing (Le Bas). ne quis autem eundem hominem et praeconem et tragoedum (l. 20) viciisse miretur, ad titulum VIII. relego, ubi v. 10 Γλαυκίας Σωσάνδρου Θηβαῖος praeconus et v. 30 idem tragicorum histrionum vīctor dicitur. ⁴⁾ Sic et hic et in v. 20 nōmen exhibetur apud Schliemannum. ΚΑΤΩΝΟΣ v. 5 et ΚΑΤΩΝΟΣ v. 20 Le Bas; Κ(ρ)άτωνος scripsit Ussing. quod si id nōmen corruptum est, de forma Καπτῶνος cogitari potest.

Φανίας Ἀπολλοδώρου τοῦ Φανία Αἰο-
 λεὺς ἀπὸ Κύμης⁶⁾.
 κιθαρωδὸς
 Κάλλων Πύθωνος Ὀπούντιος·
 τραγωιδὸς
 Νικοτέλης ΚΑΤΩΝΟΣ Θεσπιεύς·
 κωμωιδὸς
 Νικόστρατος Φιλοστράτου Θηβαῖος⁸⁾.
 Οἵδε ἐνίκων τὸν νεμητὸν ἀγῶνα [τῶν
 ‘Ομολωῖων·
 ἀνδρας αὐλητὰς
 Ξργέας Ἐργέου Ἀντιοχεὺς ἀπὸ Δάφνης·
 παιδας [αὐλητὰς]
 Ξργέας Ἐργέου Ἀντιοχεὺς ἀπὸ Δάφνης·
 παιδας ἡγεμόνας
 Κάλλων Πύθων[ος Ὀπούντιος]⁷⁾.
 ἀνδρας [ἡγεμόνας]
 Κάλλων Πύθωνος Ὀπούντιος·
 τραγωιδὸς
 Ἡρόδοτος Μενάνδρου Βοιώτης·
 κωμωιδὸς
 Νικόστρατος Φιλοστράτου Θηβαῖος·
 τὰ ἐπινίκια
 Ἐργέας Ἐργέου Ἀντιοχεὺς ἀπὸ Δάφνης⁸⁾.

ed. Boeckh. CIG 1584, Le Bas Voy. arch. II 622:
 Οἵδε ἐνίκων τὸν ἀγῶνα τῶν Χαρι-
 τησίων· σαλπιστὴς
 Μῆνις Ἀπολλωνίου Ἀντιοχεὺς
 ἀπὸ Μαιάνδρου·
 κῆρυξ
 Ζώϊλος Ζωΐλου Πάφιος·
 ῥαψωιδὸς
 Νουμήνιος Νουμηνίου Αθηναῖος·

. III 16. ⁶⁾ cf. v. 36, I 24. ⁷⁾ Callo citharoedus fuit, cf. vv.
 ias Thebanus citharoedus idemque ἡγεμῶν ἀνδρῶν nomina
 hico p. 104. ⁸⁾ Quattuor igitur praemia reportavit Ergeas i
 parvo aemulorum numero, quam praeclara eius arte explic
 se adeo solus tibicen ludis interfuit.

- ποητὴς ἐπῶν
- 10 'Αμινίας Δημοκλέους Θηβαῖος¹⁾·
 αὐλητὴς
- 'Απολλόδοτος 'Απολλοδότου Κρησαῖος·
 αὐλωιδὸς
- 'Ρόδιππος 'Ροδίππου 'Αργεῖος·
15 κιθαριστὴς
- Φανίας 'Απολλοδώρου τοῦ Φανίου
 Αἰολεὺς ἀπὸ Κύμης²⁾·
 κιθαρωιδὸς
- Δημήτριος Παρμενίσκου Καλχηδόνιος·
20 τραγωδὸς
- 'Ιπποκράτης 'Αριστομένους 'Ρόδιος·
 κωμωδὸς
- Καλλίστρατος 'Εξακέστου Θηβαῖος³⁾·
 ποητὴς σατύρων
- 25 'Αμινίας Δημοκλέους Θηβαῖος⁴⁾·
 ύποκριτὴς
- Δωρόθεος Δωροθέου Ταραντῖνος·
 ποιητὴς τραγωδιῶν
- Σοφοκλῆς Σοφοκλέους 'Αθηναῖος⁵⁾·
30 ύποκριτὴς
- Καβίριχος⁶⁾ Θεοδώρου Θηβαῖος·
 ποιητὴς κωμωδιῶν
- 'Αλέξανδρος 'Αριστίωνος 'Αθηναῖος·
 ύποκριτὴς

III. Hunc titulum Boeckh CIG I p. 765 B fere ol. 145 scriptum esse putavit, argumentis nisus non satis gravibus. eiusdem aetatis esse videtur ac tituli II. et VIII., cf. adn. 1—3. ¹⁾ cf. v. 25, VIII 14, 16 (cf. VIII 2: Δημοκλῆς 'Αμινίου Θηβαῖος, XI 8). ²⁾ cf. II 15. ³⁾ cf. v. 49, VIII 34. ⁴⁾ cf. ποιητὴς ἐπῶν v. 10. ⁵⁾ Boeckh l. c. et Welcker Griech. Tragödien 1275. 1282, qui hunc titulum ol. 145 adsignaverunt, ad hunc Sophoclem Suidae verba rettulerunt: Σοφοκλῆς 'Αθηναῖος, τραγικός.... γέγονε δὲ μετὰ τὴν πλειάδα ἡτοι μετὰ τοὺς ζ' τραγικούς, οἵτινες ὠνομάσθησαν πλειάς... quam coniecturam omni fundamento carere patet. ⁶⁾ Καβίριχος quidam histrio comicus intra annos 165 et 157 Athenis versatus est, cf. CIA II 2, 975 col. 4, 5. quem hominem Koehler Mitth. d. d. arch. Inst. III 122 haud recte non diversum putabat a Cabiricho Thebano histrione tragico, qui hic commemoratur. neque Callistratum v. 49 componere licet cum Callistrato comoedo CIA II 975 col. 3, cum in titulo Attico patris patriaeque notae desint nec tempora convenire videantur.

Ἀτταλος Ἀττάλου Ἀθηναῖος
 Οὐδε ἐνίκων
 ὃν νεμητὸν ἀγῶνα τῶν Ὄμολων·
 παιδας αὐλητὰς
 Διοκλῆς Καλλιμήλου Θηβαῖος·
 παιδας ἡγεμόνας
 Στρατῖνος Εύνικου Θηβαῖος·
 ἄνδρας αὐλητὰς
 Διοκλῆς Καλλιμήλου Θηβαῖος·
 ἄνδρας ἡγεμόνας
 Ρόδιππος Ῥοδίππου Ἀργεῖος¹)·
 τραγῳδὸς
 Ἰπποκράτης Ἀριστομένους Ῥόδιος·
 κωμῳδὸς
 Καλλίστρατος Ἐξακέστου Θηβαῖος·
 τὰ ἐπινίκια
 κωμῳδιῶν ποιητὴς
 Αλέξανδρος Ἀριστίωνος Ἀθηναῖος.

Titulus Thespensis, ed. Decharme Recueil d'inscriptions de Béotie (archives des missions scientif. II. s. p. 522 n. 26. (Lüders I. c. p. 186 n. 110).

ιωνος¹) ἄρχοντος, ἀγωνοθετοῦντος τὸ
 τερον Κλεινέτου τοῦ Δασίου, ἐπὶ ιερέ-
 τῶν Μουσῶν Πολυκρατίδους [το]ῦ Φαείνου²), ἀ-
 δὲ τῶν τεχνιτῶν [τοῦ δεῖνος.....³)
 γείου, τραμματεύοντος Ἀμφικλείδους
 ο Κλεινέτου, πυρφοροῦντος Κλεινέ-
 τοῦ Δασίου, οἱ νικήσαντες τὰ Μῆουσεῖα
 ε·

dippas auloedus fuit, cf. vv. 13 et 14. vicit igitur „αὐλῳδός
 σι χόροῖσιν“, ut Pythocles illa CIG 1212 (cf. p. 102).

Titulus eiusdem est aetatis atque I., cf. adn. 4 sq. ⁴) Cum i
 pro Ζήνων compareat, recte Preuss Quaest. Boeot. p. 13 ad
 Ζένωνος scriendum esse coniecit. ⁵) [το]ῦ Φαείνου op
 rendelenburg apud Lüdersium p. 187 adn., cum Decharme [Ε]ι
 sibi mente fixisset. ⁶) In epite Decharme post vocem τεχνι
 tot Musarum sacerdotem artificum Dionysiaceorum collegii sa
 stum fuisse viderunt Foucart De scaen. coll. p. 49, Lüders
 147, Preuss I. c. p. 86.

- ποιητής προσοδίου
- 10 Βάκχιος Βακχίου Ἀθηναῖος·
 σαλπισ[τής]
 ΙΑΘΑΡΝΟΣ Μελανθίου Θετταλὸς ἀπὸ Κι[ε]ρίου·
 κῆρυξ
 ‘Ηρωίδης Σωκράτ[ους] Θηβαῖος⁴⁾·
- 15 ἐπῶν ποιητής
 Μήστωρ Μήστορος Φωκαιεύς⁵⁾·
 ράψωιδός
 Θεόδωρος Πυθίωνος Ἀθηναῖος·
 αὐλητής
- 20 Περιγένης [‘Ηρα]κλείδου Κυζικηινός⁶⁾·
 αὐλωιδός
 Στράτων Στράτωνος Σιδώνιος·
 κιθαριστής
 ‘Απολλόδοτος Δημέου Λύκιος ἀπὸ Ξανθοῦ·
 κιθαρωιδός
- 25 Δημήτριος Ἀμαλωῖου Αἰολεὺς ἀπὸ Μυρίνης⁷⁾·
 σατύρων ποιητής
 ‘Αράδας Τίμωνος Ἀθηναῖος·
 ύποκριτής παλαιᾶς [τρα]γωιδίας
- 30 Φιλοκράτης Θεοφάντου⁸⁾ Θηβαῖος·
 ύποκριτής παλαιᾶς κωμ[ῳδίας]
 Εύ]αρχος Ἡροδότου Κορωνεύς⁹⁾.

Tituli Oropii.

V. ed. St. Kumanudis Eph. arch. ser. II. 1884. p. 127 n. 4.

.
 [κῆρυξ]

⁴⁾ cf. I 8: Εἰρώδας Σωκράτιος Θειβεῖος. ⁵⁾ cf. I 10, V 6, 10. ⁶⁾ cf. I 14 (Περιγένεις Ἡρακλίδας Κουζικηνός) ⁷⁾ cf. I 20 (Δαμάστριος Ἀμαλωῖος Αἰολεὺς ἀπὸ Μουρίνας). ⁸⁾ Θεοφάντου scripsi contra Decharniūm, qui exhibuit ΘΕΟΦΑΝΙΟΥ, coll. VI 1, VII 25 sq.: τραγωιδίας παλαιᾶς ύποκριτής Φιλοκράτης Θεοφάντου Θηβαῖος, 31 sq.: ύποκριτής (τραγῳδίας καινῆς) Φιλοκράτης Θεοφάντου Θηβαῖος. ⁹⁾ cf. I 28 (κωμαζούδης Εύαρχος Εἰροδότω Κορωνεύς), VI 5.

V. Titulum inter Oropios primo loco posui, cum fere eiusdem aetatis sit ac tit. I.; sex enim artificum, qui hic nominantur, tres etiam in tit. I. commemorantur. titulos V. et VI. eiusdem indicis partes esse veri simile mihi videtur, cum in tit. VI. inter tres, qui recensentur, artifices scaenicos duo in

Λαυκίας¹⁾ Σωσάνδρου Θηβαῖος·
 έγκωμιον καταλογάδη[ν]
 Αριστόνικος Μενάνδρου Ωρώπιος·
 έπικόν²⁾)
 Αήστωρ Μήστορος Φωκαιεύς³⁾·
 βαψωιδὸς
 Κράτων Κλέωνος Θηβαῖος⁴⁾·
 ἐπῶν ποιητὴς
 Αήστωρ Μήστορος Φωκαιεύς·
 α]ύλητὴς
 Διονύσιχος [Ἐπικλέους Θηβαῖος⁵⁾·
 [κιθαριστὴς]⁶⁾
 Αγέλοχος [Ασκληπιογένου Αἰολεὺς ἀπὸ Μυρίνης]⁷⁾
 [κιθαρωιδὸς]

ed. St. Kumanudis Eph. arch. ser. III. 1884. p. 121 n

Φιλοκράτης Θεοφάντου Θηβαῖος?¹⁾
 κωμῳδὸς καινῆς ποιητῆς?²⁾
 Διεύχης Μνασιτέλο[υ] . . .

usque reperiantur, quem titulum eadem aetate ac tit. I. scrij

¹⁾ Supplevit Kumanudis coll. VIII 9, 10: κῆρυξ Γλαῦ
 Θηβαῖος. ²⁾ ἐπικόν sc. ἐγκώμιον, cf. VIII 11 ἐνκωμίω λογ
 υ ἐπικῷ. in Romanorum imperatorisque victoris honorem haec eno
 fuisse veri simile est, cf. CIG 1585 v. 10: ἐγκωμιογράφος εἰς
 ρα (qui tit. Thespiis scriptus est imperatorum aetate); cf. e
 . phil. CXVII 184 sq. ³⁾ cf. I 10, IV 16. ⁴⁾ cf. I 12. ⁵⁾
 anudis coll. VII 18; cf. X 9. ⁶⁾ Supplevi coll. VII 29, VIII
 coll. I 17, 18 (κιθαριστὰς Αγέλοχος Ασκλαπιογένιος Αἰολεὺς
 X 10.

Hic titulus, qui tit. V. altera pars esse videtur, antiquior est
 L; litterarum enim formas paulo antiquiores videri eis, quae i
 nantur, Kumanudis l. o. p. 123 monuit. et si recte ad victoriam
 rum Romanorum institutionem rettuli, ea, quae in fine victoris
 a indicis in tit. VI leguntur, vv. 68. 69: εὐαγγέλια τῆς Ρωμ
 ανῆς Ζωῆλου Ωρώπιος ad primos, qui post victoriam reporta
 int, ludos referenda esse videntur. denique vv. 66 sq. Euphanes
 τὸν viciisse dicitur, cum in tit. VIII. agonotheta nominetur.
 Et eum tit. VI. aetate iuvenem, tit. VIII. temporibus virum a
 n fuisse. ⁷⁾ Supplevit Kumanudis coll. VII 32 sq.; cf. III

ύποκριτής

Εὔαρχος Ἡροδότου Κορων[εύς] ²⁾.

sequitur index gymnicorum curuliumque victorum, quem praetermitto.

VII. ed. Steph. Kumanudis Eph. arch. ser. III. 1884. p. 124 n. 2:

"Αρχοντος Φιλιστίδου, ιερέως δὲ τοῦ Ἀμφιαράου Ἐρμαιώνδου, ἀγωνοθετοῦντος τὰ Ἀμφι[ά]ραα καὶ Ρωμαῖα Εὐβιότου τοῦ Δημογένου,
οἵδε ἐνίκων."

5

σαλπικτής

Νικάνωρ Διονυσίου Ταρσεύς

κῆρυξ

Ωρος Ὄρου Χαλκιδεύς

ἔγκωμιον καταλογάδην

10

Δημογένης Εὐβιότου Ὄρωπιος ¹⁾

ἔγκωμιον ἐπικὸν

Κράτερος Ἀντιπάτρου Ἀμφιπολίτης

ράψωδὸς

Θεοφάνης Σωκράτου Θηβαῖος

ποιητὴς ἐπῶν

Ἀπολλώνιος Ἀγυάρχου τοῦ Βοιήθου Μαλλώτης

αὐλητὴς

Διονύσιος Ἐπικλέους Θηβαῖος ²⁾

κιθαριστὴς

20

Ζεῦξις Δημητρίου Τραλλιανός

κιθαρωιδὸς

Ηρακλείδης Ἀντιπάτρου Ταρ[σ]εύς

ποιητὴς σατύρων

Φιλοξενίδης Φιλίππου Ὄρωπιος

τραγωιδίας παλαιᾶς ύποκριτὴς

Φιλοκράτης Θεοφάντου Θηβαῖος ³⁾

κωμωιδίας παλαιᾶς ύποκριτὴς

Ζωῖλος Ζωῖλου Συρακόσιος

τραγωιδίας καίνης ποιητὴς

30

Πρώταρχος Ἀντιμένους Θηβαῖος

²⁾ cf. I 26, III 32.

VII. ¹⁾ Agonothetae filius, ut videtur.

²⁾ cf. V 12, X 9.

³⁾ cf. III

ύποκριτής

Φιλοκράτης Θεοφάντου Θηβαῖος⁴⁾ ·

κωμῳδίας καινῆς ποιητής

Χιόνης Διογειτώνδου Θηβαῖος ·

ύποκριτής

Πολύζενος Ἀνδρύτα Ὁπούντιος.

. ed. St. Kumanidis Eph. arch. ser. III. 1884. p. 1

Ἄρχοντος ἐν Ὄρωπῷ Λυσιμένου

τοῦ Φιλίππου, Ἱερέως δὲ τοῦ

Ἀμφιαράου Εύκράτου τοῦ

Φίλωνος, ἀγωνοθετοῦντος

τῶν Ἀμφιαράων καὶ Ῥωμαίων

Εὐφάνου τοῦ Ζωΐλου οἵδε ἐνίκων ·

σαλπιστής

Θεόφραστος Ἀσκληπιάδου Αἰγινήτης⁵⁾ ·

κῆρυξ

Γλαυκίας Σωσάνδρου Θηβαῖος⁶⁾ ·

ἐγκωμίω λογικῶ

Μόσχος Ἀναξίππου Προυσιεύς ·

ἐγκωμίω ἔπικῶ

Ἀμινίας Δημοκλέους Θηβαῖος⁴⁾ ·

ἔπων ποιητὰς

Ἀμινίας Δημοκλέους Θηβαῖος ·

ῥαψῳδὸς⁵⁾

Εἰέρων Ἀριστοβούλου Θηβαῖος ·

αὐλητὰς

Νίκων Εύωνυμοδώρου Θηβαῖος ·

κιθαριστής

—
Sedem igitur modo, quo in didascalii Atticis posteriori
histrio, qui in novis fabulis partes agebat, veterem tu
produxisse dicitur, hic quoque idem homo tamquam histri
λαῖδες et τραγῳδίας καινῆς praedicatur.

In hoc titulo cum coniuncta extant nomina, quae in
antur, omnes hos titulos paucorum tantum annorum
se novo argomento confirmatur; Euphanis autem, Zoili fili
VI. VIII. VIII. quasi communi vinculo coniunguntur. ⁷⁾
2. ⁵⁾ cf. V 2; idem v. 80 histriones tragicos viciisse d
ΙΑ ΙΙ 120: T. Αἰλ. Αὐρήλ. Ἀπολλώνιος, χωρῳδὸς κ
ο, 26. ⁶⁾ Iota in hoc titulo nequatum adscriptum inven
taepe, in ΙΙΙ. semper additum est.

- Μητρόδωρος Διονυσίου Νικομηδεύς ·
κιθαραδὸς
Δημήτριος Δημητρίου Καλχηδόνιος ⁶⁾ ·
σατύρων ποιητὴς
Κάλλιππος Κάλλωνος Θηβαῖος ·
ποιητὴς τῆς τραγῳδιῶν
Λυσίστρατος Μνασέου Χαλκιδεύς ·
ύποκριτὴς
Γλαυκίας Σωσάνδρου Θηβαῖος ·
ποιητὴς κωμῳδιῶν
Ἄριστων Χιόνου Θηβαῖος ⁷⁾ ·
ύποκριτὴς
[Κα]λλίστρατος Ἐξακέστου Θηβαῖος ⁸⁾ ·
· κ. ν παλαιὰν
· ος.

VIII. ed. Preller Ber. d. k. sächs. Gesellschaft d. Wiss. philos.-hist. Cl. IIII 150 sq.; Pittakis Eph. arch. fasc. 33 (1853). n. 1377, Rangabé Ant. hell. 965; cf. Laticew Bull. de corr. hell. V 260.

Ἐνκωμίῳ ἐπικῷ
Δημοκλῆς Ἀμινίου Θηβαῖος ¹⁾.

⁶⁾ In tit. III. v. 18 citharoedus commemoratur Δημήτριος Παρμενίσκου Καλχηδόνιος. ⁷⁾ cf. VII 34: Χιόνης Διογειτώνδου Θηβαῖος. ⁸⁾ cf. III 23, 49.

VIII. Victores musicos excipiunt gymnici, qui in fine huius columnae et in altera columnna scripti sunt. fragmento cuidam Ephem. arch. fasc. 33, n. 1319 (Rangabé l. c. 965), quod cum victores illos gymnicos exhibeat, qui in huius tituli columnna altera desunt, a Pittaki et Rangabeo cum titulo VIII. coniunctum est, praescripta sunt haec:

[ἀρχοντος τοῦ δεῖνος ἱερέως δὲ] τοῦ Ἀμφιαράου Ἀλεξιδήμου τ[οῦ]
[Δημοφῶντος ?, ἀγωνοθετούντος τὰ Ἀμφιάραα Ἀλ]εξιδήμου τοῦ Δημοφῶντος
[οἵδε ἐνίκων] δῆνδρας σ[τάδιον].

num in linea altera τὰ Ἀμφιάραα an τὰ Ἀμφιάραα καὶ Ῥωμαῖα scripta fuerint, iam definiri nequit. monendum autem est inter gymnicos victores duos homines Romanos nominari, cum in ceteris catalogis Oropiis homo Romanus non inveniatur. de tituli aetate antea dixi. restat, ut pauca de ratione, quae inter tit. VIII. XII. XIII. intercedit, addam. patet enim tit. XIII. eiusdem aetatis esse ac VIII. iam cum tit. XIII. propter litterarum formas recentior sit titulo XII., hic autem intra annos 100 et 70 scriptus sit (cf. infra), hoc quoque argumento tit. VIII. intra annos 90 et 50 demum scriptum esse demonstratur
¹⁾ cf. XI 8; adde III 10, VIII 14: Ἀμινίας Δημοκλέους Θηβαῖος.

δαψωδός
 ἐμων Ἰσιδότου Ἀθηναῖος·
 ἐπῶν ποιητὴς
 θοκλῆς Θεοδοσίου Νεαπολίτης·
 αὐλητὴς
 νίας Χαιρήμονος Ἐχιναῖος ²⁾·
 κιθαριστὴς
 ημένης Ἡγεσιμάχου Σκαρφεύς·
 κιθαρωιδός
 ὁς Εύβίου Ἀθηναῖος·
 ποιητὴς σταύρων
 ικλίδης Ἡρακλίδου Ἀθηναῖος·
 τραγωδὸς
 νικος Ἀλεξάνδρου Ἀθηναῖος·
 κωμωδός
 νος Φρυνίδου Ταναγραῖος ³⁾·
 ποιητὴς τραγωδίας
 οκράτης Ἀλεξάνδρου Μιλήσιος·
 ποιητὴς κωμωδίας
 στων Ποσέους Ἀθηναῖος ⁴⁾·
 ἐπινίκιον
 νικος Ἀλεξάνδρου Ἀθηναῖος.
ὑποκρ
Χαρίαι
ου Ἀθ
ὑποκρ
Στράτ
δότου

in Tamynis in urbe Euboeica repertum
atq[ue] ser. II. fasc. 13. (1869) p. 347 n.

]εμάρχου Εύθυππίδου, ἀγωνοθέτο[υ
 Ταμυνείων Βουλάρχου τοῦ Χαρίδα,
 ε ἐνίκων ἐγκώμιον εἰς τὸν Ἀπόλλωνα ¹⁾·
 .]ημος Κραταιμένου Ἐρετριεύς·
 σαλπιστὰς

5. ²⁾ cf. XIII 1. ⁴⁾ Filius sine dubio Posit. p. 113. ³⁾ Frater fuisse videtur Artemonius langabé l. c. p. 695.

talam propter artissimam necessitudinem, qua
eoticis inserui. hic quoque titt. Orchomenios et
uculenter demonstrat; cf. vv. 6, 9. litteras apie
ratiades; ΑΣΕΩ. ¹⁾ Sollemnia Tamynia igitur
intur.

'Αριστῶν?]αε 'Αριστώνακ[τ]ος Πάφιος ἀπὸ Κύπρο[υ
 κήρυκας
 ... εἰταρ φίλο[ξ]ένου 'Ερετριεύς· αὐλητὰς
 Διονύ]σιχος²⁾ 'Επικλέους Θηβαῖος· κιθαριστὰς
 10 Ήγέλοχ]ος 'Ασκληπιογένους Αἰολεὺς ἀπὸ Μυρίν[ης³⁾·
 ν κοινὴν⁴⁾ 'Ηγέλοχος 'Ασκληπιογέ-
 νου Αἰολεὺς ἀπὸ Μυρίνης· παῖδας
 δόλι]χον.... .

XI. Titulum, qui nunc Thebis in museo adservatur, p
 iuris fecit Lolling Mitth. d. d.arch. Inst. III 142 (cf. Roehl in
 siani Ann. XXXII 101):

σαλπικτῆς
 'Ασκληπιάδης Θεοφράστου Αἰγινήτης¹⁾:
 κήρυξ
 'Αείμναστος Ε[ύφ]ραιού Θηβαῖος·
 5 φαυ[ψδ]ὸς
 'Αείμναστος Εὐφραίου Θηβαῖος·
 ἐπῶ[ν ποιητ]ὴς
 Δημοκλῆς [Άμινίου] Θηβαῖος²⁾·
 α[ὐλητῆς]
 10 Τιμοκράτ[ης...]νος Θηβαῖος·
 [αὐλωδὸς?] ³⁾
 Φ]ύλιπ[πος.... ...

²⁾ Supplevi coll. V 12, VII 18. ³⁾ cf. I 18, V 14. ⁴⁾
 quo modo explicanda sint, dubium videtur; certe idem valere videntur
 ἐπινίκιον, ἐπινίκα I 25; II 37; III 40; VIII 23.

XI. Cum ignoretur, quo loco lapis repertus sit, ad Tanagraeos aut
 menios ludos eum referri posse suspicatur Roehl l. c.; verum ad Αἰ
 quoque vel alia certamina Thebana pertinere potest. eiusdem aetatis
 tit. VIII; si Democles, qui hic et in tit. VIII. nominatur, filius est Αἰ
 qui III 10, VIII 14 invenitur, Asclepiades quoque tubicen Theophrasti
 qui II 8, VIII 8 tubicines viciisse dicitur, filius esse debet; si autem tit.
 antiquior est quam tit. VIII. et Democles pater, non filius Aminiae
 Asclepiades quoque tituli XI. pater esse debet Theophrasti tubicinis
 VIII 8. litterarum formae in apographo Lollingiano fluctuant: Α et Α, Γ
¹⁾ cf. II 2 sq., VIII 8 sq.: σαλπικτῆς Θεόφραστος 'Ασκληπιάδου Αἰγι
²⁾ Supplevi. ΔΗΜΟΚΛΗΣ... Lolling; cf. VIII 1 sq.: ἐνκωμίψ ἐπικφ
 κλῆς Άμινίου Θηβαῖος (adde III 10: ποιητῆς ἐπῶν Άμινίας Δημοκλέους Θη
 v. VIII 14). ³⁾ Lolling haec exhibet: ΤΙΜΟΚΡΑΤ ΝΟΣ ΘΗΒ
 //ΙΑΙΠ...

XII. Titulum, qui nunc Tanagrae in museo adservatur, ed.
Hausoullier Bull. de corr. hell. II 590 n. 22 (cf. Laticew Bull.
de corr. hell. V 261):

Γλ]αύκου τοῦ Βουκάττου οἵδε ἐνίκων τὸν ἀγῶνα τ[ῶ
Σαραπιείων·
σαλπικτὴς Ἀντανδρος Ἐρεδάμου Αἰγιράτη[ς·
κ]ῆρυξ Πραξιτέλης Θεογένου Ἀθηναῖος·
5 δαψωδὸς Βουκάττης Γλαύκου Ταναγραῖος¹⁾·
ποιητὴς Ἀθανίας Φρύνωνος Ταναγραῖος²⁾·
αὐλητὴς Ἀρτέμιων Μύρτονος Θηβαῖος·
αὐλωδὸς Παρμενίων Παρμενίωνος Ἀθηναῖος·
κιθαριστὴς Φίλων Φίλωνος Ταραντῖνος·
10 κ]ιθαρωδὸς Τιμοκλῆς Ἡροδότου Αἰολεὺς ἀπὸ Κύμης·
σ]ατύρων ποιητὴς Ἀλέξανδρος Γλαύκου Ταναγραῖος·
τραγῳδιῶν ποιητὴς Ἀσκληπιάδης Ἰκεσίου Θηβαῖος·
[ύποκριτὴς]³⁾ Διογένης Ἀντίγωνος Θηβαῖος·
[κωμῳδιῶν ποιητὴς] Ποσῆς Ἀρίστωνος Ἀθηναῖος·
15 [ύποκριτὴς] ος Δημητρίου Ἀθηναῖος·
 ος Δημητρίου Θηβαῖος·
 ου Θηβαῖος·
 ου Ἀθην[αῖος].

quae litteris minusculis ita transcribit:

Τιμοκράτ(ης... . .)νος Θηβαῖος· | αὐλωδὸς | (Φ)ίλιπ(πος...)
dubitare igitur debes, num vocis αὐλωδὸς vestigium in lapide extet: neque
enim in omnibus agonibus Boeotii auloedis locus erat: veluti in ludis huius
aetatis Oropiis numquam commemorantur auloedi.

XII. Tituli aetatem acute definivit Laticew, cum Posen Aristonis f. Atheniensem (v. 14) non diversum esse dixit ab homine eiusdem nominis, qui in archontum Atticorum indice CIG 180 (CIA II 863) inter thesmothetas enumeratur. quam coniecturam eo firmavit, quod praeco quoque v. 4 Πραξιτέλης Θεογένου Ἀθηναῖος inter ephebos Atticos eius anni, quo Menoëtes archon magistratum gessit (ante 101 a. Chr.), invenitur CIA II 465 (Πραξιτέλης Θεογένου Φλυεύς). iam cum archontum illum indicem Laticew et Koehler ad partem saeculi I. a. Chr. priorem referendum esse iudicaverint, Tanagraeum quoque tit. intra annos 100 et 70 scriptum esse statuamus licet. iota adscriptum quod dicitur in lapide semper omissum est. ¹⁾ Filius sine dubio agonothetae. ²⁾ cf. titulum Tanagraeum Bull. de corr. hell. II 591 n. 23: γουμασιαρχιόντων Ἀθανίαο Φρούνωνος. ³⁾ Vv. 13—15 ita supplendos esse vidit Laticew l. c. ⁴⁾ Poses pater est Aristonis illius, Posae filii, qui ποιητὴς κωμῳδίας dicitur VIII 22.

XIII. Titulum, qui nunc Tanagrae in museo adservatur, ed. Haussoullier Bull. de corr. hell. II 591 n. 24:

Εῖρανος Φρυνίδου Ταναγραῖος ¹⁾	Εῖρανος Φρυνίδου
ποιητὰς	
Σ?θηνάδης Νικομάχου Θηβαῖος	Ταναγραῖος· [τρ]αγωδοὺς
αύλητὰς	
5 'Α]μινίας Χαιρήμονος 'Εχιναῖ[ο]ς ²⁾	Εῖρανος Φρυνίδου
κιθαριστὰς	
Μνασίλαος Σωσάνδρου Μεγαρεύς ³⁾	Ταναγραῖος· ποιητὰ[ς]
τραγωδοὺς	
.....ος 'Αριστ.... Υ....(?)	Δωρόθεος //;/ππου
10 τὸν ἐπινίκιον	
Μ]νασί[λαο]ς Σωσάνδρο[υ Μεγαρεύς]	Χαλκιδ[εὺ]... νκιο (?) ³⁾
in lapidis parte sinistra haec leguntur:	
.....ος Ταρσεύς	
.....ου Θηβαῖος	
.....[Τανα]γραῖος.	

XIII. Titulum, qui Acraëphiae repertus est, edd. Boeckh CIG 1587, Leake Travels in northern Greece II, tab. XI, n. 50. (Le Bas Voy. arch. II 585 a, Keil Syll. inscr. Boeot. p. 60 n. VIII), omnium denique accuratissime Pittakis Ephem. arch. (1859) n. 3707:

5 'Επ]ὶ 'Αντίου ἄρχοντος ἀγωνοθετοῦν[τος
Ποπλίου Κορνηλίου τοῦ Ποπλίου υἱοῦ Ρ[ω-
μαίου τῶν τριετήρων Σωτηρίων πρώτο[ν
ἀπὸ τοῦ πολέμου, ιερατεύοντος δὲ τοῦ [Δι-
ός τοῦ Σωτῆρος Θεομνήστου τοῦ Παρα-

XIII. Titulus, quem recentiorem esse tit. XII. litterarum formae. ΑΘΟΤΤΣ demonstrant (quae in tit. XII. scribuntur ΑΘΟΤΤΣ), eiusdem aetatis est ac tit. VIII.; cf. adn. 1 et 2. ¹⁾ cf. VIII 18, ubi comoedus dicitur. eundem etiam tragoedum fuisse demonstrat columna dextra. iam enim non valent illa aetate Platonis verba (De re publ. III 395 A): οὐδέ τοι ὑποκριταὶ κωμῳδοῖς τε καὶ τραγῳδοῖς οἱ αὐτοί; cf. Lüders l. c. p. 141 sq.; ante v. 1. δαψῳδὸς supplendum est (aut κῆρυξ?). ²⁾ cf. VIII 8. ³⁾ ΧΑΛΚΙΔΓ//;/ΝΚΙΟ; cf. XV 7: Γόργιππος Πυ(θίππ)ου Χαλκιδεύς.

XIII. Cum v. 4. bellum quoddam commemoretur, agonothetae autem nomen Publius Cornelius sit, post bellum Mithridaticum titulum scriptum esse recte adfirmavit Boeckh. concedendum tamen etiam recentius quoddam bellum intellegi posse, ita ut titulus inter annos 86 et 50 ponendus sit.

ἴδε ἐνίκων·
σαλπιστὴς
ις Δέξιος Κορωνεύς·
κῆρυξ
· Νικοκλέους Θηβαῖος·
ἐνκωμίῳ λογικῷ
ος Καφισοτίμου Ἀκραιφιεύς·
ἐπῶν ποιητὴς
Ινης Πρωτάρχου Θεσπιεύς·
ράψωιδός
· · · ·

qui eodem loco, quo tit. XIII.
orth. Gr. l. c. (Le Bas 585 b,
υσιμένης Σωσικ[λέους ?¹]....
κιθαριστὴς
ἀῆς Σωκλέους Ὁπούν[τιος·
κιθαρω[ιδὸς Ἱερὸς·
π[οιη]τὴ[ς σατύ]ρων
γιππος Πυ[θίππ]ου Χαλκιδεύς·
τραγωιδὸς
Ιων Κράτωνος Θηβαῖος ²)·
κωμωδῶν Ἱερός·
ποιητὴς τραγωδιῶν
γένης Θεοδότου Θηβαῖος·
ποιητὴς κωμωδιῶν
ώταρχος Πρωτογένους Θεσπιεύ
τὸν ἐπινίκιον
ώταρχος Πρωτογένους Θεσπιεύ

et XV. ut eiusdem indicis fragmenta
Leake et Keil. neque enim in ei
et filius (XIII 14, XV 18) isdem in l
atrum supplementa Keilio debentur
icen an auloedus fuerit, diiudicari ne
idi Thebani, qui Charitesiis (I 12) et
I 14.

Index rerum,

quae hoc libello tractantur.

- A**gonothesia Athenis 82 sq.
Agronia Orchomeni 109, Thebis 107.
Alexander Calydonius praetor Aetolus 90
adn. 2.
Alexander magnus ludorum musicorum
fautor 73. sq.
Amphiarea Oropi 57. 112. 122.
Amphyctyonia Delphica 95 sq.
ἀνδρες αὐληταὶ 21. 59. 110; ἀ. αὐλω-
δοί 20; ἀ. ἡγεμόνες 110; ἀ. κιθαρι-
σταὶ 20.
artifices Dionysiaci 72 sq. 75. 78
adn. 4. 82 adn. 1. 93 adn. 2. 107.
Asklepiae Epidauri 52. 80.
auloedi Athenis 16. 21, Delphis 6,
Oropi 58.

Brauronia 10.

Carnea 3. 51.
certamina musica Abdere 63,
Acraephiae 108. 129, in Aegypto 74,
Amorgi 67, Andaniae 76, in Arca-
dia 5. 53. 76, Argis 5. 79, Athenis
10 sq. 81 sq., in pagis Atticis 54,
Braurone 10, Byzanti 63, in Ceo 9.
66, Chaeroneae 109 adn. 1, in Chio
9. 68, Corinthi 5. 52. 80, in Cypro
69, Deli 8 sq. 64 sq., Delphis 3.
6. 60. 87 sq., Dii 62. 73, Dodonae 61,
Eleusine 54. 87, Elide 77, Ephesi 69,
Epidauri 52. 80, in Euboca 61. 81
adn. 126, Haliearnassi 70, Hermoniae
52, Jasi 70, Lebadiae 60, in Lemnd
67, in Lesbo 9. 67, in Macedonia
62, Megaris 53. 81, Messenae 4.
53 adn. 4. 76, Miletii 69, Orcho-
meni 109 sq. 116, Oropi 57. 112
sq. 121, in Paro 9. 67, Perinthi 63,
in Piraeo 47, Plataeis 108, Priene
70, in Rhodo 68 sq., Salamine 55,
in Samo 9. 68, Sicyone 5. 52. 80,
Spartae 3. 51. 76, Tanagrae 109.
128, Thebis 58. 107. 127, Thespiis
57. 106. 120, in Thessalia 61, in
Thracia 63.
choragia Athenis 12. 25. sq., in
Attica 54, in Boeotia 59. 109, in Ceo
67, Deli 66, Delphis 88, in Lesbo 68,
in Rhodo 68, Salamine 53, Siphni 67.
chororum certamina Athenis 12,
(Dionysiis) 11. 24 sq., 82 sq., (Pan-
athenaeis) 22 sq., (Thargeliis) 25 sq.,
in Caria 70, in Ceo 67, Deli 8. 64,
Delphis 100 sq., Salamine 55, Spartae
51, Thebis 59, Thespiis 57.
chorodidascali 28 sq. 100. 109.
citharistae 7. 20. 50. 66.
citharoedi Carneis 3. 51, Isthmiis 77,
Nemeis 78, Panathenaeis 11. 16. 20,
Pythiis 6. 60. 88; cf. 50. 71.
Clonas auloedus 4 adn 3.
Corinna 56.

Demetrius Phalereus agonothesiae in-
stitutae auctor 83.

- Demetrius Poliorcetes ludorum agonotheta 74. 81 adn. 2.
 Diomedes poeta comicus 80.
 Dionysia in Asia minore 69, Athenis 11. 15. 23 sq. in Attica 54, Byzantii 63, in insulis 67, in Peloponneso 76.
 ἡγεμῶν χοροῦ 101 sq. 109.
 Eleutheria Plataeis 59. 108.
 Emmenidas archon Delphicus 89.
 Euangelus archon Delphicus 91.
 Eusestides citharoedus 50.
 Gymnopaedia Spartae 4. 62.
 Helaea Rhodi 69.
 Heraea Argis 79, Sami 68.
 hieromnemones Delphici 94 sq
 Homoloia Orchomeni 110.
 Hybrias archon Delphicus 91.
 hymni Homerici 3.
 Isthmia 7. 53. 77.
 Isthmoea Messenae 4.
 Lasus Hermioneensis 11 sq.
 Lenaea Athenis 47. 82.
 Megartas archon Delphicus 91.
 Melanippides 14 adn. 3.
 Musea Thespiae 57. 106.
 Nemea 7. 53. 78.
 Nicocles citharoedus 23. 71. 77
 odeum Athenis 11. 17.
 παιδες αὐληται 110, ἡγεμόνες 106. 110,
 κιθαρισται 21. 68.
 Panathenaea 10 sq. 16. 22. 82.
 parodorum agon 22 adn. 3.
 Pericles ludorum musicorum Atheni splendorem auget 16.
 Philocrates archon Delphicus 91.
 Phrynis citharoedus 18 sq.
 Pindarus 14. 50 adn. 56.
 Pisistratidae certamina musica Atheni instituunt 10 sq.
 Posidonia Piraei 48, Teni 8.
 praecones 60.
 Pythia Carthaeae 66, Delphis 6. 60
 88. 99; Sicyone 5; Πόθια καὶ Σωτήρια 100.
 rhapsodi 3 adn. 2, Athenis 10. 19. 83 adn.
 2, Dodonae 61, Oropi 19. 54, Sicyone 1 Romaea 112.
 Simonides Ceius 13 sq.
 Sosistratus archon Atheniensis 85 adn.
 Soteria Acraephiae 109, Delphis 8
 sq. 99 sq., Sicyone 80; Σωτήρια
 χειμερινα 104.
 Stratonicus citharista 60.
 συναγωνισται 105.
 synchoragia 34 adn. 2. 44. 109.
 Telephanes tibicen 55 adn. 2.
 Thargelia Athenis 12. 25 sq. 82.
 tibicines 4, Athenis 16. 21. 28, Delphis 60. 99, Thebis 58.
 Timotheus Milesius 24. 50 sq. 62.
 tituli agonistici Boeoti 111 sq
 Delphici 88 sq. 103, agonothetrum Atheniensium 83 sq., choragi Athenienses 25 sq., Boeotia 109, Salaminii 65.
 tripodes praemio dati 8. 26. 61. 62
 tubicines 60.
 vasa Panathenaica 16. 20.

Index titulorum,
qui in hoc opusculo tractantur.

- 'Αθηναίου I 169 n. 1: 34; 170 n. 2, 3: 33; V 330 n. 12: 85; VI 276: 83; 278: 85; 367: 86; VII 291 n. 1: 87.
Archaeolog. Zeit. XXX 23: 46.
- Bull. de corr. hell. II 590 n. 22: 128; n. 24: 129; VI 521: 55.
- CIA I 336, 337: 31; 357: 16; 421, 422: 43. II 965: 18 sq.; 971: 15, 41 adn. 2. III 952: 80.
- CIG 211: 32; 216: 39; 218: 39; 219: 44; 220: 39; 221: 35; 222: 36; 223: 32; 224: 36; 225, 226: 85; 226 b: 38; 1212: 102; 1579, 80: 109; 1583: 111, 116; 1584: 118; 1587: 129.
- Decharme Recueil d'inscr. inéd. de Béotie n. 26: 120.
- Ephem. arch. ser. I 1377: 125; 2792: 32; 3707: 129. ser. II 219: 23 adn. 5. 71; 412: 126. ser. III 1883. p. 27 n. 4: 80; p. 161: 103; 1884. p. 71: 55; p. 121 sq.: 112; p. 124 sq.: 123 sq.; p. 128 n. 5: 19.
- Hermae II 23: 44.
- Kaibel Epigram. Gr. 924: 87; 926: 102.
- Leake Trav. in north. Greece II n. 50: 129 sq.
- Mitth. d. d. arch. Inst. I 295: 23; II 189: 35; III 142: 127; 229: 45; 250: 42, 96 adn.; VII 349: 107; VIII 34: 31; VIII 49: 84.
- Rangabé Ant. hell. 965: 113, 125; 972: 32; 973: 38; 976: 39; 986: 36; 987: 23; 2352: 40; 2353: 41; 2355: 40; 2356: 86; 2357: 86; 2358: 41, 86.
- Ross Arch. Aufs. II 479 n. 7: 34.
- Schliemann Orchomenos p. 57: 110. 117.
- Wescher et Foucart Inscript. rec. à Delphes 3—6: 88 sq.

VITA.

a natus sum Vindobonae a. d.
Colomano, qui ante hos scep-
t, matre Emma e gente de Sc-
lei addictus sum evangelicae.
ab anno 1873 usque ad a. 18
coti regunt, frequentavi; qu-
rbissima morte mihi erexit
stuli et in gymnasio huius
operari navavi. anno post Oe-
s gymnasii studia absolvit.
Vindobonam redii atque in
item semenstria spatia scholis
D. Benndorf, G. Bübler, Th.
, E. Hoffmann, C. Schenkl,
Hartelli Hoffmanni Se-
mo semenstri spatio in semin-
arius fui per tres annos. e-
per erga me fuerunt comitate
is seminarii archaeologici et
in me summa contulerunt
rebus omnibus et in hoc opu-
lo semper adiuverunt. quib-
gratiao, non est huius loci p-

Verlag von Carl Gerold's Sohn in Wien.

CLASSIKER.

- Caesaris**, C. Jul., commentarii cum supplementis A. Hirtii et aliorum
Ed. Hoffmann. Vol. I. Bellum Gallicum. 45 kr., cart. 55 kr.
— — Vol. II. Bellum civile, bellum Alexandrinum, bellum Africæ, bellum
Hispaniense. 70 kr.
- Caesaris**, C. Jul., commentarii. Ed. Hoffmann. II. De bello civili.
40 kr., cart. 50 kr.
- Ciceronis** orationum Tullianarum decas. Ed. G. Linkerus. Vol. I. Pars
II. Invectivarum in L. Catilinam libri IV. 25 kr.
- Demosthenes**, des, zehn Reden. Herausgegeben von Dr. Fr. Pauly.
1. Bd. Olynthische Rede. 25 kr.
2. Bd. Gegen Philippos etc. 35 kr.
3. Bd. Die Rede vom Kranze. 35 kr.
- Herodoti** de bello Persico librorum epitome. Ed. Wilhelm.
90 kr., cart. 1 fl.
- Historiae** antiquae usque ad Caesaris Augusti obitum libri XII. Locis ex
scriptoribus latinis excerptis contexuit. Ed. Hoffmann. 80 kr.
- Homeri** Iliadis epitome Francisci Hocheggeri. In usum scholarum. Ed.
Zechmeister. Pars prior: Iliadis lib. I—X. 55 kr., cart. 65 kr.
— — In usum scholarum. Ed. Scheindler. Pars altera: Iliadis
lib. XI—XXIV. 75 kr., cart. 85 kr.
- Horatii Flacci**, Q., carmina selecta. Post C. J. Grysarri curam denuo
recensuit Michael Gitlbauer. 60 kr., cart. 70 kr.
- Horatius Flaccus**, Q. Ed. Linkerus. 1 fl., cart. 1 fl. 10 kr
- Livil**, T., ab urbe condita librorum partes selectae. In usum scholarum
edidit C. J. Grysar. Vol. I. II. à 90 kr., cart. 1 fl.
- Ovidii Nasonis**, P., carmina selecta. Ed. Grysar. 65 kr., cart. 75 kr.
- Platon's** Apologie des Sokrates u. Kriton. Mit Einleitung und Anmerkungen
für den Schulgebrauch von A. Ludwig. 60 kr., cart. 70 kr.
- — Laches. Mit Anmerkungen v. E. Jahn. 60 kr., cart. 70 kr.
- — Protagoras. Mit Anmerkungen v. E. Jahn. 1 fl., cart. 1 fl. 10 kr.
- Rožek**, J. A., Wörterbuch zu Hoffmann's historia antiqua und Caesar
de bello gallico. 4. Aufl. 1 fl. 80 kr., geb. 2 fl.
- Sallusti** Crispi, Gai, Catilina, Iugurtha ex historiis quae extant orationes et
epistulae. Recognovit G. Linkerus. 45 kr., cart. 55 kr.
- — Jurgurtha. Ex historiis quae extant orationes et epistulae. Scholarum
in usum recognovit G. Linkerus. 30 kr., cart. 40 kr.
- — Catilina. Scholarum in usum recognovit G. Linkerus.
20 kr., cart. 30 kr.
- Taciti**, Corn., epitoma. In usum scholarum concinnavit Aloisius Capell-
mann. Edi curavit Richardus Aloisii filius Capellmann. Vol. I.
Germaniam, Agricolam, historias complectens. 70 kr., cart. 80 kr.
- — Germaniae et Agricolae epitoma. In usum scholarum concinnavit
Aloisius Capellmann. Edi curavit Richardus Aloisii filius Capell-
mann. 20 kr.
- — Agricola. Für den Schulgebrauch von I. Prammer. 50 kr.
- Virgilli Maronis**, P., Aeneidos epitome. Accedit ex Georgicis et Bucolicis
delectus. Scholarum in usum iterum edidit Em. Hoffmann.
55 kr., cart. 65 kr.
- Xenophon**, Chrestomathie aus der Kyrupädie, der Anabasis, den Erinnerungen
an Sokrates zusammengestellt, mit erklärenden Anmerkungen und
einem Wörterbuche versehen von Dr. Karl Schenkl. 7. Aufl.
1 fl. 50 kr., geb. 1 fl. 70 kr.

Verlag von Carl Gerold's Sohn in Wien.
Archaeol.-epigraph. Mittheilungen aus Oesterreich-Ungarn.

Herausgegeben von
O. Benndorf, O. Hirschfeld und E. Bormann.
8. Jährlich zwei Hefte mit Abbildungen.
Jahrgang 1877 bis 1885 à fl. 4·50 = M. 9.—

Abhandlungen
des
Archäologisch-Epigraphischen Seminaires
der
Universität Wien.

Herausgegeben von **O. Benndorf und O. Hirschfeld.**

Die Geburt der Athena von Robert Schneider. Mit 7 Tafeln.
gr. 8. 1880. Preis 1 fl. 80 kr. = 3 Mark 60 Pf.

Die Reisen des Kaisers Hadrian von Julius Dörr. gr. 8. 1881.
Preis 2 fl. 40 kr. = 4 Mark 80 Pf.

De Romanarum tribuum origine ac pro pagatione disseruit
Wilhelm Kubitschek. gr. 8. 1882. Preis 4 fl. 80 kr. = 9 Mark 60 Pf.

Untersuchungen zur griechischen Künstlergeschichte von
Emanuel Loewy. gr. 8. 1883. Preis 2 fl. 40 kr. = 4 Mark 80 Pf.

Die Fahnen im römischen Heere von Alfred von Domaszewski.
Mit 100 Abbildungen. gr. 8. 1885. Preis 2 fl. 50 kr. = 5 Mark.

De Cruquii codice vetustissimo

scripsit

Riccardus Cornelius Kukula

Aemonecius.

gr. 8. 1885. Preis 1 fl. = 2 Mark.

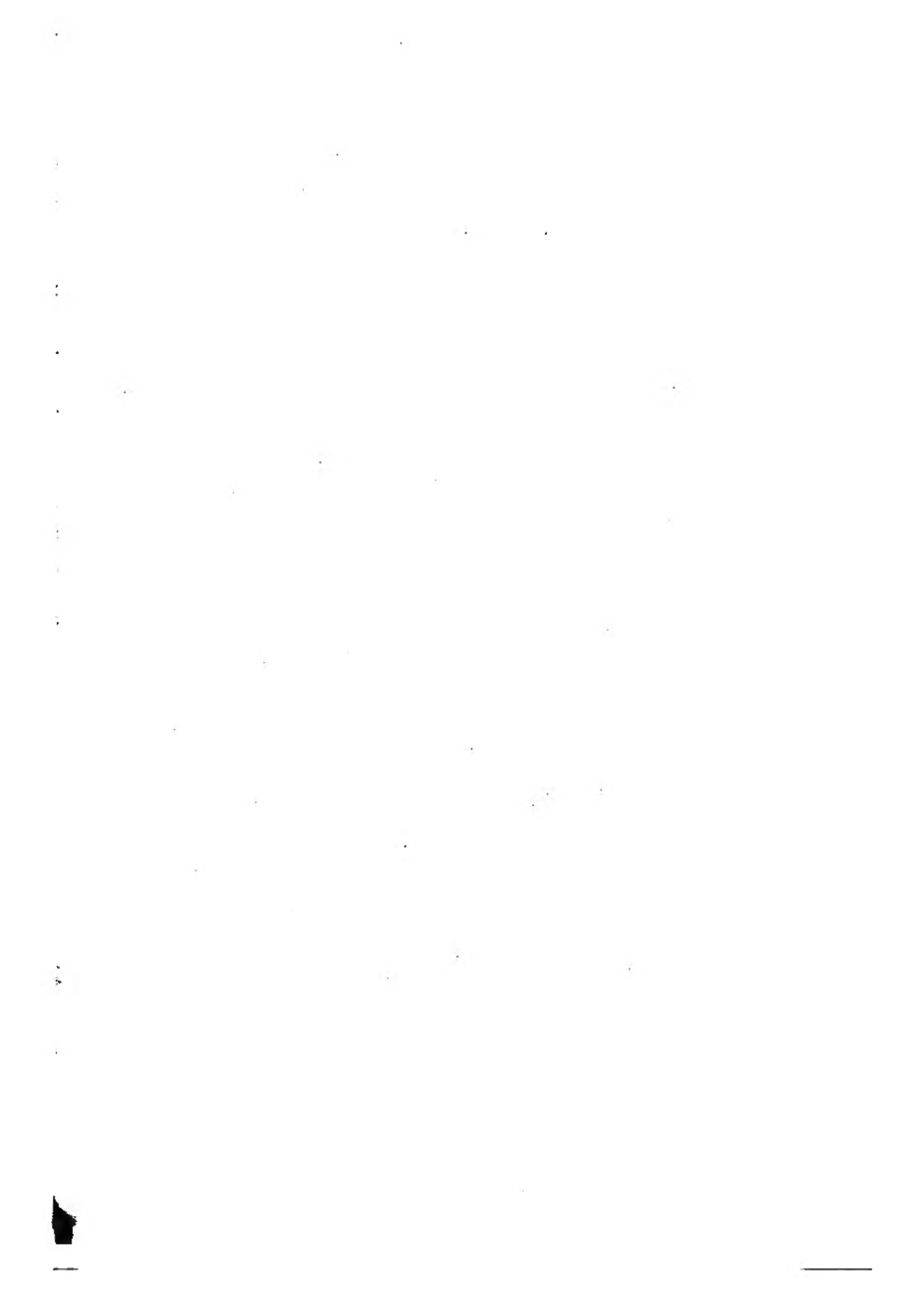
Meletemata Porphyrionea

scripsit

Carolus Franc. Vrba

Transsilvanus.

gr. 8. 1885. Preis 1 fl. = 2 Mark.

ML 254 R375 C.1
De musicis Graecorum certamini
Stanford University Libraries

3 6105 042 471 628

ML 254
R 375

ML254
R375

Reisch, A.
De Musicis Graecorum Certamini

AN 22 1937

52)

USC LIBE
SONOL